

قه لای پاریزهر

له ساحیر و جادوگر

ماڦى له چاپدانه وې بۆ هه مو موسلمانېكه به مهرجيك:

- دهستكارى نهكات

- وپرس به نوسه ره كه ي بكات.

قه لای پاريزهر له ساحير و جادوگر	ناوى كتيب
على خان	نوسه ر
چاپخانه ي زانا - سليمانى - شه قامى مه وله وى	شوينى چاپ
م . گوزان نيبراهيم	تايپ
جيليل ابراهيم	نه خشه سازى ناوه وه
م . فلاح حسن	به رگ
يه كه م	نۆره ي چاپ
۱۴۳۳ كۆچى	سالى چاپ
۱۰۰۰ دانه	تيراژ

له بلاوكر اوه كانى كتيبخانه و تۆمارگاي به هه شت
له شارى كه لار

سه ره پهرشتى چاپ

مالئته رى به هه شت
www.ba8.org

۰۷۷۰۱۵۱۷۳۷۸

هه ميشه له گه لمان بن بۆ به ره هه مى نوى

قه لای پاریزه ر له
ساحیر و جادوگر

نوسینی

علی خان

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

پیشه‌کی

سوپاس و ستایشی بێ پایان بۆ په‌روه‌ردگاری جیهانه‌کان، به‌دیهینه‌ری ئه‌رز و ئاسمانه‌کان، به‌رپۆه‌به‌ری که‌ون و کائیناته‌کان، رۆزیده‌ری ئاده‌میه‌کان، ته‌قینه‌ری دانه‌ویله‌کان، دابه‌زینه‌ری کتیبه‌کان، په‌وانه‌کاری په‌یامبه‌ران، سوپاس بۆ خوای تاک و ته‌نها، هه‌ر ئه‌وه جینیا‌زی بێنیا‌زه به‌ ته‌نها، نه‌ له‌ که‌س بوه، نه‌ که‌سی لی‌ بوه، ئاسمانه‌کانی به‌رز کردۆته‌وه و به‌بێ کۆله‌که‌ رای گرتوه، رۆزی دابه‌شکردوه و که‌سی فه‌رامۆش نه‌کردوه.

وشایه‌تی ئه‌ده‌م که‌ هه‌یچ په‌رسته‌راویکی هه‌ق نیه‌ الله‌ نه‌بی‌ت، به‌نده‌کانی دروستکردوه تا په‌رستشی بکه‌ن، ئه‌رز و ئاسمانه‌کان گوێپرایه‌لی ده‌که‌ن، دار و به‌رد و شاخه‌کان ته‌سه‌بیحاتی ده‌که‌ن، فریشته‌کان کړنوشی بۆ ده‌به‌ن، هه‌رچی شته‌ ده‌په‌رستی به‌لام درک به‌ په‌رستنیان ناکه‌ن.

وشایه‌تی ئه‌ده‌م که‌ موحه‌مه‌د په‌یامبه‌ری خوایه، مامۆستا و چاوساغ و سه‌رمه‌شق و پروناکی چاوه‌کانم، چرای پروناک، راستگۆی ده‌ستپاک، به‌ به‌زه‌بی دلپاک، هه‌لبێژێردراوی نیو عه‌ره‌ب و عه‌جه‌م و نزیک و دور، په‌ش و سپی و سور، خوای گه‌وره‌ ته‌ماشای دلی سه‌رجه‌م به‌نده‌کانی کرد و پروانی له‌ ویست و موراد، به‌لام دلی موحه‌مه‌د پاکترینیان بو بۆیه هه‌لی بژارد. اما بعد:

به‌راستی ده‌رد و به‌لا و نه‌خۆشیه‌کانی کۆمه‌لگا ئه‌وه‌نده زۆرن، زۆر جار ده‌بن به‌ رێگر و به‌ره‌به‌ست له‌ پروناکه‌وه‌ی هه‌ق و راسته‌ شه‌قامی ئیسلامه‌تی، تا دو جار باسی ته‌وحید و خواناسی و کاری خێر ده‌که‌یت، ده‌بی‌ت سی‌ جار باسی خراپی شو به‌هه‌ و گومانی نه‌یاران و گروپه‌ لاری‌کان و نه‌خۆشیه‌کانی مۆمه‌لگه‌ بکه‌یت، ئه‌گه‌رچی ئه‌مانه‌ش هه‌ر دینن، چونکه‌ پروناکه‌وه‌ی راستی و پوچه‌لکردنه‌وه‌ی ناراستیه‌کان هه‌ردوکیان پیکه‌وه‌ن.

هەر هه مو ئه مانه ش هۆکاری دور که وتنه وهی کۆمه لگه یه له و راسته شه قامه ی که خوی گه وره بۆ به نده کانی دایناوه و فهرمانی پیکردون له شه و ورۆژیکدا زیاتر له حه قده جار داوای لیبکه ن هیدایه تیان بدات بۆ سه ری.

یه کیک له و دهر دانه ی که ئه مپۆ له ناو کۆمه لگه به ربلاوه و میژویه کی دور و دریزی هه یه، بریتیه له: ((سیحر)).

به راستی ئه وه نده روداوی سه یر و سه مه ره رپی لی گرتین، ئه وه نده تازه بوک و زاوا هاتنه لامان، ئه وه نده خه لکی داماو هاتنه لامان، که سیحریان لیکرابو، و نه بونی کتیبیکی کوردی - ئه وه نده ی ئیمه بزاین - له مه ر ئه م پرسه، هه ستم کرد ئه گه ر باسی سیحر نه که یین به رپر سیاریه تیکی گه وره مان ده که ویتته سه ر شان، چونکه له ده گمه نه وه بوه به دیارده، له حاله ت حالته وه بوه به واقع، له وه دهر چه بلیین: له فلان شوین سیحریک کرا، به لکو کۆلان و گه ره کیک نیه له م شاره له م رۆژهدا سیحری تیدا نه کریت - إلا ما رحم ربک -.

((سیحر جیهانیکی سه یره، راستی و خورافه تی تیدا تیکه ل ده بییت، و ته ی خوا و وته ی شه ی تانی تیدا تیکه ل ده کری، پوکه شی جوان و سه رنج راکیشه، سه رنجی ساده و ساکار و گه مره کان راده کیشیت، به لام له ناوه وه پیس و بوگه نه، دهر ون پاک و ژیره کان قیزیان لی ده بیته وه، میژوه که شی ره ش و قه ترانه، فیلیکه، شه ی تانه جنۆکه یی و مرۆبیه کان خۆیان پیی ده خه له تین و خه لکیشی پیده خه له تین، بۆیه ده یاخه نه نیو گه وره ترین تاوانه وه که تاوانی کوفر و شیر که.

جا ئه وه ی چاوه روان کراو بو، له ژیر ئه و پیشکه وتنه ی که مرۆف ئه مپۆ له بواری زانستدا به خۆیه وه بینویه تی، چاوه روان ده کرا گومپایی جادو و جادوگه ران ئاشکرا بکریت و فیل و ته له که و له ری دهر چونیان رون بکریتته وه، به لام هه ی هو تا زانست هه قیقه تی ده جال و ئیشه کانیان بدۆزیتته وه. به لکو ئه مپۆ روکردن له ساحیران -

سه رباری جیاوازی هوکاره کان ومه به سته کان - له زیاد بون وته شه نه سه ندن دایه،
وزه نگی تاگادار کردنه وه لیده دات^۱.

کتیبه که مان ناولینا: «قه لای پاریزهر له ساحیر و جادوگر»، جا نه وه م
لیتان دهوی به دلکی زیندوه وه بیخویننه وه، له خوا به فزل و که ره می خوی
ده پاریمه وه نه وه مان فیبرکات که سودمان پی ده گه یه نیته، سودیشمان پی بگه یه نیته
به وهی که فییرمان ده کات.

علی خان

مزگه وتی قازی موحه ممد - که لار

نیواره ی هه یینی، ۲ شه عبانی ۱۴۳۳ کۆچی پیروژ

سیحر له روی زمانهوانی وزاراوهیهوه

له روی زمانهوانیهوه:

سیحر له ئهصلی زماندا به ههر شتیك دهوتریت که هوکارهکهی ورد وشاراوه بیت ونهزانریت، وله حال وباری خوئی نهمیئی وله ههقیقهتهکهی لادیریت. نزههری ئهلی: «وَأَصْلُ السَّحْرِ صَرْفُ الشَّيْءِ عَنْ حَقِيقَتِهِ إِلَى غَيْرِهِ، فَكَأَنَّ السَّاحِرَ لَمَّا أَرَى الْبَاطِلَ فِي صُورَةِ الْحَقِّ وَحَيَّلَ الشَّيْءَ عَلَى غَيْرِ حَقِيقَتِهِ، قَدْ سَحَرَ الشَّيْءَ عَنْ وَجْهِهِ أَيَّ صَرْفِهِ» واته: بریتیه له لادانی شت له ههقیقهتهکهیهوه بو شتی تر.

فهرائیش ئهلی: «فَأَنِّي تُسْحَرُونَ مَعْنَاهُ فَأَنِّي تُصْرَفُونَ»

له زاراوهشدا:

بهراستی پیناسهیهکی زۆر بو سیحر کراوه، هیچ کامیشیان تینویتی ناشکینن، چونکه تهسهوری زانایان بو سیحر جیاوازه، لهم سوئنگهیهشهوه پیناسهکانیشیان جیاواز دهبیت، چونکه له زانستی ئوصولدا مهعلومه: «الْحُكْمُ عَلَى الشَّيْءِ فَرَعٌ عَنِ تَصَوُّرِهِ»، بریاردان لهسه شتیك بهنده به تیگهیشتن وتهسهوری ئهوه کهسه لهئهو شته.

بهلام لیرده دهتوانین ههموی پوخت بکهینهوه لهمهی خوارهوهدا:

یه کهم: ئهوانهی سیحر به ههقیقهت نازانن، به تهلهکه وپروفیالی دهزانن، لهوانهش فهخری رازی وجهصاص، ههر بوئه به تهلهکهبازی پیناسهی دهکن. دوهم: ئهوانهی پینان وایه سیحر ههقیقهتی ههیه، ئهمانهش ههمو زانایانن ههندیکیان نهبیت لهوانهی کهوتونهته ژیر گاریگری مهزههبی موختهزیله.

ئه‌مانه‌ش دو به‌شن:

۱. ئه‌وانه‌ی پێیان وایه: سیحر هه‌یه له ریگه‌ی شه‌یتانه‌کانه‌وه ده‌کریت وه‌شه له ریگه‌ی نوسین و‌نوشته و‌ته‌لیسم و‌ده‌رمانه‌وه ده‌کریت. بۆیه جووری یه‌که‌م به‌ کوف‌ر ده‌زانن و‌جووری دوهم به‌ حه‌رام ده‌زانن، ئه‌مه‌ش رای زۆریکی زانایانه.

به‌ تاییه‌ت ده‌بینی به‌ هه‌ندیک شت ده‌لێن سیحر له‌ راستیدا سیحر نیه، به‌‌لکو فێلی ده‌سته، یان جوڵه‌یه‌کی خێرایه، یان رۆیشتنه‌ به‌سه‌ر حه‌بلدا... هتد

۲. ئه‌وانه‌ی پێیان وایه سیحر ته‌نها له‌ ریگه‌ی شه‌یتانه‌کانه‌وه ر‌و ده‌دات. ئه‌مانه‌ش به‌شیکی زۆر که‌من، ئومید ده‌که‌م -إن شاء الله- ئه‌مه‌یان تا راده‌یه‌ک له‌وانی تر راستتر و واقیعی تر و‌ئه‌سه‌ری تر بێت.

که‌ و‌ترا: «واقیعی تر»: چونکه‌ له‌ واقیعدا سیحرمان نه‌بینی له‌ ریگه‌ی شه‌یتانه‌کانه‌وه نه‌کریت و‌له‌و ریگه‌یه‌وه بکری که‌ ئه‌وان باسی ده‌که‌ن.

که‌ و‌ترا: «ئه‌سه‌ری تر»: به‌راستی له‌ قورئان و‌حه‌دیس، سیحر هه‌ر سیحره‌ و‌جیاوازی نه‌کراوه که‌ ئه‌م سیحره‌ کوف‌ره و‌ئه‌وه‌ش کوف‌ر نیه، چونکه‌ ئه‌مه‌یان شه‌یتان ده‌یکات و‌ئه‌وه‌شیان نه‌خیر.

جا ئه‌م ته‌سه‌وره‌شیان ته‌نانه‌ت کاریگه‌ری هه‌بوه له‌سه‌ر حوکم دانیان به‌سه‌ر ساحیردا، جا ئه‌وانه‌ی به‌ ساحیر ته‌لێن کافر، و‌ئه‌وانه‌شی پێی نا‌لێن کافر، هه‌موی ده‌ره‌نجامی ئه‌م پێشه‌کیه‌یه که‌ عه‌رزم کردی، ورده‌کاریه‌که‌شی به‌جی ده‌هیلّم بۆ باسی حوکمی ساحیر -إن شاء الله- چونکه‌ ته‌رجیحدانی د‌ل‌نیایی که‌ره‌وه له‌م باره‌وه هه‌ندیک نار‌ه‌حه‌ته.

ئىبن قودامه دةفهرموى: «ساحر برىتیه له كوومه لىك گرى وروقیه وقسه كه ساحير دهيكات يان دةینوسیت، يان شتىك دهكات كارىگرى دهیت لهسهر جهسته يان دل يان مىشك وىر وهوشى سىحر لىكراو، بهبى دهست پىوهدانى»^١.

ههندیكىش ئه لىن: «ساحر برىتیه له رىككهوتنىك له نىوان ساحير وشهیتان لهسهر ئه وهى ساحير ههستیت به ئه نجامدانى ههندیك حهرام يان شىركیات، شهیتانىش له بهرامبهر ئه مه دا يارمه تى ده دات وئوهى بو جى به جى دهكات كه لىى دهویت»^٢.

*** **

^١ دهقى پىناسه كهى به عه ره بى: «هُوَ عَقْدٌ وَرَقِيٌّ وَكَلَامٌ يَتَكَلَّمُ بِهِ، أَوْ يَكْتُبُهُ، أَوْ يَعْمَلُ شَيْئًا فِي بَدَنِ الْمَسْحُورِ أَوْ قَلْبِهِ، أَوْ عَقْلِهِ، مِنْ غَيْرِ مُبَاشَرَةٍ لَهُ. وَلَهُ حَقِيقَةٌ، فَمِنْهُ مَا يُقْتَلُ، وَمَا يُمْرَضُ، وَيَأْخُذُ الرَّجُلَ عَنْ أَمْرَانِهِ فَيَمْنَعُهُ وَطَاهَا، وَمِنْهُ مَا يُفَرِّقُ بَيْنَ الْمَرْءِ وَرَوْجِهِ، وَمَا يُبْغِضُ أَحَدَهُمَا إِلَى الْآخَرِ، أَوْ يُحِبُّ بَيْنَ اثْنَيْنِ».

^٢ الصارم البتار، عالم السحر والشعوذة.

ساحیران چۆن وچی ده‌که‌ن؟

جا له‌به‌ر ئه‌وه‌ی ساحیر پێس وچه‌تونه، وله‌به‌ر ئه‌وه‌شی له‌م رۆژگار هه‌لکێک «أولياء الله» و «أولياء الشيطان» لێ تێکه‌ڵ بوه، دۆستی خویان لێ بوه به‌ دۆستی شه‌یتان، و دۆستی شه‌یتانیان لێ بوه به‌ دۆستی خوا، هه‌ر بۆیه به‌ پێویستی ده‌زانم باسیکی ساحیر بکه‌ین که‌ چی ده‌کات تاوه‌کو ده‌بیت به‌ ساحیر، و ناچمه‌ نیو ورده‌کارییه‌کانی چونکه‌ نامه‌وێت هه‌لکی فی‌ری سی‌حر بکه‌م، به‌لکو ده‌مه‌وێت هه‌لکی فی‌ری ئه‌و کرده‌وه قی‌زه‌وانه‌ی ساحیر بکه‌م که‌ ده‌یکات بۆ ئاماده‌کردن و پ‌رازی‌کردنی شه‌یتانه‌کان، که‌ ئه‌و هه‌لکه‌ ده‌بینین په‌نا بۆ ساحیر ده‌به‌ن، با بزاین په‌نا بۆ چ نا پیاویکی ناپاک ده‌به‌ن؟!

* جا وه‌کو با‌سمان کرد له‌ پێناسه‌ی سی‌حر دا، هی‌چ کام له‌و ساحیرانه به‌بێ بونی په‌یوه‌ندییه‌کی توند و تۆڵ به‌ شه‌یتانه‌کانه‌وه نه‌بون و نابن به‌ ساحیر، ئه‌بیت خۆی فرۆشتبیت به‌ جنۆکه‌ و شه‌یتانه‌کان، جا هی‌چی بۆ نا‌که‌ن ئه‌گه‌ر له‌به‌رامبه‌ردا ساحیره‌که‌ شتیکیان بۆ نه‌کات، بۆیه هه‌تا ساحیره‌که‌ کوفره‌که‌ی توندتر و خراپتر بیت شه‌یتانی‌ش زیاتر گو‌پ‌رایه‌لی ده‌بیت و خیراتر داوا‌کانی جی‌ به‌جی ده‌کات، وه‌گه‌رنا به‌ پێچه‌وانه‌وه .

هه‌ربۆیه ئه‌گه‌ر ته‌ماشای نیو چاوانی ساحیر بکه‌یت به‌ رونی ته‌مه‌ ده‌بینیت، تاریکی کوفر به‌ نیو چاوانیه‌وه دیاره، وه‌کو هه‌وری ر‌ه‌ش، هه‌ربۆیه ئه‌گه‌ر ساحیر له‌ نزیکه‌وه بنا‌سیت ئه‌وسا ده‌زانیت له‌ چ نار‌ه‌حه‌تی و ته‌نگیه‌ کدا ده‌ژیت، له‌گه‌ڵ نه‌فسی خۆی، له‌گه‌ڵ ژنه‌که‌یدا، له‌گه‌ڵ منداله‌کانیدا، له‌گه‌ڵ هاوسی‌کانیدا. ﴿وَمَنْ أَعْرَضَ عَن ذِكْرِي فَإِنَّ لَهُ مَعِيشَةً ضَنْكًا﴾

به تايبه تي ئه گهر ساحیری گهوره بن، گریبه ستیک «عقد» یك له نیوان خوی وشهیتان دهبه ستیت، سهیرتان لی نهیهت ههتاوه کو ئیستا له موزه خانه کاندای چهنندین گریبه ست ههیه که له نیوان ساحیر وشهیتانه کان گریدراوه.

گریبه ستیک ههیه له موزه خانه یه کی شاری پاريسدا له نیوان راهیبیک وئیبلیس خویدا گری دراوه، تاوه کو ئیستا چهنندین لیها توی گهوره ته ماشایان کردوه نه یان زانیوه چی تیدا نوسراوه، جگه له ناوی ئه و راهیبه نه بیته که تییدا یه.

ئه مه وی بلیم: هیچ ساحیر یك ناییت به ساحیر تاوه کو خوی نه فرۆشیت به شهیتان وبه لاین نه دات که خزمه تی شهیتان بکات به مال و مندال و مولکیه وه.

- هیچ که سیك ناییت به ساحیر تاوه کو که سیکی زۆر پیس نه بیته له روی جهسته یه وه، له دهستان به شتی پیس، له هه لگرتنی شتی پیس، له خواردن و خواردنه وهی شتی پیس، هه ر وه کو له و گری به ستانه دا دیاره که دۆزراونه ته وه له نیوان ساحیران وشهیتان گری دراوه، له سه ر پیسته ی سه گ، هه یانه له سه ر پیسته ی پشیله نوسراوه، به خوینی هه یزی ئافره ت، و چهنندین پیسی تریشی تیکه ل ده کریت، که موسولمان قیزی دیت ته ماشای بکا و بونی بکا، چ جای ئه وه ی عه قدی له سه ر گری بدات.

- هیچ که سیك ناییت به ساحیر تاوه کو که سیکی زۆر پیس نه بیته له روی ئه خلاقیه وه، ئه بیته بی ره وشت بیته، داوین پیس بیته، ئه گه ر له گه ل دایکی خویشی بیته، یان کچی خوی، یان خوشکی خوی، ئیتر هه ر چۆنیک بیته ئه بیته داوین پیس بی.

چهند رۆژتیک پيش ئیستا پیاویك هاته لام، وتی: توشی کیشه یه کی گه وره هاتوم، وتی: کیشه یه که وته نیوان خۆم وخیزانه که م ورۆیشه ته وه مالی خویان، پاش ماوه یه که دلّم نه رم بو وهه ستام خیزانه که م هینا یه وه، که هینا مه وه شه ویک له م شه وانه

خیزانم پیی وتم: لهو ماوویهدا رۆیشتمه لای ساحیریک بۆ ئەوهی ههوالت بزاتم، بهلام ئەوهبو لهگهڵ ساحیره که توشی شتی خراب هاتم.

- ساحیر ئەبیّت حەرامی گهوره ئەنجام بدات و بهوه خۆی له شهیتانه کان نزیک بکاتهوه، وهگه رنا شهیتان ئیشی بۆ ناکات، ئەو کاته شهیتان ئیشی بۆ دهکات و خزمهتی دهکات، ئەویش خزمهتیک پیشکەش به شهیتان بکات.

هەر بۆیه هیچ ساحیریک نابینن، هیچ کاریک بکات، هیچ نهینیهک ئاشکرا بکات، نیوان ژن ومیژد خوش بکات، یان تیک بدات، یان ژن ومیژدیک لهیه کتر ببهستیت، یان هەر جوړیکێ تر لهو سیحرا نهی که له به شهکانی داها تودا باسی لیوه دهکەم إنشاء الله، هیچ کاریکی لهوانه ی بۆ ناکات، مهگه ر ئەبیّت ئەو ساحیره خۆی لی نزیك کردیتهوه و کۆمه لیک عیبادهتی بۆ شهیتان ئەنجام داییت.

- هه یانه شهویک له شهوه دیاریکراوه کان، دهرده چیت بۆ دهره وه وخۆی پروت دهکاتهوه، پاشان باز نهیهک به دهووری خۆی دهکیشیت، و کۆمه لیک ره مز وته لاسیم^۱ دنوسیت، و کۆمه لیک کوفری مه زن به خوا دهکات، پاشان له شهیتان دهپاریتتهوه، لهو کاته دا لهوانه یه دهنگیک بیّت وقسه ی له گه ل دهکات، هه ندیک جاریش گریبه ست و په یمانیک گری دهدهن.

- هیچ که سیك نابیت به ساحیر تاوه کو رقی له تاینه ئاسمانیه کان نه بیّت و دژایه تیان نه کات و سوکایه تیان پی نه کات.

ئهمه یه ساحیر، ده بیناسه.

*** **

^۱ ته لاسیم: واته کۆمه لیک ره مز و کود که ره مز ی نیوان ساحیران و شهیتانه کانه.

چۆنیتی سیحرکردن وئامادهبونی شهیتانهکان له بهر دهستی ساحیران ورازیکردنیان له لایهن ساحیرانهوه^۱

هەر به کورتی باسی هه ندیک لهو ریگا وشیوازانه ده کهین:

یه کهم: سیحری سویند له سهر خواردن :

ساحیر ده چیتته ناو ژوریکى تاریکه وه و مؤمیک داده گرسینیت، ته گهر بیه ویت
ئیشیکى سپی بکات بکات، وه کو نیوان ژن و میددیک باش بکات..^۲، تهو کات
بخوریکی بۆن خوش ده خاته سهر مؤمه که تا بۆنه خوشه که به ناو ژوره که بلاو
ده بیته وه، خو ته گهر و بیستی کاریکی رهش وشهر بکات^۳، تهو کات بخوریکی بۆن
ناخوش ده خاته سهر مؤمه که تا بۆنه که ی بلاو ده بیته وه، پاشان ژوره که تاریکی بالی
به سهردا ده کیشیت، ئیتر هه ندیک ته لاسیم و عه زایم^۴ ده خوینیت، و ته بیته تهو ته لیسیم
و عه زیمهت وروقیه یانه ی که ده یخوینیت و ده یکا شیرک و کوفری تیدا بیت، چونکه شهیتان
به وه رازی ده بیت.

مه رجیشه ساحیر لیرده ته بیت پیس بیت، ئیتر له شگران بیت یان جلوه رگی
پیسی له بهردا بیت..

جا به جنۆکه وشهیتانه کان ته لی: «ته ی گه وره م، ته ی مه زنه که م، - یانی: ته ی
په رستراوه مه زنه که م شهیتان-». جا ئاوها لییان ده پاریتته وه، ههر بۆیه تهو سیحرانه ی
که له بهرده ستماندایه ته ماشا ده کهین کۆمه لیک ناوی تیدایه وه: «بدوح و مکتائیل

^۱ پروانه: الصارم البتار.

^۲ به زمانی خویان کاریکی خیره ته گینا هه مو کاریکیان خراب وشهره.

^۳ ته گهرچی هه مو کاریکیان رهش وشهره.

^۴ کۆی عه زیمه ته، هه ندیک شته ساحیره که ده یلی و سویند له سهر جنۆکه ده خوات که ته بیت

کاریکی بۆ ته نجام بدات.

وتكتائيل وصهصائيل وتهتائيل»، كه ناوی ئه‌و جنۆكه وشه‌یتانانه‌یه كه هاواریان پینکردون.

دوای ئەمانه تارماییهك ده‌رده‌كه‌وئیت له شیوه‌ی سه‌گ یان مار یان ههر شیوه‌یه‌کی تر بیټ، یان هیچ ده‌رناکه‌وئیت به‌لکو گوئی له ده‌نگیك ده‌بیټ، یان گوئی له ده‌نگیش نابیت، پاشان گریه‌یهك ده‌دات له‌سه‌ر ئاسه‌واریک له ئاسه‌واری ئه‌و كه‌سه‌ی سیحری لیده‌کریت، وه‌کو ته‌لێکی قژی، یان پارچه‌یه‌ك له جل و به‌رگه‌که‌ی، .. هتد به مه‌رجیک ئاره‌قی ئه‌و كه‌سه‌ی پپوه بیټ، پاشان فه‌رمان به جنۆکه‌کان ده‌کات به‌وه‌ی ده‌یه‌وئیت.

دوهم: قورئان خستنه ژیر پی

ئهم جۆره‌یان زۆر خراپ وقیزه‌ونه، ته‌نها ئه‌وانه‌یان ده‌یکه‌ن كه زۆر رۆچون و جنۆکه‌یه‌کی زۆریان له‌به‌ر ده‌ستدایه.

ساحیر لیره‌دا قورئان وه‌کو پیللاو ده‌کاته پیی - په‌نا به‌خوا-، پاشان پیی ده‌چیتته ئاوده‌ست و ده‌ست ده‌کات به خویندنی هه‌ندیك ته‌لاسیمی شیرکی و کوفری، پاشان ده‌رده‌چیت، كه ده‌رچو ئه‌و کات ئه‌وه‌ی ده‌یه‌وئیت فه‌رمان به جنۆکه‌کان ده‌کات و ئه‌وانیش بۆی ته‌نجام ده‌ده‌ن.

جا ئه‌گه‌ر ده‌پرسی: من هه‌ندیك ساحیرم بینیه‌وه، نوێژی کردوه وشوینه‌واری دینداریتی پپوه دیار بوه؟!

ئه‌وا ئه‌لین: به‌لێ ئه‌وه شه‌یتان فه‌رمانیان پیی ده‌کا، وه‌کو ساحیرمان بینیه‌وه و دوای په‌شیمان بونه‌وه‌ی پییان وتوین، ساحیریک ته‌وبه‌ی کردبو پیی وتم: شه‌یتان پییان ده‌لین با شوینه‌واری دینداری و ته‌قواتان پپوه دیار بیټ، بو ئه‌وه‌ی خه‌لکی باوه‌رتان پیی بکات، ئه‌گه‌رنا ئه‌م ساحیرانه نه‌ دوعا ده‌که‌ن و نه‌نوێژ ده‌که‌ن و نه‌ قورئان ده‌خوینن، ته‌نها لاشه‌یه‌کی به‌تاله.

سییه م: ریگای شوینه وار

لیره دا ساحیر شوینه واری ئەو کەسە ی دەوێت کە سیحری لێدەکرێت، وەکو کلینسک یان سەرۆین یان دەستەسەر یان سەرپۆش یان فانیله یان قەمیس یان پارچەبەکی جلۆبەرگیکی، کە ئارەقی ئەو کەسە ی پێوێت.

پاشان نوکە کە ی گری دەدات، پاشان چوار پەنجە دادەنێت پاشان بەتوندی دەیگریت پاشان سورەتی «الکوثر»، یان هەر سورەتیکی تری بچوک بە دەنگی بەرز دەخوینێت، پاشان بە دەنگی نزم هەندیک ورتە ورت و پوقیە و تەلەسیمی شیرکی دەلێت، ئێتر بانگی جنۆکە و شەیتانەکان دەکات و ئەوسا پێیان دەلی: ئەگەر ئەمە نەخۆشێه ئەوا ئەم درێژیە وەکو خۆی بەیڵنەوه، ئەگەر بەهۆی جنۆکە کانەوه وای لێهاتوه درێژیە کە ی کەم بکەنەوه، و ئەگەریش هەسودی و چاوی لێی داوه مەوداکە ی درێژ بکەرەوه، دیسانەوه دەییوێتەوه بینی هەر کام لەوانە یه ئەوه ی پێ دەلێت.

جا جنۆکەکان زۆر درۆزنن لێرەشدا هەندیک جار راست دەکەن و زۆر جاریش درۆ دەکەن.

سەرنجیک..

بینیتان سورەتی «کەوسەر» ی خویند بە دەنگی بەرز، بۆ ئەوه ی خەلکی پێی بلێن ئەمە پیاو چاکە و قورئان دەخوینێ، کەچی بە دەنگی نزم ئەوه ی بیه وێت لە کوفر و شیرک دەیکات.

بۆیه موسولمانان نابێت بی تاگابن، نابێت ساحیر و دۆستی شەیتانمان لە گەڵ دۆستی خوا لی تیکەل بیت، بە پشتیوانی خوی گەرە لە داهاوشدا باسی جیاوازی نیوان «أولياء الله» و «أولياء الشيطان» دەکەین.

چوارهم: سه‌ربرینی ئاژهل :

لێره‌دا ساحیره‌که‌ داوا ده‌کات له‌و که‌سه‌ی سه‌ردانی ده‌کات، بالنده‌یه‌که‌ یان ئاژه‌لێکی بۆ به‌یئیت به‌ کۆمه‌لێک موصافاتی دیاریکراو که‌ خۆی پێی ده‌لێت، وزۆر جاریش داوای په‌هنگی په‌ش ده‌کات چونکه‌ شه‌یتانه‌کان هه‌زیان له‌ په‌هنگی په‌شه‌، هه‌روه‌کو په‌یامبه‌ری خوا صلی الله علیه وسلم ده‌فه‌رمووت: «الکلبُ الأسودُ شیطانٌ»، واته‌: سه‌گی په‌ش شه‌یتانه‌، ئیتر که‌ له‌ شیریک بیته‌ یان مریشکیک یان کۆتریک، به‌تایبه‌تی ئه‌و ئاژه‌لانه‌ی که‌وا له‌ شه‌رعه‌دا به‌په‌رێز و ناییت بکۆژرێن، پاشان سه‌ری ده‌بریت و ناوی خوا جل جلاله‌ له‌ سه‌ر ناهێنیت، هه‌ندیک جار له‌ خۆینه‌که‌ی ده‌په‌رژێنیت سه‌ر لاشه‌ی نه‌خۆشه‌که‌، پاشان ده‌روا له‌ شوینیکی دوره‌ ده‌ستدا فرپی ده‌دات، له‌ بیریک بیته‌، که‌ لاره‌ کۆنه‌یه‌که‌، یان شوینیکی چۆلایی؟! که‌ زۆر جار ئه‌م جووره‌ شوینه‌ مالی جنۆکه‌کانن، پاشان ده‌گه‌رپه‌وه‌ و عه‌زیمه‌تیکی شیرکی کوفری ده‌خوینیت، و ئه‌وه‌ی بیه‌ویت به‌ جنۆکه‌که‌ ئه‌لێت.

زانراویشه‌ ئه‌م جووره‌ ریگایانه‌ نزیك بونه‌وه‌یه‌ له‌ شه‌یتان، هه‌ر وه‌کو چۆن موسوڵمانان قوربانی ده‌که‌ن و ئاژهل سه‌رده‌برن بۆ خوا تا له‌ لێی نزیك ببنه‌وه‌ ئه‌گه‌ر دو‌عیان کرد و له‌ میان بداته‌وه‌ له‌ دۆزه‌خ و تو‌ره‌یی خۆی بیانپاریزیت، به‌هه‌رمه‌ندیان بکات به‌ به‌هه‌شت، ئاواش ئه‌م ساحیره‌ ئاژه‌لێک سه‌ر ده‌بریت بۆ شه‌یتان و بۆ ئه‌وه‌ی لێی نزیك ببیته‌وه‌، ئه‌وه‌ی هه‌زی لێده‌کات بۆی بکات، ئه‌وه‌ی لێی ده‌ترسیت لێی دور بخاته‌وه‌.

جا موسوڵمانانی یه‌کتاپه‌رست ده‌بیت زۆر وریا بن، ناییت کاریک بکه‌ن ببیته‌ هۆی ده‌رچوتتان له‌ په‌هه‌متی په‌روه‌ردگار، چونکه‌ په‌یامبه‌ری خوا صلی الله علیه

دەفەر مویت: «لَعَنَ اللَّهُ مَنْ ذَبَحَ لِغَيْرِ اللَّهِ»^۱، واتە: لەعنەتی خوا لەوەی سەر بەرینی بۆ غەیری خوا کردووە.

گومانی تێدانیه ئەم ساحیرانە ئازەلە کە بۆ جنۆکە وشەیتان سەر دەپرن. چەند موسوڵمان ھەبوە رۆشتۆتە لای ساحیر، ئەویش داواى ئازەلەى لیکردووە، وتویەتی: ئەو ئازەلەم بۆ بیئە بۆ ئەوەی کارەکتان بۆ ئەنجام بدەم یان نەخۆشیە کەت بۆ چاک بکەمەو، ئەمیش ئازەلەى بۆ بردووە.

۵- پيس کردنى قورئان :

جوړیكى تر لەو رینگەیانەى کە ساحیران بە کارى دەھینن، پيسکردنى قورئانى بەرپزە.

لیژەدا ساحیرە کە ھەل دەستى بە نوسینەوہى ئایەتەکانى قورئان بەخوینى ھەیز یان ھەر شتێكى تری پيس یان میزى پيدا دەکات.

چەندین نوشتە -سیحر- ھەیە کە کراوەتەو، ئایەتى تیدا نوسراوە بەبى ھەلە، ئەمەش جیى سەرسوڕمانە چونکە ھیچ سیحرێک نیە مەگەر دەستکاری قورئانى تیدایە، ئیتەر بە زیادکردن بیت یان کەمکردنەو، وکۆمەلێک پارانەو ھانا بردن بۆ جنۆکە وشەیتانەکان وشیركى تیدایە!؟

بەلام کە بۆنى دەکەى دەبینى بۆنىكى زۆر ناخۆشى لى دیت و بۆنى پيسى پيوە کراوە.

جا ھەر دەبیت سوکایەتى بەقورئان بکات بۆ ئەوەى شەیتانەکەى ئیشیکى بۆ بکات.

چەند جار رۆیشتوى بۆ لای ساحیر، چەند جار ئازەلت بردو، چەند جار ئازەلت بۆ سەربریو؟

^۱ أخرجه مسلم.

چەند جار نوشتەى بۆ نوسیوی وتویەتى بە هیچ شیوەیەك نابیت بیکەیتەوه؟

گرێکانى نەكەیتەوه!

لە ژێر بەردیك دایبنى! - ئەگەر قورئانى تیدا نوسراوه چۆن دەخریتە ژێر

بەردەكانەوه-.

با كەس نەیبینی! جا ئەگەر قسەى چاكە وقورئانە بۆچى كەس نەیبینی با هەمو

موسولمانان ییبینن، چونكە قورئان شاراوە نیه، دەتوانن بە ئاشكرا بیخویننەوه،

﴿فَاَصْدَعْ بِمَا تُؤْمَرُ﴾، بەلام كاتیك دەزانیت ئیشەكانى ناشەرعیەوه وكوفرى

نوسییهوهتەوه، بۆ درۆ وفیل وهه‌لخه‌لتاندنى موسولمانان، دەیشاریتەوه.

شەشەم: هەلگیراندنەوهى قورئان :

لیڕەدا ساحیرەكە هەلدەستیت بە هەلگیراندنەوهى پیتەكان، ولە كۆتاییهوه بۆ

سەرەتا وشەكان دەنوسیت، یانى بە پێچەوانەوه دەنوسیت، پاشان هانا وپەنا بۆ

جنۆكە وشەیتانەكان دەبات، ئەو كاتە جنۆكە وشەیتانەكان ئەوهى بۆ دەكەن كە داواى

دەكات.

هەوتەم: ریگای دەستخویندەوه

چەندین كەس هەیه شتیكى ون دەبیت یان شتیكى دزراوه... ئەروا پەنا بۆ

جادوگەر ئەبات تا ئەو شتە دزراوهى بۆ بدۆزیتەوه.

ئەى ئەو فەرمودەیه‌مان لە بیرچوه كە پەيامبەرى خوا صلى الله عليه وسلم

دەفەرمویت: «مَنْ أَتَى عَرَاْفًا فَسَأَلَهُ عَنْ شَيْءٍ لَمْ تُقْبَلْ لَهُ صَلَاةٌ أَرْبَعِينَ يَوْمًا»، واتە:

هەر كەس بڕواتە لای تالەگرێك یان جادوگەرێك وپرسیارى شتیكى لى بكات تا چل

رۆژ نوێزى قبول نابیت.

هه وره ها ده فرموی: «مَنْ أَتَى عَرَّافًا أَوْ كَاهِنًا فَصَدَّقَهُ بِمَا يَقُولُ فَقَدْ كَفَرَ بِمَا أُنزِلَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ»،^۱ واته: هه کسه یك پروات بۆ لای تاله گریك یان جادوگریك، وپروا بکات به وهی پیی ده لیتت، نه وه کوفری کردوه به وهی بۆ سه ر رسول الله صلی الله علیه وسلم دابه زیوه.

واته نه وه کسه ی پروات بۆ لای جادوگریك نه وه کاره ی کوفرکردنه به خوا، جا چ که سیك رازی ده بیئت که کوفر به خوا بکات، نه گهر پیئت بلین: نه ی کافر! قبولی نه که ی؟! به لآم په یامبه ری خوا صلی الله علیه وسلم، نه م کرداره ی به کوفر داناوه!

نه م جوړی سیحره ش شیوازی زوره، زور جاریش بۆ شتی ونبو ده کریت، له وانه: مندالیک که پینه گه یشتبی، ده خریتته ژیر دهستی ساحیره که وناییت منداله که دهست نویژی هه بیئت، پاشان دهستی چه پی ده کاته وه وچوار گوشه یه که له ناو دهستی ده کیشتی، پاشان هه ندیک ته لآسیم وره مز له گوشه کانی ده کیشتی که بریتیه له سیحر، پاشان زوره که تاریک ده کات و کۆمه لیک کاری تر ده کات که سود له باسکردنیدا نیه، دوا ی خویندنی عه زیمه ته کانی منداله که به ر چاوی پروناک ده بیته وه وله ناو دهستی وینه ی جولآو ده بیئیت، نه وه کاته نه وه ی بیه ویئت به منداله که نه لی: «به و وینه بلی که ده بیئینی: عه زیمه تکه ره که نه لی: ناوا وئاوا بکه».

جا موسولمانی یه کتاپه رست ناگاداربه بۆ نه وه ی شته دزراوه که ت دهست بکه ویته وه ناییت په نا بۆ ساحیر ببه ییت، چونکه به و کرداره ت کوفر به خوا ده که ییت!! نه ک هه ر چونه که ت کوفره وه کو په یامبه ری خوا فرموی، به لکو هانا بۆ بردنه که شت بۆ لای ساحیره که زولمه چونکه ساحیره که هانا بۆ شه ییتان ده بات، شه ییتانیش ده بیئت شیرکی گه وه ی بۆ نه نجام بدات تا ئیشی بۆ بکه ن.

^۱ أخرجه أحمد، والبيهقي، والحاكم، وقال: صحيح على شرطهما جميعا، وصححه العلامة المحدث

موسولمانه خوشه‌ویسته‌کان..

له‌دوای باسکردنی ریڭگاکانی ساحیران بۆ هینانی شه‌یتانه‌کان، ئەمه‌وی ئەوه بلیم
ویۆ ئەوه‌ش ئەم ریڭگیانهم باسکرد:

ئەو ساحیرانه‌ی رویان تێده‌که‌ن وداوای چاره‌سه‌ریان لی‌ ده‌که‌ن، ئەمه‌ سیفات
وئاکاریانه، ئەمه‌ ریڭباز وریڭگیانهم بۆ چاره‌سه‌رکردنی پرسه‌کانی تۆ. به‌ په‌نا بۆ شه‌یتان
بردن ویه‌و شیوازه‌ی باسمان کرد. ئایا تۆ رازیت به‌مانه‌؟!

*** **

بون وراستی و کاریگری سیحر و بهلگه کان له سهری:

تایا سیحر راسته؟ تئی کاریگری ههیه له سهر مروؤ؟

سه بارهت به بونی جنوکه وشهیتانه کان، شهوه إن شاء الله پیوستمان به هینانه وهی بهلگه نیه له سهر بونیان، چونکه قورئان و حه دیس وئیجماع و واقع وهست باشتیرین بهلگه بۆ چه سپاندنی و خه لکی لوتبهرز نه بیته کهس نکولی لی ناکات.

سه بارهت به سیحریش دیسانه وه جیاوازی نیه له سهر بونی، به لام جیاوازی ههیه له سهر هه قیقه تئی و نه بونی، شه گهر چی سه ره نجامی شه مه زه به شه هه ده گاته وه به وهی سیحر بونی نه بیته.

مه زه به بی سه رجهمی شه هلی سوننهت به تیکرا - مه گهر به ده گمه ن که شه وانه شه شه زانایانه ن کاریگهرن به قوتابخانه ی ئیعتیزال و عه قلسالاری خو یان وه کو ئین حه زم له مه زه به بی زا هیری هه کان و شه بو جه عفه ره شه سترئابادی له شافعیه کان و شه بو به کری رازی له حه نه فی هه کان - به تیکرا له سهر شه وه ن که وه سیحر:

هه قیقه تئی ههیه و کاریگهریشی ههیه و بهلگه ی زوریش ههیه، له واقعیش ده بینری و ههستی پی ده کری و نکولی ناکری. سیحر ههیه، هه قیقه تئی ههیه، وه شه ته نها له بهر چا گو رین ((تخییل)) شه، به مه شه پیچه وانه ی مو عته زیله یان کرد وه.

بهلگه کان له سهر بونی سیحر

شه هلی سوننهت، قورئان و سوننهت به بهلگه دیننه و له سهر بون وراستی تئی سیحر. به راستی له قورئاندا ده بینین پهروه ردگار باسی شه وه ده کات که سیحر له سه ره ده می فیره وندا بونی هه بو ه.

به لگو پهروه ردگار باسی شه وه ده کات که سه رجهم گه لان ربه روی په یامبه ران بونه ته وه و پییان و تون: ساحیر و شیته: وه کو ده فهرمویت: ﴿كَذَلِكَ مَا أَتَى الَّذِينَ مِنْ

قَبْلَهُمْ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا قَالُوا سَاحِرٌ أَوْ مَجْنُونٌ ﴿١﴾ تہی موحہ مہد دلتنہ نگ مہ بہ تہوہ ہہ روا ہاتوہ ہیچ پھیامبہر یکنمان لہ پیش تووہ نہ نار دودہ مہ گہر پییان وتوہ: ساحیر وشیت۔ تہ نانتہ تہوہ ندہ ہہ مو مللہ تیک تہ مہ یان وتوہ: پہرودہ رداگار دو ابہ دوا ی تہو تہی تہ دہ فرموی: ﴿أَتَوَاصُوا بِهِ بَلْ هُمْ قَوْمٌ طَاغُونَ﴾ تہا تہم قسانہ یان نہوہ دوا ی نہوہ و ہسیہ تیان بؤ یہ کتر کردوہ وا ہہ مو یان دہیلینہوہ؟! نہ خیر بہ راستی تہ مانہ ہہر سہرکشن، دلیان و ہکو تہوانہ ی پیشینان وایہ، تہوہ ی پیشینان یان وتویہ تی پاشینان یان دہیلینہوہ۔

جا لہ قورئاندا ہاتوہ:

- صالح کہ پیش ئیراہیم - علیہما السلام - بوہ، گہ لہ کہ ی پییان وتوہ: ﴿إِنَّمَا أَنْتَ مِنَ الْمَسْحَرِينَ﴾ واتہ^۱: «بہ راستی تو تہنہا یہ کیکی لہ ساحیران نہک لہ پھیامبہران»۔

- ئیراہیم: گہ لہ کہ ی ئیراہیمیش بروایان بہ تہستیرہ ہہ بوہ۔

- موسا: ﴿ثُمَّ بَعَثْنَا مِنْ بَعْدِهِمُ مُوسَى وَهَارُونَ إِلَى فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ بِآيَاتِنَا فَاسْتَكْبَرُوا وَكَانُوا قَوْمًا مُجْرِمِينَ، فَلَمَّا جَاءَهُمُ الْحَقُّ مِنْ عِنْدِنَا قَالُوا إِنَّ هَذَا لَسِحْرٌ مُبِينٌ * قَالَ مُوسَى أَتَقُولُونَ لِلْحَقِّ لَمَّا جَاءَكُمْ أَسِحْرٌ هَذَا وَلَا يُفْلِحُ السَّاحِرُونَ﴾^۲۔

- تہ نانتہ تورہیش بہ پھیامبہریان وت ساحیر: ﴿وَعَجِبُوا أَنْ جَاءَهُمْ مُنْذِرٌ مِنْهُمْ وَقَالَ الْكَافِرُونَ هَذَا سَاحِرٌ كَذَّابٌ * أَجَعَلَ الْآلِهَةَ إِلَهًا وَاحِدًا إِنَّ هَذَا لَشَيْءٌ عُجَابٌ﴾۔

^۱ لہسہر رای مہ شہور۔

^۲ یونس: ۷۷۔

میژونوسان باسی چه ندین گهل ومیلله تیان کردوه که ههر له دیر زه مانه وه
سیحریان تیدا نه نجام دراوه، وده لئین: بونی ئەو هه موه ناسه واره میژوییه کۆنه
سیحریانیه له کتیب ونوسراو ووینه وره مز، لهو میلله تانهش بۆ نمونه:

بابلییه کان

ئەم میلله ته قورئانیش باسی لیوه کردون، ههروه کو خوی گه وره ده فه رموی:
﴿وَاتَّبِعُوا مَا تَتْلُوا الشَّيَاطِينُ عَلَىٰ مُلْكٍ سُلَيْمَانَ وَمَا كَفَرَ سُلَيْمَانُ وَلَكِنَّ الشَّيَاطِينَ
كَفَرُوا يُعَلِّمُونَ النَّاسَ السِّحْرَ وَمَا أُنزِلَ عَلَى الْمَلَكَيْنِ بِبَابِلَ هَارُوتَ وَمَارُوتَ﴾^۱، باسی
بابل ده کا که سیحری تیدا بوه.

میسریه کان «فیرعه ونه کان»

ههروه ها فیرعه ونه کانیش دیسانه وه له قورئان باسیان هاتوه وزۆریش هاتوه،
باشترین شاهیدیش چیرۆکی نیوان په یامبهر موسا - علیه السلام - وساحیره کانی
فیرعه ونه، ته نانهت به هوی زۆری وبه ربلاوی سیحر له میسر دا، هه ندیک ئەلئین: بۆیه
موعجیزه ی په یامبهر موسا - علیه السلام - بریتی ده بیته له وهی: کاتیک دهستی له
گیرفانی ده رده کات ده بیته نور ورونای، کاتیک گوچانه که ی فری ده دات ده بیته
ماریک وده سوریتته وه ته ماشا ده که ی بۆ ئەوهی ساحیرانی ئەو سه رده مه ی پی بی
دهنگ بکا وده سه لاتتی خویان پیشان بدا وسه رسامیان بکات وئیمان بهینن که ئەوه بو
ئیمانیشیان هینا.

هه‌روه‌ها له نێو فارسه‌كان وهیندییه‌كان و یۆنانیه‌كان^١، و عه‌ره‌به‌كاندا هه‌بوه، وهه‌تا ته‌مه‌رۆش له نێو خه‌لكدا هه‌ر ماوه.

كه‌واته سیه‌ر و جادو له دێر زه‌مانه‌وه له‌ناو سه‌رجه‌م كه‌لاندای هه‌بوه وهه‌تا ئیستاش به‌رده‌وامه، به‌لكو ته‌شه‌نه‌ی زیاتری كردوه و پێشكه‌وتنیشی به‌خۆوه بینیه‌وه. ته‌وه ته‌مه‌ریكا و ته‌هوروپا و ولاتانی ته‌ریش سیه‌ر تیانیاندا له چله‌ پێیه‌ دایه، ته‌نانه‌ت له سالی ١٥٣٣ له ته‌هوروپا كۆمه‌له‌یه‌ك - كه‌ جوله‌كه‌ بون - دامه‌زران و قوتابخانه‌یه‌کی سیه‌ری په‌شیشیان دامه‌زراند، به‌لام دواى تپپه‌رپونى كه‌مه‌تر له نێو سه‌ده‌ له ١٥٧٢ داخرا.

به‌لكو له‌سه‌رده‌مى ته‌كنه‌لۆژیا و نه‌وه‌ویدا سیه‌ر و جادوگه‌رى له سه‌رجه‌م ولاتانی دونیادا هه‌یه، و ته‌گه‌ر ئاماژه‌یه‌ك بكه‌ین بۆ ئاماره‌كان ده‌رده‌كه‌وێت كه‌ سیه‌ر و ساحیران له چ ئاستی‌كردن له زۆری و ته‌شه‌نه‌كرد،

- له ته‌لمانیای زیاتر له «(٨٠,٠٠٠)» هه‌زار ساحیری ئافه‌ده‌تى تپدايه‌ه. هه‌ر له ته‌لمانیای له چوار كه‌سدا یه‌ك كه‌س پرۆای به‌ سیه‌ر و كاریگه‌رى هه‌یه.

^١ قال شيخ الاسلام في الفرقان بين أولياء الرحمن وأولياء الشيطان وذكر معناه أيضا في منهاج السنة النبوية: «ثم لو بلغ الرجل في الزهد والعبادة والعلم ما بلغ ولم يؤمن بجميع ما جاء به محمد صلى الله عليه وسلم فليس بمؤمن ولا ولي الله تعالى كالأخبار والرهبان من علماء اليهود والنصارى وعبادهم وكذلك المنتسبين إلى العلم والعبادة من المشركين مشركي العرب والترك والهند وغيرهم ممن كان من حكماء الهند والترك وله علم أو زهد وعبادة في دينه وليس مؤمنا بجميع ما جاء به محمد فهو كافر عدو لله وإن ظن طائفة أنه ولي الله كما كان حكماء الفرس من المجوس كفارا مجوسا وكذلك حكماء اليونان مثل أرسطو وأمثاله كانوا مشركين يعبدون الأصنام والكواكب وكان أرسطو قبل المسيح عليه السلام بثلاثمائة سنة وكان وزيرا للاسكندر بن فيلبس المقدوني وهو الذي تؤرخ له تواريخ الروم واليونان وتؤرخ به اليهود والنصارى وليس هذا هو ذا القرنين الذي ذكره الله في كتابه كما يظن بعض الناس أن أرسطو كان وزيرا لذي القرنين لما رأوا أن ذاك اسمه الاسكندر وهذا قد يسمى بالاسكندر ظنوا أن هذا ذاك كما يظنه ابن سينا وطائفة معه وليس الأمر كذلك بل هذا الاسكندر المشرك -الذي قد كان أرسطو وزيره- متأخر عن ذاك ولم يكن هذا السد ولا وصل إلى بلاد يأجوج ومأجوج وهذا الاسكندر الذي كان أرسطو من وزرائه يؤرخ له تاريخ الروم المعروف».

- له به پرازیلیش به هه مان شیوه .

- له فهره نسا زیاتر له ((۳۰,۰۰۰)) هه زار ساحیر هه یه، هه ر له فهره نسا به ملیونه ها ها ولاتی پروایان به وه هه یه که ته وان قوریانی شهیتانن .
- له هه ر ویلایه تیکی ته مریکادا به هه زاران ساحیر هه یه .
- له کۆریای باشوریش به هه مان شیوه، به لکو ده ججالیکی تیدایه ملیونه ها که س شوینی که وتوه .

ته گه ر بپرسین بۆچی له ولاتی به ناو رۆشنبیر و به ناو پێشکه وتو له زانستدا گیرۆده ی دهستی ساحیر وتاله گر بون؟

وه لامه که شی له کتیبه که ی په روه رد گاره، هه ر وه کو ده فهره مویت: ﴿وَمَنْ أَعْرَضَ عَن ذِكْرِي فَإِنَّ لَهُ مَعِيشَةً ضَنْكًا﴾^۱، هه ر که س پشت له یادی من بکات، له قورئانه که م دینه که م، ته وا به پراستی گوزه رانیکی ته نگه ژه و نا په حه تی بۆ ده بیته .

کاتیکی که پشتیان له په روه رد گار کرد ته و کاته په روه رد گاریش ژییانی دونیایان لی ته سک ده کاته وه .

موسولمانه خو شه ویسته کان ..

هوکاریکی له هوکاره کانی ده ست بردن بۆ سیحر ته نگ بونه وه ی ژییانه، غه م و خه فه ته، نا په حه تی، هاتنی ده ردو به لایه، بۆیه ده بینی له ولاتی ناموسلمان ئاسوده بی ده رونی نیه .

هه ر بۆیه ته وه هه مو به لگه یه که ده بیینن هاتوه، له ویرد و چاره سه ره شه رعیه کان، وه کو نزا وزیکره کان، وزیکری به یانیان و ئیواران وزیکری خه وتن وهه ستان له خه .. هتد ، ته مانه بۆ ته وه یه موسولمان ده رونی پاک و ئاسوده و ئارام بیته، له جنۆکه وشه یه تانه کان دور و پارێزراو بیته، وه په روه رد گاره وه نزیک بیته .

^۱ سورة طه: ۱۲۴ .

به‌لگه‌کان له قورئاندا

۱. خوای گه‌وره ده‌فه‌رموی: ﴿وَاتَّبَعُوا مَا تَتْلُوا الشَّيَاطِينُ عَلَىٰ مُلْكِ سُلَيْمَانَ وَمَا كَفَرَ سُلَيْمَانُ وَلَكِنَّ الشَّيَاطِينَ كَفَرُوا يُعَلِّمُونَ النَّاسَ السِّحْرَ وَمَا أُنزِلَ عَلَىٰ الْمَلَائِكَةِ بِبَابِلَ هَارُوتَ وَمَارُوتَ وَمَا يُعَلِّمَانِ مِنْ أَحَدٍ حَتَّىٰ يَقُولَا إِنَّمَا نَحْنُ فِتْنَةٌ فَلَا تَكْفُرْ فَيَتَعَلَّمُونَ مِنْهُمَا مَا يُفَرِّقُونَ بِهِ بَيْنَ الْمَرْءِ وَزَوْجِهِ وَمَا هُمْ بِضَارِّينَ بِهِ مِنْ أَحَدٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ وَيَتَعَلَّمُونَ مَا يَضُرُّهُمْ وَلَا يَنْفَعُهُمْ وَلَقَدْ عَلَّمُوا لِمَنْ اشْتَرَاهُ مَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ خَلَقٍ وَلَبِئْسَ مَا شَرَوْا بِهِ أَنفُسَهُمْ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ﴾.

له‌م ئایه‌ته‌دا په‌روه‌ردگار باسی یه‌هودییه‌کان ده‌کات وږه‌خنه‌ی ئه‌وه‌یان لیده‌گریت که ئه‌و جوله‌کانه به‌ کوفر کردن وپه‌یام‌بهر کوشتن، بی‌وه‌عدی، وشکاندن‌ی گف‌ت وپه‌یمان، فی‌ل کردن، وپیلان‌گیږی نه‌وه‌ستاون، به‌لکو باسی خراپه‌یه‌کی تریشیان ده‌کات وئ‌ه‌ویش بریتیه له‌ شوینکه‌وتنی سی‌حر و س‌احیران.

جا ده‌فه‌رموی: ﴿وَاتَّبَعُوا مَا تَتْلُوا الشَّيَاطِينُ عَلَىٰ مُلْكِ سُلَيْمَانَ﴾ واته: ئه‌و جوله‌کانه له‌بری شوینکه‌وتنی په‌یام‌بهر، شوینی ئه‌و شتانه‌که‌وتن که شه‌یتانه‌کان ده‌بخوینن وبه‌ دم مولکه‌که‌ی په‌یام‌بهر سوله‌یمان‌ه‌ه -علیه‌ السلام- هه‌لیانواسیوه، که سی‌حر و ج‌ادو‌گه‌ریه.

له‌سه‌ر ئه‌م ئایه‌ته به‌گشتی رایه‌کی زوړ هه‌یه له‌نیوان ږا‌قه‌کارانی قورئاندا، ته‌نانه‌ت هه‌ندیکی بو باس‌کردن هه‌رناشیت.

یه‌کیک له‌و رایانه‌ی که باسی ده‌که‌ن:

په‌یام‌بهر سلیمان -علیه‌ السلام- که ئه‌بیته پادشا هه‌مو ئه‌و کتیبه سی‌حریانه له‌ س‌احیران وهرده‌گریته‌وه که به‌هوییه‌وه خه‌لک فی‌ری سی‌حر ده‌بون، که لی‌ی وهرگرته‌وه خستنیه ژیر عه‌رشه‌که‌ی خو‌یه‌وه، که وه‌فاتی کرد وته‌ماشای ژیر عه‌رشه‌که‌یان کرد

بینیان پرہ له کتیبی سیحری، ٹهوهبو جنوکه وشهیتانه کان به خه لکیان وت: سوله یمان بهو کتیبانه توانی جنوکه وشهیتانه کان بخاته ژیر رکتیخی خوښه وه.

ټه لاین: که له قورثان ناوی سوله یمان هات وه کو په یامبه ره، جوله که وتیان: سه یرتان له موحه محمد نایهت وا ده زانیت کوره که ی داود په یامبه ره، والله ساحیر بو. ټه وه بو ټه و نایه ته نازل بو، پرسه که ی رونه کردوه وجوله که ی ده مکوت کرد.

جا په هودییه کان بهو شیوه تیاچون وباوه ریان کرد ونه یان وت که ټه مه په یامبه ری خواجه و خوی له پشته، سیحری ساحیر وکتیبی جادوگری بوچییه؟! هه ر بوښه دوا ی ټه وه ده فهر موی: ﴿وَمَا كَفَرَ سُلَيْمَانُ﴾ سوله یمان به هیچ شیوه یه ک کوفری نه کردوه، ﴿وَلَكِنَّ الشَّيَاطِينَ كَفَرُوا يُعَلِّمُونَ النَّاسَ السِّحْرَ﴾ به لکو ټه وه شهیتانه کان بون کوفریان کرد، رویشتن خه لکیان فیتری سیحر ده کرد.

لیروه ټه وه مان بو رون ده بیته وه که سیحر کوفره، وټه م حوکه مورده ته به له سه ر وه صفیک، که ټه م حوکی کوفره له بهر سیحره، وټه مه ش یاسایه که بو تیگه یشتن له ته فسیری قورثان، وه کو «شیخ الإسلام تبین تیمیه» له کتیبی «اقتضاء الصراط المستقیم» به جوانی رونی کردو ته وه که هه ر کاتیک حوکیک مورده ته ب بو له سه ر وه صفیک ده بیته عیلله بو ی.

عیلله ی کوفره که یان چیه؟ سیحر کردن بوه هه ر وه ک خوی گه وره ده فهر موی: ﴿يُعَلِّمُونَ النَّاسَ السِّحْرَ وَمَا أُنزِلَ عَلَى الْمَلَكَيْنِ بِبَابِلَ هَارُوتَ وَمَارُوتَ وَمَا يُعَلِّمَانِ مِنْ أَحَدٍ حَتَّى يَقُولَا إِنَّمَا نَحْنُ فِتْنَةٌ فَلَا تَكْفُرْ﴾^۱، ټه م دو فریشته یه «هاروت وماروت» وتیان: تیمه تاقیکردنه وه ین بو ټیوه، نامان فیتری کوفر نه بن و تیمه ده توانین فیرتان بکه ین به لام تیمه تاقیکردنه وه ین، به هو ی فیربونی سحره وه خو تان توشی کوفر مه که ن.

کهواته ئەم قورئانه بونی سیحر دەسەلمیئیت که حەقیقەتی هەیه و کاریگەری دەبیئت.

چۆن؟

ئەگەر حەقیقەت و کاریگەری نەبیئت ئیتر شەیتانەکان فیئری چی دەبون و خەلکیان فیئری چی دەکرد؟

ئەگەر هیچ نەبیئت کهواته فیئری هیچ نەبونه و هیچیان فیئری کەس نەکردوه.

۲. پاشان چیرۆکی نیوان پەيامبەر موسا -علیه السلام- و فیرعەون که خوای گەوره له چەندین شوینی قورئاندا باسی دەکات، بەلگەهێ راستی و کاریگەریئتی سیحرە.

سەرەتای ئەم چیرۆکەش ئەو هیه: پەيامبەر موسا و هارون -علیهما و علی جمیع الأنبياء الصلاة والسلام- دین بو لای فیرعەون و قسەهێ له گەل دەکەن و پەيامی خوای پێ رادەگەیهنن، فیرعەونیش بە موسای وت: تۆ چ بەلگەهێ کت پێه بو ئەو قسانەت، پەيامبەر موسا -علیه السلام-، دەستەکانی دەرکرد ئەو هوبو بو بە پوناکی، گۆچانە کەشی هاویشت بوبه ماریک و دەرویشت، دو نیشانەهێ گەوره بون خوای گەوره پێ به خشی بو، که پێشانی فیرعەونیدا، فیرعەون وتی: بە راستی تۆ ساحیرێکی گەوره و فیلبازی. که وابو کاتیک دادەنێن له نیوانماندا بو ئەو هێ تۆ نمایشی خۆت بکهیت و ئیمەش نمایشی خۆمان بکهین ئەو کاتە دەزانین سیحری کێ گەورهیه و براوهیه، ئەو بو پۆژی نەورۆزیان دیاری کرد -و هکو کۆمه لیک له المفسرین دەفەرمون:- ﴿يَوْمَ الزَّيْنَةِ﴾ بریتییه له پۆژی نەورۆز^۱، ئەو هوبو هەمو خەلکی له گۆرەپاندا له چاوهروانیدا بون تا هەردولا ئامادەبون، جا دونیا پەرستی وای له

^۱ کهواته پۆژی نەورۆز مولکی کورد نیه بەتەنها بەلکو سەرجهم گەلان خاوهنی نەورۆزن،

ئەواتا فیرعەونەکانی میسریش نەورۆز پۆژی چەژن و خوشیان بوە.

ساحیران کرد به فیرعه و نیان وت: نه گهر نیمه سه رکه وتین پاداشتمان بو ده بیّت، بویه هه لوئیستیکی موحریحانه بو بو فیرعه ون چونکه دلنیابو له وهی که په یامبهر موسا - علیه السلام - له سه ره حقه، به لام کورسی وده سه لاته که ی، سته م و خو به گه وره زاینه که ی بونه ریگر له وهی شوینی په یامبهر موسی - علیه السلام - بکه ون، هه وه کو خوی گه وره ده فهر مویت: ﴿وَجَحَدُوا بِهَا وَاسْتَيْقَنَتْهَا أَنفُسُهُمْ ظُلْمًا وَعُلُوًّا﴾^۱، واته: نکولیان کرد به هوی سته م ولوتبه رزیانه وه، له کاتی کدا دلنیابون که راسته .

جا فیرعه ونیش ههستی به گه وره یی مه ترسیه که ده کرد بویه پیی وتن: ده بنه ده ست راست و نزیک ی من نه گهر سه ر بکه ون به سه ر موسادا . که واته زانیویه تی نه مه هه روا کاریک ساده وسا کار نیه ..

پاشان وه ک په روه ردگار باسی ده کات:

﴿قَالَ مَوْعِدْكُمْ يَوْمَ الزَّيْنَةِ وَأَنْ يُحْشَرَ النَّاسُ ضُحًى﴾، فَتَوَلَّى فِرْعَوْنُ فَجَمَعَ كَيْدَهُ ثُمَّ أَتَى، قَالَ لَهُمْ مُوسَى وَيْلَكُمْ لَا تَفْتَرُوا عَلَيَّ اللَّهُ كَذِبًا فَيُسْحِتَكُمْ بِعَذَابٍ وَقَدْ خَابَ مَنْ افْتَرَى، فَتَنَازَعُوا أَمْرَهُمْ بَيْنَهُمْ وَأَسْرُوا النَّجْوَى، قَالُوا إِنْ هَذَا لَسَاحِرَانِ يُرِيدَانِ أَنْ يُخْرِجَاكُمْ مِنْ أَرْضِكُمْ بِسِحْرِهِمَا وَيَذْهَبَا بِطَرِيقَتِكُمُ الْمُثَلَى، فَأَجْمَعُوا كَيْدَكُمْ ثُمَّ أَتَتْهُمَا صَفًّا وَقَدْ أَفْلَحَ الْيَوْمَ مَنْ اسْتَعْلَى، قَالُوا يَا مُوسَى إِمَّا أَنْ تُلْقِيَ وَإِمَّا أَنْ نَكُونَ أَوْلَى مَنْ أَلْقَى ﴿

﴿قَالُوا يَا مُوسَى إِمَّا أَنْ تُلْقِيَ وَإِمَّا أَنْ نَكُونَ نَحْنُ الْمُلْقِينَ، قَالَ أَلْقُوا فَلَمَّا أَلْقَوْا سَحَرُوا أَعْيُنَ النَّاسِ وَاسْتَرْهَبُوهُمْ وَجَاءُوا بِسِحْرٍ عَظِيمٍ، وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَى أَنْ أَلْقِ عَصَاكَ فَإِذَا هِيَ تَلْقَفُ مَا يَأْفِكُونَ، فَوَقَعَ الْحَقُّ وَبَطَلَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ، فَغُلِبُوا هُنَالِكَ وَانْقَلَبُوا صَاغِرِينَ، وَأَلْقَى السَّحْرَةَ سَاجِدِينَ، قَالُوا آمَنَّا بِرَبِّ الْعَالَمِينَ، رَبِّ مُوسَى وَهَارُونَ﴾.

ساحیرانیش لوت به‌رزی وای لی‌کردن - وه‌کو سه‌رۆکه‌که‌یان - به‌ په‌یامبه‌ر موسایان - علیه‌السلام - وت: ته‌گه‌ر ده‌ته‌ویت تو له‌پیشه‌وه‌ بیه‌او‌یژه، ده‌شته‌وی تیه‌مه‌ یه‌که‌مجار ده‌یه‌او‌یژین، په‌یامبه‌ر موسی - علیه‌السلام - فه‌رموی: تیه‌وه‌ یه‌که‌م جار فری‌ی بدن.

ساحیره‌کانیش کۆمه‌لێک په‌تی گه‌وره‌یان فریدا، که فری‌ی‌اندا حه‌بله‌کان بون به‌مار وده‌جولان و سیه‌ریکی سه‌یریان کرد، خوای گه‌وره‌ وه‌سفی نه‌و سیه‌رحه‌ ده‌کات وده‌فه‌رمویت: ﴿وَجَاءُوا بِسِحْرِ عَظِيمٍ﴾^۱، واته‌: سیه‌ریکی گه‌وره‌یان پیش‌کەش کرد. خوای مه‌زن پی‌ی به‌رمی: «(گه‌وره‌) ته‌بی‌ت چه‌ند گه‌وره‌ بو بی‌ت!؟»

﴿فَأَوْجَسَ فِي نَفْسِهِ خِيفَةً مُّوسَى﴾^۲، په‌یامبه‌ر موسا - علیه‌السلام - ترسیک که‌وته‌ دل‌یه‌وه‌ که‌ سروشتی مرۆقه‌ وه‌گه‌رنا ته‌واو دل‌نیا‌یه‌ له‌ به‌لینی خوا سبحانه‌، خوای گه‌وره‌ پی‌ی فه‌رمو - وه‌کو دل‌نیا‌کردنه‌وه‌ی: ﴿لَا تَخَفْ إِنَّكَ أَنْتَ الْأَعْلَى﴾^۳، براوه‌ و سه‌رکه‌وتو تو‌ی نه‌ی موسا، دو دل‌ی نه‌تگری وپیشه‌کوه‌ وگۆچانه‌ که‌ت به‌او‌یژه. ﴿وَأَلْقَى مَا فِي يَمِينِكَ تَلْقَفَ مَا صَنَعُوا إِنَّمَا صَنَعُوا كَيْدُ سَاحِرٍ وَلَا يُفْلِحُ السَّاحِرُ حَيْثُ أَتَى﴾^۴، واته‌: ته‌وه‌ی له‌ ده‌ستی راستدایه‌ که‌ گۆچانه‌ که‌یه‌ بیه‌او‌یژه ته‌وانه‌ی که‌ کردویانه‌ ده‌یخوات وده‌یلوشیت، چونکه‌ ته‌و کاره‌ی ته‌وان ته‌نها بریتیه‌ له‌ فی‌لی ساحیر - وه‌ک ته‌وه‌ی تو نیه‌ که‌ کاری خواجه‌ سبحانه‌ -، ساحیریش له‌هه‌ر کوی بی‌ت و بو‌ کوی پروا هه‌رگیز سه‌رفراز و سه‌رکه‌وتو و براوه‌ نابیت.

^۱ الأعراف: ۱۱۶.

^۲ طه: ۶۷.

^۳ طه: ۶۸.

^۴ طه: ۶۹.

هەر بۆیه که پێغه مبهەر موسا - علیه السلام - گۆچانه کهی فرییدا، بو به ماریک وهه مو حهبله کانی ئەوانی قوتدا .

ئەوهبو: ﴿فَالْقِي السَّحْرَةَ سَاجِدِينَ﴾^۱، ساحیره کان هه مویان رۆیشتنه کړنوشه، ﴿قَالُوا آمَنَّا بِرَبِّ الْعَالَمِينَ، رَبِّ مُوسَى وَهَارُونَ﴾^۲، وتیان: باوه رمان هینا به پهروه ردگاری جیهانیان، پهروه ردگاری موسا وهارون. وهکو بلین: ئەمه چه دهسه لاتیکه توانای هه بیته ئەو سیحره گه ورانهی ئیمه له ناو بهریت ئەمه هه دهسه لاتی خوای بالادهسته .

بۆیه فیرعه ونی تاغوت وتی: ﴿آمَنْتُمْ لَهُ قَبْلَ أَنْ آذَنَ لَكُمْ إِنَّهُ لَكَبِيرُكُمُ الَّذِي عَلَّمَكُمُ السِّحْرَ فَلَأَقْطَعَنَّ أَيْدِيَكُمْ وَأَرْجُلَكُمْ مِنْ خِلَافٍ وَلَأُصَلِّبَنَّكُمْ فِي جُدُوعِ النَّخْلِ وَلَتَعْلَمَنَّ إِنَّا أَشَدُّ عَذَابًا وَأَبْقَى، قَالُوا لَنْ نُؤْثِرَكَ عَلَى مَا جَاءَنَا مِنَ الْبَيِّنَاتِ وَالَّذِي فَطَرَنَا فَاقْضِ مَا أَنْتَ قَاضٍ إِنَّمَا تَقْضِي هَذِهِ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا، إِنَّا آمَنَّا بِرَبِّنَا لِيَغْفِرَ لَنَا خَطَايَانَا وَمَا أَكْرَهْتَنَا عَلَيْهِ مِنَ السِّحْرِ وَاللَّهُ خَيْرٌ وَأَبْقَى﴾.

وتی: پرواتان پیهینا پیش ئەوهی ریگهتان پیدهه!

سه رنج بدن کاتیک مروۆ لوت بهرز ده بیته چی لی دیت؟ ئەلی: بروای پی دههینن به بی ئەوهی ئیزن له من وه رېگرن.

پاشان ئەلی: بیگومان ئەمه ئەو مامۆستایهیه که فیری سیحری کردون، دهی که وابو به دلنیا یه وه ئە بیته دهست وقاچتان به راست چه پ بېرمه وه وله قه دی دار خورما ئە بیته له خاچتان بدهم..

زۆر نارەحه ته له فیرعه ونی ولات هه لبگه ریته وه وپرویته ریزی دوژمنه که یه وله بهر دهستیدا بیت وهه ره شهت لیبکات!!

۱ الشعراء: ۴۶.

۲ الشعراء: ۴۷-۴۸.

به‌لام ئيمان كه ساردیه‌كه‌ی به‌ر دل كهوت و ئیتر به‌ دنیا نایگۆریتته‌وه، بۆیه‌ كه ساحیره‌كان ته‌وبه‌یان كرد و تامی ئیمانیان چه‌شت و به‌ردلیان كهوت، به‌ فیرعه‌ و نیا نوت: ﴿لَنْ نُؤْتِكَ عَلَىٰ مَا جَاءَنَا مِنَ الْبَيِّنَاتِ وَالَّذِي فَطَرْنَا فَاقْضِ مَا أَنْتَ قَاضٍ إِنَّمَا تَقْضِي هَذِهِ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا، إِنَّا آمَنَّا بِرَبِّنَا لِيَغْفِرَ لَنَا خَطَايَانَا وَمَا أَكْرَهْتَنَا عَلَيْهِ مِنَ السِّحْرِ وَاللَّهُ خَبِيرٌ وَبَقِي﴾^۱، ئیمه‌ تۆ هه‌لنا بژێرین به‌سه‌ر ئه‌و ئیمان و هیدایه‌ته‌ی بۆمان هاتوه، به‌سه‌ر ئه‌وه‌ی دروستی کردوین و به‌دییه‌ناوین ئه‌و شایسته‌ی ملکه‌چی بۆکردنه‌ نه‌ك تۆ، برۆ هه‌رچیت پیده‌کری بیکه‌، که‌مه‌ترخه‌می مه‌که‌، بێگومان ژیا نی ئه‌م دونه‌یاش ته‌واو ده‌بیته‌ و دوا براره‌، توانایه‌ کیشته‌ هه‌بیته‌ به‌سه‌رمانه‌وه‌ ته‌نه‌ا له‌م دونه‌یایه‌.

به‌لێ، موسولمانی یه‌کتا په‌رسته‌ ئه‌مانه‌ هه‌موو حه‌قیقه‌تن، خوای گه‌وره‌ له‌ قورئاندا باسی کرده‌ و سه‌لماندویه‌تی که‌وا سیه‌ر راسته‌ و کاریگه‌ری هه‌یه‌ی.

ته‌نانه‌ت خوای گه‌وره‌ باسی ئه‌وه‌ ده‌کات که‌ سیه‌ریان له‌ خه‌لك و له‌ نیویشیاندا په‌یامبه‌ر موسا - علیه‌ السلام - کرده‌، به‌شیویه‌ک و تیکه‌یشتوه‌ که‌ ئه‌و گوریسانه‌ بون به‌مار ﴿فَلَمَّا أَلْقُوا سَحَرُوا أَعْيُنَ النَّاسِ وَاسْتَرْهَبُوهُمْ وَجَاءُوا بِسِحْرِ عَظِيمٍ﴾^۲ یخیل ئییه‌ من سیه‌رهم‌ انه‌ا تسعی^۲، ته‌نانه‌ت په‌یامبه‌ر موسا - علیه‌ السلام - ترسیک که‌وته‌ دلیه‌وه‌ ﴿فَأَوْجَسَ فِي نَفْسِهِ خِيفَةً مُوسَى﴾^۳، که‌واته‌ به‌شیویه‌ک به‌رچاری موسا علیه‌ الصلاه و السلام و خه‌لكی كهوت که‌ ئه‌و په‌تانه‌ بون به‌ مار و ده‌جولین و ده‌سورین.

که‌واته‌ سیه‌ر راسته‌ و کاریگه‌ره‌.

^۱ طه: ۷۲.

^۲ سورة طه: ۶۶.

^۳ سورة طه: ۶۷.

به لّام شوبهه يهك هه يه: تهلّی خوی مهزن فهرمويه تي: ﴿يُخَيَّلُ إِلَيْهِ مِنْ سِحْرِهِمْ أَنَّهُ تَسْعَى﴾^۱ و دههاته بهرچاوی خه لك كه گوريسه گان ريده كه ن، كهواته ته وانه مار نه بون ههر حه بل بون به لّام و دههاته پيش چاوی خه لك، كهواته سيحر هه قيقه تي نيه.

وه لّامی ته مهش زور ناسانه: ته گهر سيحر راست نيه، تهی چون ههستي نهو هه مو خه لكه ده گوريت و وایان ليده كات شت ببينن جياواز له هه قيقه تي خوی؟! پت به پت نه بينی و به ماری ببينیت، تايا ته مه كاريگه ري سيحر نيه؟ بيگومان كاريگه ري سيحره.

پاشان مه رج نيه سيحر هه قيقه تي شته كان بگوريت و به لكو شتی و ههر ناييت، گه رنا ساحيره كان به رده كانی سه رزه و يشيان هه مو ده كرد به پاره و پول. به كورتي سيحر هه قيقه تي و كاريگه ري هه يه به لّام ته مه ته وه ناگه يه نيّت سيحر هه قيقه تي شته كان ده گوريت.

۳. خوی گه وره ده فهرمويت: ﴿وَمِنْ شَرِّ النَّفَّاثَاتِ فِي الْعُقَدِ﴾^۲، ته مهش زانايان بو سه لماندنی كاريگه ري و حه قيقه تي سيحر ده يهيننه وه. مانای نايه ته كهش: و په نات پيده گرم له شه ري تهو نافرته تانهی كه فو ده كه ن به گريدا^۳، واته: په نات پيده گرم له شه ري ساحيران، چونكه ساحيره كان كاتيک سيحر ده كه ن گري ده كه ن و فوی پي ده كه ن، پاشان روقيه و ته لاسيم و عه زاييم ده خوینن.

^۱ ينظر: القول المفيد على كتاب التوحيد لابن عثيمين رحمه الله تعالى.

^۲ سورة الفلق: ۴.

^۳ هه مو ته هلی تاويل و ته وانهی كه ثيعتيبار بو بوچونيان ده كریت، يه كده ننگن كه له ويديا واته:

له شه ري تهو نافرته تانهی كه فو ده كه ن به گريدا.

لیره‌دا پرسیاریک دیتته ناراه: بۆچی باسی ئافرهت ده‌کریت بۆ مه‌گهر پیاویش
سیحر ناکات؟!

وه‌لامه‌که‌ی ئه‌وه‌یه: زۆر جار ئافره‌تانن باوه‌ریان به‌ سیحر هه‌یه و سیحر ده‌یکهن
وشوینی سیحر ده‌که‌ون و ده‌بنه‌ ساحیر، ئافره‌ت له‌ پیاو زیاتر خه‌ریکی سیحره، بۆیه
ده‌بینیت باسی ئافره‌تی ساحیری کردوه، ئه‌گه‌رنا پیاوی ساحیریش ده‌گریته‌وه، به‌لام
له‌به‌رئه‌وه‌ی زۆرینه ئافره‌تانن باسی ئافره‌ت ده‌کات، هه‌ر وه‌کو له‌ پێشدا باسمان کرد
ته‌نها له‌ ئەلمانیا ((۸۰, ۰۰۰)) هه‌زار ئافره‌تی ساحیر هه‌یه، ته‌نانه‌ت له‌ ئاخیر
زه‌مانیشدا که‌ ده‌ججال دیت، زۆربه‌ی ئه‌وانه‌ی شوینی ده‌که‌ون ئافره‌تن، هه‌ر بۆیه
په‌یامبه‌ری خوا صلی الله علیه وسلم ده‌فهرمویت: ئه‌ی ئافره‌تان دۆزه‌خم پێشاندرنا
زۆربه‌ی دانیشتوانه‌که‌ی ئافره‌ت بون.

ئافره‌تانی سه‌حابه - وه‌کو هه‌ندیك له‌ ئافره‌تانی ئه‌م زه‌مانه‌ی ئیمه‌ نه‌بون بلیین:
مادام له‌دۆزه‌خم باهه‌ر له‌دۆزه‌خ بم، - به‌ئکو ملوانکه‌کانی ملیان داکه‌ند و گواره‌کانی
گوئیان کرده‌وه و وتیان: ئه‌ی په‌یامبه‌ری خوا صلی الله علیه وسلم - ئه‌وا خیر
وصه‌ده‌قه‌یه له‌ پیناوی خوا، ئیمه‌ ده‌مانه‌ویت له‌و که‌مه‌ بێن که‌ له‌دۆزه‌خ نین نه‌ک
له‌گه‌ل ئه‌و زۆره‌بێن که‌ له‌دۆزه‌خن^۱.

^۱ فی الصحیحین: عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ. قَالَ: «شَهِدْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
الصَّلَاةَ يَوْمَ الْعِيدِ، فَبَدَأَ بِالصَّلَاةِ قَبْلَ الْخُطْبَةِ، بِغَيْرِ أَذَانٍ وَلَا إِقَامَةٍ، ثُمَّ قَامَ مُتَوَكِّئًا عَلَى بِلَالٍ، فَأَمَرَ
بِتَقْوَى اللَّهِ. وَحَثَّ عَلَى طَاعَتِهِ، وَوَعَّظَ النَّاسَ، وَذَكَرَهُمْ، ثُمَّ مَضَى حَتَّى أَتَى النِّسَاءَ، فَوَعَّظَهُنَّ
وَذَكَرَهُنَّ، فَقَالَ: «تَصَدَّقْنَ. فَإِنْ أَكْثَرُكُنَّ حَطْبُ جَهَنَّمَ» فَقَامَتِ امْرَأَةٌ مِنْ سِطَةِ النِّسَاءِ سَفْعَاءُ الْحَدِيثِ،
فَقَالَتْ: لِمَ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: «لَا تَكُنَّ تَكْثِرُنَّ الشَّكَاةَ، وَتَكْفُرُنَّ الْعَشِيرَ» قَالَ: فَجَعَلْنَ يَتَصَدَّقْنَ مِنْ
حُلِيِّهِنَّ، يُلقِينَ فِي ثَوْبِ بِلَالٍ مِنْ أَقْرَظَتِهِنَّ وَخَوَاتِمِهِنَّ». وهذا لفظ مسلم

ته نانهت زۆربهی ئەو سىحرانهی هاتۆته لام، زۆربهی له لایه ن ئافره تانه وه كراون، بۆیه ئافره تانى موسولمان ده بێت له خوا بترسن و باوه رتان به درۆ و فیل نه بێت، بروا كردن به ساحیر و جادوگهر و فالچی هه رامه و كوفره و ده بێته مایه ی قه بول نه بونی نوێژ. چواره م: ﴿فَيَتَعَلَّمُونَ مِنْهُمَا مَا يُفَرِّقُونَ بِهِ بَيْنَ الْمَرْءِ وَزَوْجِهِ وَمَا هُمْ بِضَارِّينَ بِهِ مِنْ أَحَدٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ﴾

حه قیقه تی سىحر به به لگه ی سونه ت:

كۆمه لێك فه رموده هاتوه كه حه قیقه تی سىحر ده سه لمی بێت:

یه كه م: له سه حیحی بوخاری و موسلیمدا هاتوه، له ئەبو هورهیره وه، په یامبه ری خوا صلی الله علیه وسلم، ده فه رمویت: «اجْتَنِبُوا السَّبْعَ الْمُوبِقَاتِ: الشِّرْكَ بِاللَّهِ وَالسُّحْرُ...»، واته: خۆتان له هه وت له ناوبه ره كه بیاریزن: یه كه م شه ریک بو خوا بریاردان، دوه میان سىحر كردن.

ئه گه ر راست نه بێت و کاریگه ری نه بێت ئیتر خۆمان له چی بیاریزین؟!

هه وه ره ها ئه گه ر کاریگه ری نه بێت ئەم نه ه ی لێكردنه واتای نامی بێت.

دوه م: ئەبو موسای ئەشعه ری ئەلی: په یامبه ری خوا -صلی الله علیه آله وسلم- ده فه رموی: «لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ مُدْمِنٌ حَمْرٍ، وَلَا مُؤْمِنٌ سِحْرٍ، وَلَا قَاطِعٌ رَحِمٍ»^۲، واته: ناچێته به هه شته وه كه سێك به رده وام بێت له سه ر مه ی خواردن، و كه سێك باوه ری به سىحر هه بێت، و كه سێك په یوه ندی خزمایه تی بیچرینیت.

^۱ أخرجه البخاري ومسلم.

^۲ أخرجه ابن حبان في صحيحه الحاكم والذهبي، وقال الألباني: الحديث بمجموع الطريقتين حسن.

سیئهم: په‌یامبه‌ری خوا - صلی الله علیه وسلم - ده‌فهرمویت: «مَنْ أَتَى عَرَّافًا أَوْ كَاهِنًا فَصَدَّقَهُ بِمَا يَقُولُ فَقَدْ كَفَرَ بِمَا أَنْزَلَ عَلَى مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ»^۱.
 واته: ههر که‌سیک بجیت بۆ لای ساحیر و جادوگه‌ریک باوهر بکات به‌وهی پیی ده‌لیت
 شه‌وه کوفری کردوه به‌وهی بۆ سه‌ر موحه‌مه‌د صلی الله علیه وسلم - دابه‌زیوه.

چواره‌م: هه‌روه‌ها په‌یامبه‌ری خوا - صلی الله علیه وسلم - ده‌فهرمویت: «مَنْ أَتَى عَرَّافًا فَسَأَلَهُ عَنْ شَيْءٍ لَمْ تُقْبَلْ لَهُ صَلَاةٌ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً»^۲، واته: ههر که‌سیک بروا بۆ لای تاله‌گریک و پرسیا‌ری لی بکات ده‌باره‌ی شتی‌ک، چل شه‌و نو‌یژی لی وهرنا‌گیریت.
 شه‌مه‌ نه‌گه‌ر باوهری پیی نه‌کات، خو‌ته‌گه‌ر باوهری پیی هه‌بی‌ت شه‌وا کوفری کردوه.
 پی‌نجه‌م: عیمرانی کورپی حوصه‌ین شه‌لی: په‌یامبه‌ر صلی الله علیه وسلم
 فه‌رموی: «لَيْسَ مِنْنا مَنْ سَحَرَ، أَوْ سُحِرَ لَهُ، أَوْ تَطَيَّرَ، أَوْ تُطَيَّرَ لَهُ، أَوْ تَكْهَنَ، أَوْ تُكْهَنَ لَهُ»^۳. واته: له‌ ئی‌مه‌ نیه‌ شه‌وه‌ی سی‌حر ده‌کا و شه‌وه‌شی سی‌حری بۆ ده‌کری‌ت، شه‌وه‌ی غه‌ری ده‌کات و شه‌وه‌شی داوای کردنی ده‌کات، شه‌وه‌ی تاله‌ ده‌گری‌ته‌وه‌ و شه‌وه‌شی داوای گرتنه‌وه‌ی ده‌کات.

پی‌نجه‌م: جوله‌که‌یه‌ک سی‌حری له‌ په‌یامبه‌ری خوا صلی الله علیه وسلم کردوه.
 جا شه‌گه‌ر سی‌حر کاریگه‌ری نه‌بی‌ت چو‌ن له‌ په‌یامبه‌ر ده‌کری‌ت، ته‌نانه‌ت وای لی‌کردوه وای زانیوه ده‌رواته لای خیزانه‌کانی و نه‌شرۆ‌یشتبو.
 به‌لام:

^۱ أخرجه أحمد، والبيهقي، والحاكم وقال: صحيح على شرطهما جميعاً، وصححه الألباني في صحيح الجامع الصغير.

^۲ رواه مسلم.

^۳ أخرجه البزار والطبراني، وقال المنذري: «رواه البزار بإسناد جيد، ورواه الطبراني من حديث ابن عباس دون قوله: «ومن أتى...» إلخ، بإسناد حسن». وقال الهيثمي: «رواه البزار، ورجاله رجال الصحيح خلا إسحاق بن الربيع، وهو ثقة». وصححه الألباني في الصحيحه.

تایا به راستی په پیامبر-صلی الله علیه وسلم- سیحری لیکراوه؟

به لئی، له ههردو صه حیجی بوخاری وموسلمدا هاتوه له فهرموده که ی عایشه ی

دایکی ئیمانداران - په زای خوی لیبیت - ده فهرمویت:

«سَحَرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَجُلًا مِنْ بَنِي زُرَيْقٍ، يُقَالُ لَهُ لَيْبِدُ بْنُ الْأَعْصَمِ، حَتَّى كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُخَيَّلُ إِلَيْهِ أَنَّهُ كَانَ يَفْعَلُ الشَّيْءَ وَمَا فَعَلَهُ، حَتَّى إِذَا كَانَ ذَاتَ يَوْمٍ أَوْ ذَاتَ لَيْلَةٍ وَهُوَ عِنْدِي لَكِنَّهُ دَعَا وَدَعَا، ثُمَّ قَالَ: يَا عَائِشَةُ اشْعُرْتِ أَنَّ اللَّهَ أَفْتَانِي فِيمَا اسْتَفْتَيْتُهُ فِيهِ، أَتَانِي رَجُلَانِ فَقَعَدَا أَحَدُهُمَا عِنْدَ رَأْسِي وَالْآخَرُ عِنْدَ رِجْلِي، فَقَالَ: أَحَدُهُمَا لِصَاحِبِهِ مَا وَجَعَ الرَّجُلُ فَقَالَ مَطْبُوبٌ قَالَ مَنْ طَبَّهُ قَالَ لَيْبِدُ بْنُ الْأَعْصَمِ قَالَ فِي أَيِّ شَيْءٍ قَالَ فِي مُشْطٍ وَمُشَاطَةٍ وَجُفٍّ طَلَعَ نَخْلَةَ ذَكَرَ قَالَ وَأَيْنَ هُوَ قَالَ فِي بَثْرِ ذُرْوَانَ فَأَتَاهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي نَاسٍ مِنْ أَصْحَابِهِ فَبَجَاءَ فَقَالَ يَا عَائِشَةُ كَأَنَّ مَاءَهَا نُقَاعَةُ الْحِنَاءِ أَوْ كَأَنَّ رُءُوسَ نَخْلِهَا رُءُوسُ الشَّيَاطِينِ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَفَلَا اسْتَخْرَجْتَهُ (وفي رواية لمسلم: أَفَلَا أَحْرَقْتَهُ) قَالَ قَدْ عَافَانِي اللَّهُ فَكْرِهْتُ أَنْ أُثَوِّرَ عَلَى النَّاسِ فِيهِ شَرًّا، فَأَمَرَ بِهَا فُدْفِنَتْ.»

کابرایه کی یه هودی له خیللی زورهیق که ناوی له بییدی کوری ته عصمه بو، سیحری له په پیامبری خوا صلی الله علیه وسلم کرد، وای له په پیامبری خوا صلی الله علیه وسلم کردبو ههستی ده کرد شتانیک ده کات ونه شیده کرد، وله ریوایه تیکی تری صه حیجدا هاتوه: تهو شته رونه کاته وه وئه لئی: وایده زانی ده پراته لای خیزانه کانی ونه شچوبو.

عایشه ته لئی: پرژتیک یان شه ویک په پیامبری خوا صلی الله علیه وسلم لای من بو هه زای کرد وهه پاراپیه وه، پاشان فهرموی: ته ی عایشه زانیت ته وهی داوام له

خوای گه‌وره کرد وه لآمی دامه‌وه، دو پیاو^۱ هاتن بۆلام، یه کیکیان له‌لای سه‌رم وئه‌وه‌که‌ی تریشیان له‌لای قاجمه‌وه دانیشته.

یه کیکیان وتی: ئەم پیاوه چیه‌تی وده‌ردی چیه؟

ئه‌وه‌که‌ی تریان وتی: سیحری لی‌کراوه.

وتی: کی سیحری لی‌کردوه؟

وتی: له‌بیدی کوری ئە‌عصه‌م سیحری لی‌کردوه.

وتی: له‌چیدا «له‌کویدا» سیحری لی‌کردوه؟

وتی: له‌شانه وئه‌و ته‌له‌قژانه‌ی که له‌کاتی سه‌ر شانه‌کردندا ئه‌وه‌ریت له‌مانه سیحری لی‌کردوه و خستویه‌تیه نیو په‌ره‌ی ته‌لعه‌ی دار خورمای نی‌ر^۲، فریشته‌کان جووری دارخورما‌که‌ش دیاری ده‌که‌ن.

وتی: ئە‌ی له‌کوینه؟

وتی: له‌بیریکی خێلی زه‌روانی داناوه، جا ئەم له‌بیده له‌خێلی زوره‌یقه و زوره‌یقیش هاوپه‌یمانن له‌گه‌ل به‌نی زه‌روان که له‌ئه‌نسان.

ئه‌وه بو په‌یامبه‌ری خوا صلی الله علیه وسلم له‌گه‌ل چهند هاوه‌لیک که‌وتنه‌ پری ته‌ماشایان کرد له‌ناو بیریکه، پاشان ده‌ریان هینا، که گه‌رانه‌وه فه‌رموی: ئە‌ی عایشه ئه‌گه‌ر بتبینایه ئاوه‌که‌ی سور کردبو وه‌کو ئاوی خه‌نه «ئه‌وه‌نده سیحره‌که توند و کاریگه‌ر بو» .

^۱ دو مه‌لایکه‌ت بون.

^۲ ته‌لعه‌ی دارخورما ئه‌و به‌روبو‌مه‌یه که له‌داخورما ده‌رده‌چیت و پاشان ده‌بیت به‌خورما ئه‌گه‌ر هاتو خورما‌که‌ میینه بو، خوئه‌گه‌ر هاتو نی‌ره بو ئه‌و کات هه‌روا ده‌می‌نیته‌وه تاوه‌کو چهند رۆژیک پاشان سپیبه‌کی ئارد ئاسای لی‌ده‌رده‌چیت که‌بوئیکی خووشی لی‌دیت کاتیک ته‌لغیحی خورمای میینه ده‌کریت به‌مه‌ پی‌ده‌کریت. الصارم البتار

ئەوێ مەبەستی من بو له هینانەوێ ئەم فەرمودە صەحیحە که له صەحیحی بوخاری وموسلم هاتو: چەسپاندنی ئەوێ سیحر راستە و کاریگەری هەیە، ئەمە له لایەک له لایەکی تریشەو وەلامی ئەو شوبهانه بدهینهوه که لهسەر ئەم حەدیسە دروست دەکریت.

سەبارەت بە کاریگەری سیحر: ئەو له رپوایەتە که زۆر رونه و بۆ کەسیک برۆی بە رپوایەتە که هەبیت تینویتی شکینە.

سەبارەت بەوێ ئایا سیحر له پەيامبەری خوا صلی الله علیه وسلم کراوه یان نا؟ ئەوانە ئێلین نەخیر دەتوانین شوبهه کانیان لهچەند خالیکدا کورت بکەینهوه

١. ئیدیعاکردنیان که ئەم حەدیسە هەلبەستراوه و بۆ دینهکان دایانناوه بۆ که دارکردنی پەيامبەر صلی الله علیه وسلم.

٢. ئیدیعاکردنیان که ئەم حەدیسە سەنەدەکی له که داره

٣. ئەمە له حەدیسە ((آحاده کانه)) و ئەو جوۆره حەدیسانهش زانستی تەواو نابەخشن، بۆیە پشتیان پێ نابەسترت.

٤. ئیدیعاکردنیان که ئەم حەدیسە تانە له پایە پەيامبەرایەتی دەدات و دژی مەعصومیەتە، ئەگەر وای لی هاتبیت و ابزانی شتانیك دەکات و نەشیکردو، کهواتە دەکرێ و ابزانی وەحی بۆ دیت و بۆشی نەهاتب.

ئەمەش ئەصل و ئەساسی شوبهه که یانە هەرچی تر دیت و ئەو هەش رۆیشتو له مەوه سەرچاوهی گرتو.

٥. ئەلین سیحر ئیشی شەیتانە و شەیتانە کانیان دەسەلاتیان ناشکیت بەسەر پەيامبەرائی خوادا صەلات و سەلامی خوایان لهسەر بیت.

٦. ئەلین: ئەم هەدیسه هاوبه‌ش په‌یدا‌که‌ره‌کان به‌راست ده‌خاته‌وه که به موسلمانە‌کانیان ده‌وت: ﴿وَقَالَ الظَّالِمُونَ إِنَّا تَسْعُونَ إِلَّآ رَجُلًا مَّسْحُورًا﴾ تێ‌وه شوین که‌سیکی سیه‌ر لێ‌کراو که‌وتون.

له‌ ناودارترین سهرانی ئەم رایه: الجصاص، أبوبکر الأصب، الرازی، ابن العربی، جمال‌الدین القاسمی..

له‌ وه‌لامی ئە‌مانه‌شدا به‌ پشتیوانی وته‌وفیق ومه‌ده‌دی الله ئە‌لین^١:

١. بانگه‌شه‌کردنی ئە‌وه‌ی هە‌دیسه‌که‌ بی‌دینه‌کان دایانناوه، ده‌عوایه‌کی به‌تاله، ئە‌وه‌ی وه‌لامی ده‌داته‌وه‌ ری‌وایه‌ت‌کردنی فه‌رموده‌که‌یه‌ له‌ سه‌حیحی بوخاری وموسلمدا، وه‌یه‌ که‌ده‌نگی هه‌مو ئە‌وانه‌ی حیساب بو‌را وبو‌چونیان ده‌کریت سه‌حیحترین فه‌رموده‌ ئە‌وانه‌ی بوخاری وموسلیمان وله‌ چله‌پۆیه‌ی سه‌حیحی دایه، وه‌هرکه‌ست بی‌نی تانه‌ی ده‌دا له‌ هە‌دیسه‌کێ ئە‌و دو پی‌اوه‌ ری‌وایه‌تیان کردبو ئە‌وا بزانه‌ سه‌ری باش له‌ زانستی فه‌رموده‌ ده‌رناچیت.

٢. بانگه‌شه‌کردنی ئە‌وه‌ی هە‌دیسه‌که‌ سه‌نه‌ده‌که‌ی له‌که‌داره، ده‌عوایه‌کی بی‌ به‌لگه‌یه، هیه‌ج که‌سی‌کیش ناتوانیت تانه‌ له‌ هە‌دیسه‌کێ متفق علیه‌ بدات له‌به‌ر سه‌نه‌ده‌که‌ی، که‌ ئە‌مانیش تانه‌ له‌سه‌نه‌ده‌که‌ی ده‌ده‌ن، بریارێکی پیش وه‌خته‌ وده‌ره‌نجامی لێ‌کوڵینه‌وه‌ نیه‌ وله‌به‌رئه‌وه‌ نیه‌ به‌راستی سه‌نه‌ده‌که‌ی لاواز بی‌ت، به‌لکو له‌به‌ر ده‌قه‌که‌یه‌تی وده‌لین چۆن ده‌بی‌ت په‌یامبه‌ری خوا صلی الله علیه وسلم- سیه‌ری لی‌ بکریت وازانیت شتیک ده‌کات له‌هه‌مان کاتدا نه‌یکردوه، هه‌ربۆیه‌ تا ئە‌م‌رۆ یه‌کی‌کمان نه‌بی‌نی له‌ که‌له‌ پی‌اوانی هە‌دیسه‌که‌ یان پی‌اوه‌کانی بکات.

^١ عالم‌السحر والشعوذة. عمر سلیمان الأسقر ص١٧٧-١٨٨. دار‌النفائس، الطبعة الرابعة

ئەمەش پیاوانی سەنەدەکیە وئەوێش وەصفی زانایان بۆیان:
 بوخاری ئەلی: «حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا عِيسَى بْنُ يُونُسَ عَنْ هِشَامٍ عَنْ
 أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ...» الحدیث. ئەمە پیاوانی سەنەدەکیە.

- ئیبراھیمی کورپی موسا: رازی پێدەلێن، ئین حەجەر ئەلی: «ثقة حافظ»،
 زەھەبی ئەلی: «الحافظ»، ئەبو زورعە پێی ئەلی: «کتبت عنه مائة ألف حديث وهو
 اتقن من أبي بكر بن أبي شيبة». واتە: «لەوێوە سەد هەزار حەدیسەم نوسیوەتەو،
 بەراستی لە ئەبو بەکرە کورپی ئەبو شەیبە مۆتقینترە».

- عیساى کورپی یونسى کورپی ئەبو ئیسحاقى سەبیعی: ئین حەجەر
 لەبارەییەو ئەلی: «ثقة مأمون»، زەھەبی لە بارەییەو ئەلی: «أحد الأعلام فى الحفظ
 والعبادة»، بوخاری و موسلیم و ئەبو داود و تورمزی و نەسائی و ئین ماجە حەدیسیان
 لێوہ ریواہ تکر دوہ.

- هیشامى کورپی عوروى کورپی زوبیر: ئین حەجەر لەبارەییەو ئەلی: «ثقة
 فقيه»، زەھەبی لە بارەییەو ئەلی: «أحد الأعلام» ئەبو حاتم لەبارەییەو ئەلی: «ثقة
 إمام فى الحديث»، بوخاری و موسلیم و ئەبو داود و تورمزی و نەسائی و ئین ماجە
 حەدیسیان لێوہ ریواہ تکر دوہ.

- عوروى کورپی زوبیرى کورپی عوام: عوروش لەوہ ناسراوترە بناسریت،
 لەسەرەتای خیلافەتى عوسمان لە دایک بو، ئین حەجەر لەبارەییەو ئەلی: «ثقة»،
 زەھەبی ئەلی: ئین سەعد لەبارەییەو ئەلی: «كان فقيها عالما كثير الحديث ثبتا
 مأموناً»، بوخاری و موسلیم و ئەبو داود و تورمزی و نەسائی و ئین ماجە حەدیسیان
 لێوہ ریواہ تکر دوہ.

- ئەم هەدیسە وەکو وتمان بوخاری و موسلیم رپوایەتیان کردووە، ئەمەش ئوممەت لەسەری کۆکە.

- سەرباری ئەوەش ئەم هەدیسە ئاحاد نیە^١، چونکە لە زیاتر لە کەسێک و رپۆگایە کەوێ رپوایەت کراوە هەیانە لەو پەڕی زانست و پلە و سەرمەشقی و لەبەر کردنایە کە هەدیسە کە ی بردۆتە ئاستی عیلم و دلتیایییەو، سەرباری بونی چەندین شاھید و موتابەعە.

٤. سەبارەت بەو هەوی کە دەلێن: ئەم هەدیسە تانە لە پایە ی پەيامبەراییەتی دەدات و دژی مەعصومیەتە.

ئەمەش بەو شێواژە نیە، بەلکو بە کۆدەنگی زانایان پەيامبەر صلی اللہ علیہ وسلم پارێزراو و مەعصومە لە هەر شتێک بێتە مایە ی کەلێن لە گەیاندن و شەردانان، بەلام سەبارەت بە ئەعرازە مرۆییەکان وەکو نەخۆشی و ئیش و ئازار و هاوشیۆەکانی ئەو بەسەر پەيامبەراندان دیت و توشیان دەبیت، چونکە ئەوانیش مرۆفن.

- پاشان بەلگەکان لەبەرچاوان لەسەر راستی پەيامی پەيامبەر لەو هەوی کە لە پەرورەدگارەو پێی راگەیاندوین و مەعصومیەتی لە گەیاندن پەيامە کەدا، موعجیزەکانیش شاھیدی راستی ئەو، هەربۆیە ئەو پوچە رودانی شتێک بە دروست بزانی، لە کاتی کە بەلگەکان بە پێوەن لەسەر دژە کە ی.

- پاشان ئەو شتە دونیایانە ی کە مەبەست نین لە هاتنی پەيامی خوا سبحانە - و ناردنی پەيامبەر، پەيامبەرانی لێی مەعصوم نین و توشیان دەبیت وەکو چۆن هەر مرۆفێکی تر توشی دەبیت وەکو نەخۆشی.

^١ ينظر: عالم السحر والشعوذة. عمر سليمان الأسقر ص ١٧٧-١٨٨. دار النفائس، الطبعة

جا هیچ دور نیه شتانیک له شته دونیاییه‌کان بێته پێش چاوی که هه‌قیقه‌تیشیان نه‌بیت له‌گه‌ڵ ئه‌وه‌دا له شته دینییه‌کانی هاوشیوه‌ی ئه‌مه‌دا مه‌عصوم بێت.

- ئه‌وه‌ی زیاتر پشتگیری ئه‌و وته‌یه‌مان ده‌کات ڕیوایه‌تیکی تری بوخاریه له ڕینگه‌ی ئیبن عویه‌ینه‌وه ئه‌لی: «حَتَّى كَانَ يَرَى أَنَّهُ يَأْتِي النِّسَاءَ وَلَا يَأْتِيهِنَّ» واته: وای ده‌زانی وا گومانی ده‌برد ده‌رواته لای خێزانه‌کانی ونه‌شده‌چوه لایان. «يَرَى»: به‌فتح له «الرأي» وه‌یه نه‌ك «الرؤية»، واته‌که‌ی ده‌گه‌رپه‌وه بو گومان.

سوفیانی کورپی عویه‌ینه‌ش له هه‌مو ئه‌وان زیاتر له‌به‌رکردنی باشتره وموتقی‌نتره، هه‌ر بۆیه ئه‌م له‌فزه‌ی ئه‌و بێگومان له‌وانی تر مه‌قبولتره. که‌واته سیحره‌که له شتی دونیایی وله‌باره‌ی ئافره‌ته‌وه بوه وپه‌یوه‌ندی به‌شهرع و دینه‌وه نه‌بوه.

ئه‌مه‌ش شاره‌زایانی ئه‌م هونه‌ره ده‌یزانن، که هه‌دیسێکمان هه‌بو له‌فزیکی عام یان موته‌له‌قی تیدا بو ئه‌وسا ڕیوایاتی تر ئه‌و عامه‌یان ته‌خصیص کرد یان ئه‌و موته‌له‌قه‌یان موقه‌یه‌د کرد ئه‌وه عیبه‌رت به‌وه‌یه. که ڕیوایاتی تر ده‌لێن: «أَنَّهُ فَعَلَ الشَّيْءَ، وَمَا فَعَلَهُ» یان «يَخِيلُ إِلَيْهِ أَنَّهُ يَفْعَلُ الشَّيْءَ، وَمَا فَعَلَهُ» به‌لام ڕیوایه‌ته‌که‌ی ئیبن عویه‌ینه وحومه‌یدی ئه‌لین: «حَتَّى كَانَ يَرَى أَنَّهُ يَأْتِي النِّسَاءَ وَلَا يَأْتِيهِنَّ» ئه‌مه‌ش ئه‌و «شيء» موته‌له‌قه به: «يَأْتِي النِّسَاءَ» ته‌قیید ده‌کات، ئه‌مه‌ش رونه‌ن إن شاء الله.

- ئا له‌مانه‌وه بۆمان ڕون ده‌بیته‌وه که ئه‌م سیحره‌ته‌ن‌ها به‌سه‌ر هه‌ندیك شوینی جه‌سته‌یدا زال بوه، نه‌ك زال بویت به‌سه‌ر بیروه‌وشیدا، بو پشتگیری ئه‌مه‌ش دو ڕیوایه‌تمان هه‌یه:

- به مورسه‌لی له یه حیای کورپی یه عمره وه هاتوه له عائیشه وه: «حتی آنکر بصره» وله ریوایه ته مورسه له که ی ئین المسییدا ئه لّی: «حتی کاد ینکر بصره».

- به مورسه‌لی له عه بدولرّه جمانی کورپی که عبه وه هاتوه: «خوشکه که ی له بیدی کورپی ئه عصم وتویه تی: ئه گهر په یامبه ر بیّت، ئاگاداری ده که نه وه، ئه گهرنا ئه م سیحره بیر وهوشی بۆ نایه لّی تا عه قلی له ده ست ده دات به ته واوه تی».

والحمد لله وه وه بو په یامبه ر صلی الله علیه وسلم ئاگادار کرایه وه که سیحری لی کراوه وده رکوت که په یامبه ره.

- هه لیش ده گریّت مه به ست له «یخیل» شتیّک بیّت وه کو ختوره هاتیّت ونه ماییّت، وجه ختی نه کردۆته وه له سه ر ئه وه ی به ختوره ی هاتوه که رویداوه، به مه ش قسه کانی ئه وان پوچ ده بیّته وه.

- سه رباری هه مو ئه مانه ش له یه ک ریوایه تدا نه هاتوه په یامبه ری خوا صلی الله علیه وسلم، هه والئیکی دابیّت، یان فه رمایشتیکی فه رمویّت و وا نه بویّت.

٥. ئیدیعا کردنی ئه وه ی سیحر ئیشی شه یتانه وشه یتانیش ده سه لاتی ناشکیّته سه ر به نده چاکه کانی خوا دا.

- سه ره تا ئه وه تیّنه گیشتنه له نایه ته که، که په ره رگاری ده فه رموی: ﴿إِنَّ عِبَادِي لَيْسَ لَكَ عَلَيْهِمْ سُلْطَانٌ﴾ مه به ست پیّی: شه یتان ده سه لاتی گومرا کردن وله خشته بردنی به نده موخلیسه کانی خوی نیه، هه ر وه کو ئه و نایه ته وایه: ﴿قَالَ فَبِعِزَّتِكَ لَأُغْوِيَنَّهُمْ أَجْمَعِينَ، إِلَّا عِبَادَكَ مِنْهُمُ الْمُخْلَصِينَ﴾.

به لّام توشکردنی جهسته ی به نده ی صالح به به لّا وئافات نایه ته که نه فی ئه مه ی نه کردوه، به لّکو له قورئاندا باسی ئه یوب - علیه السلام - ده کات: ﴿وَأَذْكُرْ عَبْدَنَا

أَيُّوبَ إِذْ نَادَى رَبَّهُ أَنِّي مَسَّنِيَ الشَّيْطَانُ بِنُصْبٍ وَعَذَابٍ^١، وتوبه‌تی: په‌روه‌ردگاراً من شه‌یتان توشی ئیش نازار و ناره‌حه‌تی کردم.

هه‌وره‌ها باسی موساش ده‌کات - علیه‌السلام - که کابرای قیبتی کوشته‌وه فره‌مویه‌تی: ﴿قَالَ هَذَا مِنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ إِنَّهُ عَدُوٌّ مُضِلٌّ مُبِينٌ﴾^٢ ئه‌مه ئیشی شه‌یتانه.

هر باسی موسا ده‌کات که سیحره‌کانی ساحیرانی فرعه‌ون کاریان تی‌کردوه وچاوی به‌هبله‌کانی به‌ماری گه‌وره بینیوه: ﴿فَإِذَا جِبَالُهُمْ وَعِصِيُّهُمْ يُخَيَّلُ إِلَيْهِ مِنْ سِحْرِهِمْ أَنَّهَا تَسْعَى، فَأَوْجَسَ فِي نَفْسِهِ خِيفَةً مُوسَى﴾.

- پاشان پاراستنی په‌یامبه‌ران له شه‌یتانه‌کان، ریگر ناییت له‌وه‌ی شه‌یتانه‌کان ویستی پیلان گپری و فیل و ته‌له‌که‌یان هه‌ییت بو په‌یامبه‌ران. ته‌وه‌تا له‌سه‌حیحی موسلیمدا هاتوه شه‌یتانیک ویستویه‌تی نویژ له په‌یامبه‌ری خوا صلی الله علیه وسلم تیک بدات و که‌سیش نه‌یوت ئه‌مه دژی مه‌عصومیه‌ته^٣. به‌هه‌مان شیوه به‌هوی

^١ سورة ص: ٤١.

^٢ في صحيح مسلم عن أبي هريرة، قال: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «إِنَّ عِفْرِيثًا مِنَ الْجِنِّ جَعَلَ يَفْتِنُكَ عَلَيَّ الْبَارِحَةَ لِيَقْطَعَ عَلَيَّ الصَّلَاةَ، وَإِنَّ اللَّهَ أَمَكَّنَنِي مِنْهُ فَدَعْتَهُ فَلَقَدْ هَمَمْتُ أَنْ أُرْبِطَهُ إِلَى جَنْبِ سَارِيَةِ مِنْ سَوَارِي الْمَسْجِدِ، حَتَّى تُصْبِحُوا تَنْظُرُونَ إِلَيْهِ أَجْمَعُونَ (أَوْ كَلِّكُمْ) ثُمَّ ذَكَرْتُ قَوْلَ أَخِي سُلَيْمَانَ: ﴿رَبِّ اغْفِرْ لِي وَهَبْ لِي مَلَكًا لَا يَنْبَغِي لِأَحَدٍ مِنْ بَعْدِي﴾. فَردَهُ اللَّهُ حَاسِسًا». واته: ((عيفريت - که به جنوکه‌ی سه‌رکه‌ش ده‌وتريت - دوينی هات و ویستی له‌ناکاو ده‌ست بوه‌شینی بو ته‌وه‌ی نویژه‌که‌م لیبریت، به‌لام خوا سبحانه‌ زالی کردم به‌سه‌ریدا ده‌ستم گیرکرد له‌قورگی وخنکاندم، ویستیشم بیبه‌ستمه‌وه به‌کوله‌که‌یه‌ک له‌کوله‌کانی مزگوت تا به‌یانیان کرده‌وه هه‌موتان ته‌ماشاتان بگردایه، به‌لام که‌بیری داواکه‌ی سوله‌یانی برام که‌وته‌وه: ﴿په‌روه‌ردگاراً لیم خوشبه و مولکیکم بیبه‌خشه به‌هیچ که‌سینکی دوا‌ی منی نه‌به‌خشی﴾ بویه‌ وازم لیهینا وخوا‌ی مه‌زن سه‌رشوری کرد.

سیحری که وه زیانی پی بگات نابیتته مایه‌ی که موکورتی له گه یاندنی په یامه که دا، به لکو وه کو هر زیانیک وایه به هوئی هر نه خو شیه که وه توشی نه بیته وه کو لاوازی له قسه کردن و نه توانینی ته نجامدانی هه ندیک کار، یان دروست بونی هه ندیک خه یالات که ماوه یه که و به رده وام نابیت.

والفتك الأخذ في غفلة و خديعة، و العفريت العاتي المارد من الجن، فدعته هو بذال معجمة و تخفيف العين المهملة أي خنقته. قال مسلم: وفي رواية أبي بكر بن شيبه فدعته يعني بالبدال المهملة وهو صحيح أيضاً ومعناه دفعته دفعاً شديداً و الدعت و الدع الدفع الشديد، و المعجمة أوضح و أشهر. قاله النوي.

وَعَنْ أَبِي إِدْرِيسَ الْخَوْلَانِيِّ، عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ قَالَ: «قَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. فَسَمِعَنَاهُ يَقُولُ: «په یامبه‌ری خوا صلی الله علیه وسلم هه ستا بۆ نویژکردن، گویمان لیبو ده یوت:» «أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْكَ» «په نا ده گرم به خوا له تو» ثُمَّ قَالَ: «أَلْعُنُكَ بِلَعْنَةِ اللَّهِ» «پاشان سى جار وتی: نه فره‌ت لیده کهم به نه فره‌تی خوا»، وَبَسَطَ يَدَهُ كَأَنَّهُ يَتَنَاوَلُ شَيْئاً «وده ستیشی دریزکرد وه کو شه‌ی شتیک به ده‌ست بگریته». فَلَمَّا فَرَغَ مِنَ الصَّلَاةِ «که له نویژ بویه وه» قُلْنَا: يَا رَسُولَ اللَّهِ قَدْ سَمِعْنَاكَ تَقُولُ فِي الصَّلَاةِ شَيْئاً لَمْ نَسْمَعْكَ تَقُولُهُ قَبْلَ ذَلِكَ، «وتمان: نه‌ی په یامبه‌ری خوا گویمان لیبو له نویژه که دا شتانیکت ده‌وت نه مان بیستوه لیته له وه و پیش بیلی» وَرَأَيْنَاكَ بَسَطْتَ يَدَكَ «وینیمان ده‌ستت دریزکرد»، قَالَ: «إِنْ عَدُوُّ اللَّهِ، ابْلِيسَ، جَاءَ بِشِهَابٍ مِنْ نَارٍ لِيَجْعَلَهُ فِي وَجْهِ، «وتی: نیبلیسی دوژمنی خوا پارچه یه‌ک ناگری هینابو بۆ شه‌ی بیکا به ده‌موچاومدا»، فَقُلْتُ: أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْكَ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ»، «منیش پیم وت: په نا ده گرم به خوا له تو - سیجار-»، ثُمَّ قُلْتُ: «أَلْعُنُكَ بِلَعْنَةِ اللَّهِ التَّامَّةِ، فَلَمْ يَسْتَأْخِرْ - ثَلَاثَ مَرَّاتٍ - «پاشان سى جار پیم وت: نه فره‌ت لیده کهم به نه فرینی ته‌واوی خوا، به‌لام هر نه‌ریشته دواوه»، ثُمَّ أَرَدْتُ أَنْ أَخْذَهُ «پاشان ویستم بیگرم» وَاللَّهِ لَوْلَا دَعْوَةُ أَخِينَا سُلَيْمَانَ لِأَصْبَحَ مُوثَقاً يَلْعَبُ بِهِ وِلْدَانُ أَهْلِ الْمَدِينَةِ» «والله له بهر داواکه‌ی سوله‌یمانی برامان نه‌بوایه شه‌وا به‌یانیه که‌ی به به‌ستراوه‌یی ده‌تان بینی منالی خه‌لکی مه‌دینه یاریان پیده کرد». رواه مسلم.

بۆ نه هاتوه، به لكو همموى خهيال و سحره، جا ئه مه له كوئ وئهو حه ديسه له كوئ؟!

له كاتيكدا ئه مه له ماوه يه كى كه مى ديارى كراودا بوه، كارى گه ريه كهى له شتىكى ديارى كراودا بوه - كه چونه لاي خيژانه -.

جا سحرىكى ديارى كراو له ماوه يه كى ديارى كراو له كاتيكى ديارى كراو له شتىكى ديارى كراو كه دژى پايه ي پهبامبه رايه تى نه بيت، نايته مايه ي به راستخستنه وهى قسه ي موشريكه كانى مه ككه كه وتويانه: ﴿إِنْ تَتَّبِعُونَ إِلَّا رَجُلًا مَسْحُورًا﴾.

به لام ئه وان كه ره ديان كردۆته وه يان عه قلىان ده ركى بهم حه قيقه تانه نه كردوه. يان ئه وان هه ر به و شيوه يه راهاتون، هه ر كاتيك ده قىكى شه رعيان بينى وعه قلىان برى نه ده كرد ره دى بكه نه وه، هه ربوئيه زور جار له م جوړه ده قانه دا يان ره دى ده كه نه وه يان مى لارده كه نه وه وته ئويلى ده كه ن بۆ ئه و واتاييه ي له گه ل مه رام ومه به ستى خو ياندا ده گونجيت.

ئه مه ش زور ناشرينه ثايه ت وفه رموده بدرىت له ته رازوى عه قل، هه ر ئه مه بو شه يتانى گومرا كرد وسوجه ي بۆ باوكمان ئاده م نه برد، كاتيك كه په روه ردگار فه رموى سوجه ببه بۆ ئاده م، شه يتان وتى: سوجه نابه م، عه قلى به كارهي نا، وتى من له و باشترم، ئه و له گل دروستكراوه ومن له ئاگر دروستكراوم، ئاگرىش له گل به ريزتره. ئه م ده قانه ئه وه مان بۆ رون ده كه نه وه كه وا سحر حه قيقه تى هه يه وكارى گه ريشى ده بيت.

به‌لگه‌ی ئیجماع

به‌كۆده‌نگی سه‌رجه‌م هاوه‌لان و سه‌له‌فی صالح سیحر راسته‌ و کاریگه‌ری هه‌یه‌، چه‌ندین ئاساریشیان له‌م باره‌یه‌وه‌ لێوه‌ گێڤدراوه‌ته‌وه‌ که پێچه‌وانه‌ی رای موعته‌زیله‌ و قه‌ده‌ریه‌ کانه‌، ته‌ه‌لی حه‌دیس و ته‌فسیر و فووقه‌هائیش له‌سه‌ر پێچه‌وانه‌ی رای ئه‌وان رێککه‌وتون..

به‌لگه‌ی واقیع

ئه‌و سیحرانه‌ی که زۆربه‌ی خه‌لک بینویانه‌ وه‌ک: نه‌خۆشخستن و خۆشه‌ویستکردن و له‌به‌رچاوخستن و ده‌مبه‌ستن و ژن و پیاو له‌یه‌کتر جیاکردنه‌وه‌ و نه‌توانینی جوتبون له‌گه‌ڵیدا... خه‌لک ئه‌مانه‌یان بینویه‌ و زۆربه‌شی خۆی به‌چاوی خۆی بینویه‌تی.. ئه‌وه‌نده‌ زۆرن ناگریت ب‌لێی ئه‌و خه‌لکه‌ له‌سه‌ر درۆ رێککه‌وتون.

سه‌رجه‌م کتێبه‌ ئاسمانیه‌کان باسیان کردوه‌، له‌ ئاسه‌واره‌ میژوییه‌کانی بابلیه‌کان و فارسه‌کان و رۆمه‌کان و یۆنانیه‌کان و میسریه‌کان و هیندیه‌کان و چینیه‌کان و جگه‌ له‌وانیش له‌ گه‌له‌ دێرینه‌کان باسی هاتوه‌ و ئاسه‌وار له‌ باره‌یه‌وه‌ به‌جیماوه‌.

ئه‌مه‌ جگه‌ له‌و به‌لگه‌ نامانه‌ی که به‌جیماون له‌ ساحیره‌کانه‌وه‌ دوا‌ی کوشتنیان له‌لایه‌ن دادگا‌کانی ته‌فتیشی ئه‌وروپاوه‌ له‌ مه‌واد و گریبه‌ست و په‌یمانامه‌ له‌گل‌ شه‌یتانه‌کاندا که هه‌تا ئیستاش له‌ مۆزه‌خانه‌ و کتێبخانه‌کاندا هه‌لگیراون.

ئه‌مانه‌ هه‌موی به‌لگه‌ی یه‌کلاکه‌ره‌وه‌ی راستیتی و کاریگه‌ری سیحر، نکو‌لی لێکردنیشی ته‌نها کاری لوتبه‌رز، به‌راده‌یه‌ک ئیمامی خه‌تابی ئه‌فه‌رموی: «نه‌فی کردنی سیحر جه‌هل و نه‌زاینه‌، رهددانه‌وه‌ی نه‌فی که‌رانیشی بی‌سوده‌ و زیاده‌یه‌».

کورترهوی وزیاده رهوی

به لآم لیڤه دا ئه وهنده ههیه خه لکانیک زیاده رهوی ده کهن تییدا وخه لکانیکیش کورترهوی ده کهن.

کورترهوی ده کهن، ده لئین سیحر بونی نیه، راست نیه، کاریگه ری نیه. زیاده رهوی ده کهن: ئه گه ر توشی هه ر نه خۆشییه ک بن ده لئیت سیحرم لیڤه راه، ئه گه ر کچیک دو داواکاری بیته وپه شیمان ببنه وه ده لئیت سیحرم لیڤه راه، یان کورپیک بچیتته داوای دو کچ وپه فزی پی بدهن، ده لئی سیحرم لیڤه راه. دونیا له خویان ئالۆز ده کهن وتوشی خه م وخه فه تیکی زۆر ده بیته، ئه میش نیشانه ی ئه وهیه که زیاده رهوی ده کریت، سیحر راسته، به لآم ناییت ئه وهنده لیی بترسین هه ر وه کو چۆن له خوا ده ترسین.

بزانه...

ئه گه ر ساحیرانی هه مو دونیا کۆببنه وه بیانه ویته زیانیکی بچوک به موسولمانیک بگه یه نن که سیه ی به الله بیته، ناتوانن، مه گه ر خوای گه وره ویستی له سه ر بیته، به لآم خه لکانیک ئه وهنده باوه ریان به شته به تاله کان ههیه ئه وهنده باوه ریان به حه ق نیه، به لآم که ئیمان وعه قیده له دلدا ده چه سپیته وریشه داده کوتیته ئه و کات له سیحری هیه چ ساحیریک ناترسیته.

حوكمی سیحرکردن

ئیمه پێشتر روغمان کردوه که سیحر به‌دی نایهت به‌بی پنه‌بردن و په‌رستنی شه‌یتان نه‌ییت، جا هه‌ر کهس تاوها ته‌سه‌وری سیحر بکات بیگومان ساحیری پی کافره، به‌لام ئه‌وه‌ی سیحر بکات به‌ دو به‌شه‌وه‌ پی واییت سیحر هه‌یه به‌ پشت به‌ستن به‌ شه‌یتان ده‌کریت و سیحریش هه‌یه له‌ریگه‌ی روقیه و ته‌لاسیمه‌وه ده‌کریت، و انالیت، به‌لکو ده‌لین جووری یه‌که‌م پی کافر ده‌ییت و جووری دوهمیان پیشی بوتری کوفر کوفری بچوکه یان ته‌صله‌ن کافر نیه^۱ به‌لکو هه‌رامه، که ته‌مه‌ش رای زوړیککی زانایانه^۲.

به‌لام به‌راستی ته‌گه‌ر وردیینه‌وه له ده‌قه شه‌رعیه‌کان هه‌ست ده‌که‌ن سیحر هه‌ر سیحره و جیاوازی نه‌کراوه که ته‌مه سیحر ته‌لیسمه و ته‌وه‌ش سیحریکه به‌ پشت به‌ستن به‌ شه‌یتانه‌کان و ته‌ستیره‌کان کراوه، ته‌م جیاکاریه‌ش ته‌وه‌نده‌ی من بزائم بنچینه‌که‌ی هی فه‌یله‌سوفه‌کانه کردویانه به‌ شه‌عه‌زه و سیحر و ته‌لیسم-، به‌لکو خۆی یه‌که جووره و حوكمی خاوه‌نه‌که‌شی کافره.

ئه‌و جیاکردنه‌وه‌ی فوکه‌هاش له ته‌سه‌وریانه‌وه هاتوه بو سیحر، بۆیه ده‌بینی شتانیکیان به‌ سیحر زانیوه که سیحر نیه، به‌لکو هه‌ر شتی‌ک هۆکاره‌ی دیار نه‌بویت و هه‌کو و اتا زمانه‌وانیه‌که‌ی به‌ سیحریان زانیوه، به‌لکو بینومه هه‌ندی‌ک خه‌لک زانستی

^۱ قاله‌ النوی.

^۲ بۆیه دوای دابه‌شکردنی سیحر بۆسه‌ر یه‌که به‌ش و ته‌وه‌یش بریتیه له سیحری کوفری ده‌توانین بلین به‌ یه‌که‌ده‌نگی سه‌رجه‌م زانایانی ته‌هلی سوننه و جه‌ماعه‌ت: سه‌رجه‌م زانایانی هه‌ر چوار مه‌زه‌به‌که سیحر کردن کوفره. ته‌مه جگه له‌وه‌ی به‌ کو‌ده‌نگ سیحر هه‌رامه و له تاوانه‌ گه‌وره‌کانه. وه‌ک ئین جه‌هر و ئین ته‌لمونزیر و جگه له‌وه‌یش ئیجماعیان نه‌قل‌کرده.

کیمیاشیان به سیحر زانیوه، به لکو پیی ده لئین: سیحری په تی، یان رویشتن به سهر دیواردا یان به سهر په تدا ونه که ویت... به سیحر زانیوه.

له ناو خه لکیش هه روايه.. بو نمونه که سی؛ بفریت. ته گهر فرینه که ی به هو ی په تی که وه بیټ و به هو ی کاریگری کامیرا و میکسه ر و موتناجه وه و ا دیار بیټ خو ی ده فریت، خه لک ده لئین: ته وه سیحره، به لام که زانیان به هو ی په تی که وه ده فریت ده لئین: نه خیر سیحر نیه.

هه ر ته مه - یانی ته سه ور کردنی سیحر- و نزیک له مه وای له رازی و غهیره ته ویش کرد بل ی: فیروبونی سیحر واجبه، ته وه شی به به لگه هینا وه که سیحر عیلمه و شه رعیش هانی فیروبونی عیلمی دا وه... تا کو تایی قسه کانی که جیی داخه له بیرمه ند وزیره کیکی وه ک رازیه وه ده ر بچیت، خوا یار بیټ به شیک تاییه ت ده که م به په ددانه وه ی قسه کانی له لایهن زانیانیه وه.

ته مه ش من ده لئیم - که ساحیر هه ر ته بیټ کوفر بکات- رای ئین خه لدون - وه کو له قسه کانیه وه ده فامر ی- و ئین ته لعه ره بی وزه هه بی و حافظ الحکمی و سوله پمان آل الشیخ و صالح الفوزان و خه لکانیکی تریشه له پیشینان و پاشینان.

ئین خه لدون ته لی: «وَأما الشريعة فلم تفرق بين السحر والطلسمات والشعبذة وجعلته كله باباً واحداً محظوراً. لأن الأفعال إنما أباح لنا الشارع منها ما يهمننا في ديننا الذي فيه صلاح آخرتنا، أو في معاشنا الذي فيه صلاح دنيانا» وما لا يهمننا في شيء منهما. فإن كان فيه ضرر أو نوع ضرر كالسحر الحاصل ضرره بالوقوع، ويلحق به الطلسمات، لأن أثرهما واحد، كالنجامة التي فيها نوع ضرر باعتقاد التأثير، فتفسد العقيدة الإيمانية برد الأمور إلى غير الله، فيكون حينئذ ذلك الفعل محظوراً

على نسبته في الضرر ... فجعلت الشريعة باب السحر والطلسمات والشعوذة باباً واحداً لما فيها من الضرر، وخصته بالخطر والتحريم^١.

ههروهها ئه لآى: «...ورياضة السحر كلها إنما تكون بالتوجه إلى الأفلاك والكواكب والعوالم العلوية والشياطين بأنواع التعظيم والعبادة والخضوع والتذلل فهي لذلك وجهة إلى غير الله وسجود له. والوجهة إلى غير الله كفر فلهذا كان السحر كفرةً والكفر من مواده وأسبابه كما رأيت. ولهذا اختلف الفقهاء في قتل الساحر هل هو لكفره السابق على فعله أو لتصرفه بالإفساد وما ينشأ عنه من الفساد في الأكوان والكل حاصل منه».

ههروهها ئه لآى: «ولما كانت هذه العلوم -يقصد العلوم السحرية- مهجورة عند الشرائع، لما فيها من الضرر ولما يشترط فيها من الوجهة إلى غير الله من كوكب أو غيره، كانت كتبها كالمفقودة بين الناس».

ئين ئه لعهره بى ئه لآى: «إن حقيقة السحر كلام مؤلف، يعظم به غير الله تعالى وتنسب إليه، فيه المقادير والكائنات».

زهه بى له كتبى «الكبائر» دا ئه فه رموى: «الكبيرة الثالثة: في السحر لأن الساحر لا بد وأن يكفر، قال الله تعالى: ﴿ولكن الشياطين كفروا يعلمون الناس السحر﴾ وما للشيطان الملعون غرض في تعليمه الإنسان السحر إلا ليشارك به... فترى خلقاً كثيراً من الضلال يدخلون في السحر ويظنونهم حراماً فقط وما يشعرون أنه الكفر فيدخلون في... وفي عقد الرجل عن زوجته وهو سحر، وفي محبة الرجل للمرأة وبغضها له، وأشبه ذلك بكلمات مجهولة أكثرها شرك وضلال. وحد الساحر: القتل لأنه كفر بالله أو مضارع الكفر».

^١ كل هذه النقول التي من أقواله من كتابه المقدمة.

قورتوبى ئه لى: «وقال بعض العلماء: قال أهل الصناعة أن السحر لا يتم إلا مع الكفر والاستكبار، أو تعظيم الشيطان فالسحر إذاً دالٌّ على الكفر على هذا التقدير».

ئيبن عابدين ئه فه رموى: «ولعل ما نقله صاحب «الفتح» عن الأصحاب -أي القول بكفر الساحر- مبني على أن السحر لا يتم إلا بما هو كفر كما يفيدته قوله تعالى: ﴿وَمَا يُعَلِّمَانِ مِنْ أَحَدٍ حَتَّى يَقُولَا إِنَّمَا نَحْنُ فِتْنَةٌ فَلَا تَكْفُرْ﴾». حافظ الحكمي ئه فه رموى: «وقد علم أن السحر لا يعمل إلا مع الكفر بالله، وهذا معلوم من سبب نزول الآية...»

سليمان بن عبد الله آل الشيخ ئه فه رموى: «ولما كان السحر من أنواع الشرك إذ لا يأتي السحر بدونه، ولهذا جاء في الحديث: «ومن سحر فقد أشرك» أدخله المصنف - أي: محمد بن عبد الوهاب- في كتاب التوحيد ليبين ذلك تحذيراً منه كما ذكر غيره من أنواع الشرك».

به‌لگه‌کانی کافریتی ساحیر له قورئان وسوننه‌تدا:

یه‌که‌م: خوای گه‌وره ده‌فه‌رمویت: ﴿وَاتَّبَعُوا مَا تَتْلُوا الشَّيَاطِينُ عَلَىٰ مُلْكٍ سُلَيْمَانَ وَمَا كَفَرَ سُلَيْمَانُ وَلَكِنَّ الشَّيَاطِينَ كَفَرُوا يُعَلِّمُونَ النَّاسَ السِّحْرَ وَمَا أُنزِلَ عَلَىٰ الْمَلَائِكَةِ بِبَابِلَ هَارُوتَ وَمَارُوتَ﴾، واته: ئەو جوله‌کانه له‌بری شوینکه‌وتنی په‌یامبه‌ر، شوینی ئەو سیحرانه‌که‌وتن که شه‌یتانه‌کان ده‌یخوینن وهه‌لیانواسیوه به‌ده‌م موئکه‌که‌ی په‌یامبه‌ر سوله‌یمان‌ه‌ه -علیه‌السلام-، جا سوله‌یمان کوفری نه‌کردوه به‌لکو شه‌یتانه‌کان کوفریان کرد، خه‌لکیان فی‌ری سیحر ده‌کرد، هه‌روه‌ها شوینی ئەو سیحره‌که‌وتن که دابه‌زینرابو بۆسه‌ر دو فریشته‌که «هاروت وماروت» که له ناوچه‌ی بابل بون له ولاتی عیراق، سیحریان بۆ دابه‌زینرا وه‌کو تاقیکردنه‌وه‌یه‌ک له لایه‌ن خواوه بۆ به‌نده‌کانی بۆیه خه‌لکیان فی‌ری سیحر ده‌کرد.

که‌واته کوفری شه‌یتانه‌کان له‌به‌رئه‌وه‌یه که خه‌لکیان فی‌ری سیحر ده‌کرد، که‌وابو

سیحر کوفره.

دوه‌م: هه‌ر له هه‌مان ئایه‌تدا هاتوه، خوای گه‌وره ده‌فه‌رمویت: ﴿وَمَا يُعَلِّمَانِ مِنْ أَحَدٍ حَتَّىٰ يَقُولَا إِنَّمَا نَحْنُ فِتْنَةٌ فَلَا تَكْفُرْ﴾، هاروت وماروت هه‌ر که‌سی‌کیان فی‌ری سیحر بکردایه پێش وه‌خت پێیان ده‌وت: ﴿إِنَّمَا نَحْنُ فِتْنَةٌ﴾ تێمه تاقیکردنه‌وه‌ی خواین، فی‌ری مه‌به وکوفر مه‌که.

که‌واته فی‌ربونی سیحر کوفره چونکه، شیخ الاسلام له «الإقتضاء» دا ئەفه‌رموی:

«ترتیب الحكم على الوصف يكون علة له».

ئین حه‌جهر ئەفه‌رموی: ئەم ئایه‌ته‌ ئاماژه‌ی ئەوه‌ی تێدایه که فی‌ربونی سیحر

کوفره.

صدیق خان -رحمه‌الله- ئەلئیت: ئەگه‌ر بۆ ئەوه‌شی بی‌ت هه‌روا فی‌ری سیحر بی‌ت

یان له خو‌ی دوری بخاته‌وه هه‌ر کوفره.

ههنبه لیه کانیش پییان وایه به فیربونی کافر ده بیئت، ئیتر پیی واییت سیحر
هه رانه یان هه لاله.

سییه م: سییه م به لگهش هه ره له هه مان ئایه تدایه خوای گه وره ده فه رمویت:
﴿وَلَقَدْ عَلِمُوا لَمَنِ اشْتَرَاهُ مَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ خَلَقٍ﴾^۱، سویند بیئت جوله که کان باش
ده یانزانی هه ره که سییک ده ست بو سیحر ببات له قیامه تدا هیچی بو نیه.
﴿مَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ خَلَقٍ﴾ خلاق: واته: به ش.

کافریشه له قیامه تدا هیچ به شی نیه، ته گینا موسولمان زور تاوانباریش بیئت
به شیکی که می هه ره هه یه، هه ربویه نه وهی هیچ به شیکی نه بیئت کافره.
ئیمامی مالکیش - رحمه الله - ته م ئایه ته ی کرده به به لگه بو کوشتن
وبه کافردانانی ساحیر.

^۱ سورة البقرة: ۱۰۲.

به‌لگه‌کان له سوننه‌تدا

په‌یامبه‌ری خوا -صلی الله علیه وسلم- ده‌فه‌رمویت: «مَنْ أَتَى عَرَّافًا أَوْ كَاهِنًا فَصَدَّقَهُ بِمَا يَقُولُ فَقَدْ كَفَرَ بِمَا أُنزِلَ عَلَى مُحَمَّدٍ»، واته: هه‌ر که‌سیک ب‌روات بۆ لای تاله‌گریک یان جادوگه‌ریک، ب‌روا بکات به‌وه‌ی پی‌ی ده‌لیت، شه‌وه کوفری کردوه به‌وه‌ی بۆ سه‌ر رسول الله -صلی الله علیه وسلم- دابه‌زیوه.

واته: هه‌ر که‌سیک ب‌روات بۆ لای جادوگه‌ریک، ب‌روای پی‌ی بکات به‌وه‌ی که پی‌ی ده‌لیت شه‌وا کوفری کردوه به‌وه‌ی بۆ سه‌ر موحه‌مه‌د -صلی الله علیه وسلم- دابه‌زیوه، شه‌مه بۆ که‌سیک ب‌روات بۆ لای وباوه‌ری پی‌ی بکات کافر ده‌بی‌ت، شه‌ی شه‌گه‌ر که‌سیک خۆی هه‌ستی به‌شه‌نجامدانی سیحه‌ره‌که؟!

سزای ساحیر لای غه‌یره ئیسلام

له‌سه‌ر رای په‌سه‌ندی زۆرینه‌ی زانایانی ئیسلام ساحیر ده‌کوژری‌ت، شه‌مه‌ش له‌وه و‌دوا ورده‌کاریه‌که‌ی باس ده‌که‌ین.

به‌لام ته‌ماشای جگه له ئیسلام بکه‌ین جو‌ره سزایه‌ک بۆ ساحیران دانراوه له‌وپه‌ری دل‌ه‌قیدایه، له ولاتانی شه‌ورپا سزای ساحیران جو‌راو‌جو‌ر بوه به‌تایبه‌تی له پیش سه‌ده‌ی بیست: شه‌مه‌ش وه‌کو هه‌ولینک بۆ که‌مکردنه‌وه و‌بنه‌ب‌رکردنی سیحه‌ر، داوی هه‌ستکردنیان به مه‌ترسی سیحه‌ر و‌ساحیران له‌سه‌ر تاک و‌گو‌که‌لگا.

- له شه‌لمانیا و‌فه‌ره‌نسا و‌ئیتالیا حو‌کی ساحیر له‌سی‌داره‌دانیه‌تی به سوتاندن.

- له ئوسکتله‌ندا، مه‌نجه‌لیکی گه‌وره‌ی زه‌یت ده‌هینرا، داخ ده‌کرا و‌ساحیره‌که

ده‌خرایه‌ ناوی به پیش چاوی خه‌لکی.

سه‌یرتان لی نه‌یه‌ت به‌راستی درکیان کرد، که شه‌وه‌ی ساحیر ده‌یکات و‌چو‌ن

کو‌مه‌لگا تیک ده‌دات، بۆیه شه‌م نازاردانه‌یان به‌لاوه سوک و‌ئاسان بو.

- له بریتانیا وهه ندیک ولاتی تر دا به پیش چاوی خه لکوه له سیداره ددرا.
- له ئەمریکا له سهر ریگای خه لک لای نزیکتزین دار ده خنکیندرا.
- یه کیکی تر له و سزا زۆر توندانه که له دژی ساحیران جی به جی ده کرا،
ئوه بو:

ساحیره که یان ده هینا و ده یاخسته سهر پارچه ئاسنیکی گه و ره ی توکمه و رایان ده خست له سهری، و ده یان کرد به چوار به شه وه وه هر به شیکی جی ابو له وه که ی تر، دهستی راستیان بهرز ده کرده وه و ده یان بهسته بهشی سهر وه ی راستی ئاسنه که، پاشان دهستی چه پیان بهرز ده کرده وه و ده یان بهسته بهشی سهر وه ی چه پی ئاسنه که، پاشان قاچی راستیان ده بهسته بهشی خواره وه ی راستی ئاسنه که، پاشان قاچی چه پیان ده بهسته بهشی خواره وه ی چه پی ئاسنه که، تایه ریکیشیان بهستبوه ناوه راستی ئاسنه وه به شیوه یه کی تایبته، هه ربۆیه ئه گه ر تایه ره که سور بدرایه لاشه ی ده بوه چوار به شه وه وه هر لایه ک پیچه وانه ی ئه وه که ی تر ده جولاً، به م شیوه یه لاشه ی کوت کوت ده بو و دوا ی چند دهقیقه یه کی که م گیانی له دهست ددها پاشان لاشه یان ده برد و ده یان سوتاند و خو له میشه که یان ده کرد به سهر شه قامه کاند^١.

ئهمه ئه گه ر ئه وه شمان پی بلی که ئهم جو ره سزایانه حه ق نیه به لام ئه وه شمان پی ده لی که ساحیر ئیشی زۆر خرابی کرده و نایبته به ئاسانی چاوپوشی لی بکریت، بۆیه ئه وسا له زۆربه ی ولاتانی جیهان یاسای تیدابو دژی ساحیران ده وه ستایه ته وه و ریگایان له بهرده م والا نه بو به ئازادی خو یان هه مو کاریک بکه ن.

حەقی خو یه تی ئیستاش یاسایه ک هه بیته ریگری له ساحیران بکات بو ئه وه ی ئه وه هه مو کیشه یه دروست نه بیته که دروست بو به هژی سیحره وه.

^١ ئه گه ریش بیته خو شه له مه ش زیاتر و به ئیشتر و دلره قانه تر بینیت، پروانه کتیبی «عالم

به‌تایبه‌تی کێشه‌ی ته‌لاق، ئه‌گه‌ر ته‌ماشای دادگاگان بکه‌ین زۆریکی ئه‌و کێشانه‌ی ته‌لاق به‌هۆی سحره‌وه‌یه، چه‌ندین کێشه‌ی خێزانی، کۆمه‌لایه‌تی هه‌یه به‌هۆی سحره‌وه‌یه.

که‌واته ده‌بیته‌ خه‌مخۆزان و دڵسو‌زان له‌ ده‌سه‌لاتداران - به‌ تاییه‌تی له‌ ولاتی کوردستانمان - نه‌هیلن که‌سانیک هه‌بن ژیان و بژیوی و کامه‌رانی و ئاسوده‌یی له‌ تاك و کۆمه‌لگا بشیوینن، بۆک زاوایه‌ک - به‌ نمونه‌ - که هه‌شتا چه‌ند رۆژی که‌ ژیانیان پێکه‌وه ناوه شیرازه‌ی په‌یوه‌ندیان تیکبدریت.

سزای ساحیر له ئیسلامدا

پوخته‌ی وته‌ی فوکه‌ها و خاوه‌ن مه‌زه‌هب و شوینکه‌توه‌کانیان:

- مه‌زه‌به‌ی پێشه‌وا ئه‌بو حه‌نیفه‌ رحمه‌ الله-: ساحیر کافر ده‌بیته به‌ فیربونی سیحر و کاریبیکردنی ئیتر بپروای به‌ حه‌رام بونی هه‌بیته‌ یان نا، له‌ ئه‌بو حه‌نیفه‌ش رحمه‌ الله- ده‌گیرنه‌وه و تویه‌تی: داوای ته‌وبه‌کردنی لی ناکریت و لیشی قبول ناکریت، به‌لام بلیته له‌ زوه‌وه و از هه‌یناوه ناکوژریت.

هه‌روه‌ها جیاوازی نه‌کردوه له‌ نیوان ساحیری ئه‌هلی کیتاب و موسلماندا.

به‌لام جیاوازی کردوه له‌ نیوان پیاو و ئافرتدا، و تویه‌تی: ئافره‌ت ناکوژریت به‌ند ده‌کریت و لیبی ده‌دریت تا ته‌وبه‌ ده‌کات، ئیتر موسلمان بیته‌ یان نا ناکوژریت.

- مه‌زه‌به‌ی پێشه‌وا مالیک - رحمه‌ الله-: به‌ پیبی و ته‌هی خو‌ی له‌ موه‌تته‌ئدا: ساحیری کوفر بکات ده‌کوژریت و داوای ته‌وبه‌ی لی ناکریت و لیشی قبول ناکریت. ئیتر سیحری له‌ موسلمان کردیته‌ یان له‌ ئه‌هلی زیمه‌.

به‌لام جیاوازی کردوه له‌ نیوان زیمی و موسلماندا، ناشکوژریت مه‌گه‌ر به‌ سیحره‌که‌ی یه‌کیک بکوژیت له‌ خو‌یان بیته‌ یان موسلمان بیته‌، ئه‌وسا له‌ به‌رامبه‌ردا ده‌کوژریته‌وه‌.

جگه له مهش له مالیکه وه ریوایهت ده کریت.

- مهزه بهی پیشه و شافیهی رحمه الله:- له مهزه بدا ساحیر سیّ حاله تی بوّ

هه یه:

۱. ده کوژریت: ته گهر سیحره کهی کوفری تیدا بیت، تهوبه شی لیّ قبول ده کریت.

۲. تۆله ی لیده کریته وه وده کوژریته وه: ته گهر هات ودانی به وه دا نا به

سیحره کهی که سیکی کوشتوه...

۳. ناکوژریت، ته مبیّ ده کری: ته مهش ته گهر جگه له دو حاله ته کهی پیشو.

- مهزه بهی پیشه و ته حمده رحمه الله:- ساحیر ده کوژریت و تهوبه ی لیّ قبول

ناکریت، ته مهش ریوایه تی که له ته حمده وه و پشت پی به ستراوه له مهزه بدا.

ته گهر هاتو سیحره کهی کوفر نه بو ناکوژریت مه گهر که سیکی بکوژریت ته وسا له

تۆله دا ده کوژریته وه.

خۆ ته گهر هاتو ته هلی کیتاب بو ته وه مهزه بیان وه که مهزه بهی شافیهی وایه:

ناکوژریت مه گهر که سیکی بکوژریت ته وه له بری ده کوژریته وه.

ریوایه تیکی تری لیوه ده کری: که له هه مویدا وه که مهزه بهی شافیهی.

که واته: کوشتنی ساحیر و داوای تهوبه لیّ نه کردنی ولیّ قبولنه کردنی مهزه بهی

جمهوری زانایانه له مهزه بهی ته حمده و مالیک و ته بو حه نیفه.

ههروه ها مهزه بهی عومهر و عوسمان و ئیبن عومهر و حه فسه و ته بو موسای

ته شعری و قه یسی کوری سه عد و ته بو سه ور و ئیسه حاقه.

به لّام ساحیری ته هلی کیتاب ته بو حه نیفه به پیچه وانه ی جمهوری زانایانی

مهزه به کانه وه و تویه تی: ده کوژریت و له گه ل ساحیری موسلماندا جیاوازی ناکریت.

به لّام جمهوری زانایان ته لّین: ته گهر که سیکی کوشت ته و جار ده کوژریته وه.

سه‌بارت به ئافره‌تی ساحیره‌وه هه‌رسی مه‌زه‌هه‌به‌که به پیچه‌وانه‌ی ئه‌بو
حه‌نیفه‌وه جیاوازیان نه‌کردوه له‌نیوان پیاو وژندا.

پای په‌سه‌ند له‌گه‌ل به‌لگه‌کان

پای په‌سه‌ندیش له‌م پرسانه‌ی پابورد به‌م شیویه ده‌بی‌ت:

ساحیر ده‌کوژریت: ئه‌مه‌ش له‌به‌ر:

۱. ئه‌و به‌لگانه‌ی پیشو که هینامانه‌وه له‌سه‌ر کافریتی ساحیر. جا کافریش
ده‌کوژریت.

۲. هاوه‌لان ساحیریان کوشتوه، ئیمه‌ش فه‌رمانمان پیکراوه شوینی ریبازی
هاوه‌لان بکه‌وین:

أ. ئیمامی عومه‌ر - خوا لئی پازی بی‌ت - نوسراوی ناروده که هه‌مو ساحیریک
بکوژریت^۱.

ب. هه‌روه‌ها هاوه‌لی به‌رپیز «جندب الخیر - جندبی کوری که‌عبی کوری
عه‌بدو‌للا» به‌ده‌ستی خوی ساحیری کوشتوه^۲.

ج. هه‌ر له‌جوندوبی خیره‌وه هاتوه وتویه‌تی: «حَدُّ السَّاحِرِ ضَرْبَةٌ بِالسَّيْفِ»^۱.

^۱ رواه أحمد في مسنده، وقد صححها ابن حزم رحمه الله كما في كتابه المحلى.

^۲ قال في تيسير العزيز الحميد: رواه البخاري في تاريخه عن أبي عثمان النهدي قال كان عند الوليد رجل يلعب فذبح إنسانا وأبان رأسه ففجعنا فأعاد رأسه فجاء جندب الأزدي فقتله، ورواه البيهقي في الدلائل مطولا وفيه فقال الناس سبحان الله يحيى الموتى وراه رجل صالح من المهاجرين فنظر إليه فلما كان من الغد اشتمل على سيفه فذهب يلعب لعبه ذلك فاخترط الرجل سيفه ف ضرب عنقه وقال إن كان صادقا فليحيي نفسه فأمر به الوليد فسجن وذكر القصة بتمامها ولها طرق كثيرة.

د. ههروهها حهفصه - خوا لیّی رازی بیّت - خیزانی په یامبهر صلی الله علیه وسلم جاریک خزمه تکاریکی سیحری لیکرد فهرمانی کرد بکوژریت. ته مه سیّ هاوه لیّی په یامبهری خواجه - صلی الله علیه وسلم - مه شهوره لیّیانه وه ودزی ته مه شیان لیّوه نه هاتوه ونکولیشیان لیّ نه کراوه، که واته ته مه به کده نگیه ^۲. لیّره شدا ته بیّت سیحره که کوفری تیّدا بیّت پاشان ده کوژریت ته گه رنا ناکوژریت. سه بارهت به ته وه بیّی ساحیر، ته وه بیّی گومان ته وه بیّی لیّ قبول ده کریت: - درگای ته وه و الایه و بوکس نیه له که سیّ دا بجات به به لگه نه بیّت. - خوی مه زن ته وه بیّی له ساحیرانی فیرعه ون وهرگرت، به ده قی قورثان. که پیشه و مالیکیش ده بیّنی ریگری ده کات له لیّوه رگرتنی ته وه که بیّی چونکه وه کو زیندیق حیسابی بو کرده و زیندیقیش لای ته وه جگه له ویش ته وه بیّی قبول ناکری.

سه بارهت به ساحیری ته هلی کیتاب: والله أعلم ته وه بیّی په سه نده له موسلمان له پیشتر نیه و ته ویش ده کوژریت، له بهر: ۱. له موسلمان له پیشتر نیه، که ساحیری موسلمان بکوژریت ته ویش ده کوژریت. ۲. ته وانه بیّی ده لیّین: له بهر په یمانه که بیّی دراوه، ته لیّین: به کردنی سیحری په یمانه که بیّی شکاندوه و خویّینی حه لال بوه.

^۱ رواه التروذی والدارقطنی وضعف الترمذی اسناده وقال: الصّحیح عن جُنْدُبٍ مَوْقُوفٌ. وَقَالَ: وَالْعَمَلُ عَلَىٰ هَذَا عِنْدَ بَعْضِ أَهْلِ الْعِلْمِ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - وَغَيْرِهِمْ، وَهُوَ قَوْلُ مَالِكِ بْنِ أَنَسٍ. ^۲ قاله ابن قدامة.

٣. كه ئەلێن: په‌يامبه‌ر صلى الله عليه وسلم له‌بیدی كورپی ئەعصه‌می نه‌كوشت، ئەلێن: په‌يامبه‌ر صلى الله عليه وسلم له‌ ره‌وشتی ئه‌و نه‌بوه‌ تۆله‌ بۆ نه‌فسی خۆی بكاته‌وه‌، ئێین سه‌لول تۆمه‌تی بۆ خه‌زانه‌كه‌ی كرد و تۆله‌شی لێنه‌كرده‌وه‌ له‌به‌ر به‌رژه‌وه‌ندی و مه‌ترسی پرودانی فیتنه‌، ئەمه‌ش هۆكاری دوه‌مه‌، چونكه‌ له‌بید هه‌واپه‌یانی خه‌یلى زه‌روان بو‌ ئەوانه‌ش له‌ ئەنصاریه‌كان بون، ئەمه‌ش مه‌ترسی فیتنه‌ی لێده‌كرا، بۆ مه‌گه‌ر هه‌ر له‌به‌ر ئەمه‌ نه‌بو‌ وازی له‌ كوشتنی مونا‌فیه‌كان هه‌ینا؟

٤. نه‌كوشتنی ساحیرانی ته‌هلی كیتاب ده‌رگای فیتنه‌ به‌ كراوه‌یی ده‌هه‌یلتنه‌وه‌.

سه‌باره‌ت به‌ ئافره‌تی ساحیر: ئه‌وه‌ی په‌سه‌نده‌ ده‌كوژرێت، له‌به‌ر:

١. به‌لگه‌كان جیاوازیان نه‌كردوه‌ له‌ نێوان پیاوان و ئافره‌تان، چ له‌ بابته‌تی سیحیر چ له‌ بابته‌تی كانی تر مه‌گه‌ر چه‌ند پرسه‌ی دیاریكراو نه‌بێت. «إِنَّمَا النِّسَاءُ شَقَائِقُ الرِّجَالِ»^١ یانی له‌ ئەه‌كامه‌كاندا.

٢. له‌ سوره‌تی الفلق دا كه‌ په‌نا ده‌گرین له‌ ساحیر، په‌نا ده‌گرین له‌ ساحیری ئافره‌ت، ئەمه‌ش -وه‌ك باسمان كرد- مه‌به‌ست پێی زۆریه‌ وه‌گه‌رنا په‌ناگرتنه‌ له‌ ساحیری پیاویش... هه‌ربۆیه‌ ئەبوایه‌ جه‌خت زیاتر له‌سه‌ر كوشتنی بكرایه‌ته‌وه‌ نه‌ك جودا بكرایه‌ته‌وه‌.

٣. له‌ ئەسه‌ره‌كه‌ی ئیمامی عومه‌ردا ئەه‌لێ: «أَنْ اِقْتُلُوا كُلَّ سَاحِرٍ وَسَاحِرَةٍ»

هه‌مو ساحیرێك بكورژن پیاو بێت یان ژن.

^١ رواه أبو داود وحسنه الألباني.

جیاوازی له نیوان سیحری ساحیران و کهراماتی پیاوچاکان

سهرتا بۆ باسکردنی ناوها بابه تیک؟ به داخه وه باسی جیاوازی نیوان کهرامات و سیحر وهلی خوا و ساحیر ده کهین و به چی ده ناسرینه وه، چونکه ساحیر زۆر له وه بیستره به راوردی بکهین له گه ل وهلی خوادا، به لام چونکه نه زانی و نه فامی بال ده کیشیت به سهر ئومه تدا، ئه و کات ناچار ده بین به راورد بکهین و جیاوان بکهینه وه، بۆ ئه وهی خه لکی پاک و بیس و پیاوچاک و پیاو خرایان لی تیکه ل نه بیئت.

تا وای لیها ت ساحیر که له سه رسه خترین دوژمنانی خواجه بکری به نزیکتترین دۆستانی خوا..

سهرتا با بزاین کهرامات چیه؟

کهرامات به کوردی واته: ریژلینان.

له زاراوه شدا: شتیکی نا ئاساییه، خوای گه وره پیشانی هه ندیک له به نده چاکه کانی خۆی ده دات و بانگه شه ی په یامبه رایه تی له گه لدا نیه و ده ستپیکیشی نیه.

که وتمان: شتیکی نا ئاساییه. واته: له عاده تی رۆژانه دا شتی وا به به رده وامی پونادات.

که وتمان: خوای گه وره پیشانی هه ندیک له به نده چاکه کانی خۆی ده دات: واته: ئه و به ندانه ی که پابه ندن به ئه حکامه کانی شه ربعه ته وه، ئه مه ش به پیچه وانه ی ئه و ناعاده تیانیه که شه یتان پیشانی دۆسته کانی خۆی ده دات بۆ ئه وه ی خه لک گو مپرا بکه ن، ئه مه ش کهرامات نیه به لکو ئیستیدراجه.

نمونه ش وه کو هاوه لانی ئه شکه وت «أصحاب الکهف»، و چیرۆکی عومه ر - رضی الله عنه - له گه ل ساریه ی جانگا وه ردا، وله گه ل ده یان و سه دان چیرۆکی تر که له کتیبه کانی حه دیس و سیره تنامه دا هاتوه. به لام هه ندیک جار ئه و زانسته ی که خوا سبحانه به به نده که ی خۆی ده یبه خشیئت و ئه ویش بلاوی ده کاته وه له وه ده چیئت له

چەندین کەرەمات باشتەر بیئت، و لەو کەرەماتانەى کە سە لەفەى صالەحمان باسیان لێئوه کردوه، پابه‌ند بونه به قورئان و سوننهت و کارپێکردنى و رازى بون پێى.

هه‌روه‌ها نه‌بونی کەرەمات له‌ به‌نده‌یه‌ کدا نیشانه‌ى ئیمان لاوازی نیه، چونکه کەرەمات هه‌ندیک جار بۆ:

١. پته‌وکردنى ئیمانی به‌نده‌یه، هه‌ربۆیه زۆریکی هاوه‌لان کەرەماتی پیشان نه‌دراوه، به‌هۆی به‌هیزی ئیمانیا و کمالیتی یه‌قینیا.
٢. بۆ ئیقامه‌کردنى به‌لگه‌یه به‌سه‌ر دوژمنه‌وه.
٣. یان رو‌نکردنه‌وه‌ى هه‌قیك و پوچه‌لکردنه‌وه‌ى ناهه‌قیك.
٤. به‌هاناوه هاتنى له‌ ته‌نگانه‌یه‌ کدا... تا کۆتایی ئه‌و هۆکارانه‌ى کە حیکمه‌تن له‌ پیشاندانى کەرەمات.

کەرەماتیش هه‌ندیک مه‌رجی هه‌یه له‌وانه: دژى فه‌رمان و حوکمیکی شه‌رعی نه‌بیئت، دژى بنه‌مایه‌کی ئیسلام نه‌بیئت، بۆ زیندو رو‌ بدات، هه‌رکام له‌ مه‌رجانه‌ى له‌ ده‌ستدا ئه‌وه کەرەمات نیه یان خه‌یاله یان درۆیه و یان رێزى شه‌یتانه و رێزى خوا - سبحانه - نیه.

هه‌روه‌ها کەرەمات هه‌یج حوکمیکی شه‌رعی پێ دانامه‌زیت و هه‌یج حوکمیکی شه‌رعیشی پێ پوچه‌ل نابیتته‌وه، ئه‌مه‌ش له‌به‌ر ئه‌وه‌ى سه‌رچاوه‌کانى شه‌رع دیارن.

کە کەرەمات پیشانی موسلمانیکیش درا ئه‌بیئت شوکری خوا سبحانه - بکات و باسی نه‌کات و گوێی پێ نه‌دات و بیری سه‌رقال نه‌کات و فشه‌یی پێوه نه‌کات و به‌هۆی ئه‌وه‌وه داواى سه‌ر مه‌جلیس نه‌کات، چونکه دواى له‌ ناوی ده‌بات - وه‌ك ئه‌بین جه‌وزى له «صید الخاطر» دا باسی کردوه - به‌لکو ئه‌بیئت داواى ئه‌وه بکات له‌ په‌روه‌ردگاره‌که‌ى به‌رده‌وامی پێ که‌رهم بکات و تاقی نه‌کاته‌وه به‌ شتیك توانای نیه له‌ ئاستیدا، چەندین کەس وایان کرد تیاچون و گومرا بون.

پاشان دۆستانی خوا چند نیشانیه کیان ههیه، خوا -سبحانه- باسی کردن و په یامبهر صلی الله علیه وسلم رونی کردۆتهوه، له وانەش سورەتی الفرقان ٦٣-٧٦، البقرة: ١-٥، المؤمنون: ١-١١، البقرة: ١٧٧ به لکو قورئان پرە له باسی صیفاتى ئەولیا و پیاوچاگان.

لێرەوه بۆمان رۆن دەبیتهوه که که پرامات به وهلی خوا دەدریت.

ئیمه ی ئەهلی سوننه و جماعت به پێچهوانه ی موعته زیله و جههمیه کان و هاوشیوه کان بیان برۆمان به که پرامات ههیه، به لکو له کتیبی زانایانماندا -به تایبەت کتیبه کانی توحید و عه قیده- به شیک له به شه کانی باسی ئەوه ده کات که برۆمان به که پرامات ههیه و که پرامات حه قه، به لام ته نه ا ئەوه نده ههیه: که پرامات به کی دەدریت؟

خه لکانیک تۆمه تمان تیده گرن که برۆمان به که پرامات نیه:

پر به دم و دلّم ده لیم و له ترسیشدا نایلین: ئیمه برۆمان به که پرامات ههیه بهو شیوازه ی له قورئان و سوننه ت و ژبانی هاوه لان و پیاوچاگاندا هاتوه، به لام ئەوه نده ههیه:

ئیمه درۆزن به وهلی خوا نازانین.

فیلباز به وهلی خوا نازانین.

پاره خۆر و مشه خۆر له سه ر سکی خه لک به وهلی خوا نازانین. شته

نااساییه کانیشی به ریزلینانی شهیتان ده زانین، نه ک ریزی الله -جل جلاله-.

که پرامات خوای گه وره به به نده ی ده دات که هه ندیک جار بۆ جیگیرکردنی به نده

خۆیه تی و هه ندیک جاریش بۆ ده وره ره که یه تی به لکو به لگه ی خوا بینن.

به‌لام له مه‌جلیسێکدا داده‌نیشن و سه‌ده‌ها قاپ برنج ده‌خۆن، و چه‌ندین ئاژەڵ ده‌خۆن! ته‌مه‌ چه‌ کاراماتیکیه‌؟! ته‌مه‌ چه‌لیسی و نه‌وسنیه‌ یان که‌راماته‌؟! که‌ له‌ خه‌ڵکانیک تیکه‌ڵ بوه‌.

به‌لکو پێوه‌ له‌لای ئیمه‌ی سوننی مه‌زه‌ب کاروکرده‌وه‌یه‌تی، واته‌: تا چه‌ند پابه‌ندی قورئان و سوننه‌ته‌.

هه‌ر وه‌کو پێشه‌وامان شافعی - په‌حه‌می خوای لیبیت - ده‌فه‌رمویت: ته‌گه‌ر که‌سیکتان بینی به‌ئاسماندا ده‌فری و به‌سه‌ر ئاودا ریپی ده‌کرد، سه‌یری کاروکرده‌وه‌ی بکه‌ن بزانی ریکی سوننه‌ته‌.

موسولمانی یه‌کتا په‌رست ئیمه‌ لاریمان له‌وه‌دا نیه‌ که‌ مرۆڤ بفرییت یان به‌سه‌ر ئاودا پرۆات، یانی: لاریمان له‌ که‌رامات نیه‌، به‌لکو سه‌یری ته‌و که‌سه‌ ده‌که‌ین که‌ ته‌وه‌ ده‌کات؟ هاوه‌ڵ هه‌بوه‌ به‌سه‌ر ئاودا پرۆیشته‌وه‌ بروامان پێیه‌تی.

جا درۆزن به‌وه‌ نانسینه‌وه‌ که‌ به‌سه‌ر ئاودا بفرییت، نه‌خیر، وه‌کو پێشه‌وامان شافیعی ده‌فه‌رموی: سه‌یری شوینکه‌وتنی ده‌که‌ین بۆ سوننه‌ت.

جا ته‌گه‌ر بینیمان شوینی سوننه‌ت نه‌که‌وتوه‌ ته‌وه‌ بی دو دلی ته‌لین: شه‌یتان هه‌لی گرتوه‌، وه‌لی شه‌یتانه‌، ریژلینانی شه‌یتانه‌ و مه‌دالیای دوری له‌ سوننه‌تی پی به‌خشیوه‌.

لیره‌شه‌وه‌ تیبینیه‌کی گه‌رنگ هه‌یه‌: ته‌گه‌ر ده‌بینی که‌سیک که‌ له‌ سوننه‌ته‌وه‌ دوره‌ ده‌فرییت، یان به‌سه‌ر ئاودا ده‌پرۆات، نالین: نافریت و چاوی تۆ هه‌له‌ی کردوه‌.

به‌لی، فری و به‌سه‌ر ئاویشتا پرۆیشت، به‌لام مژده‌ت لی پی شه‌یتان هه‌لی گرتوه‌. ته‌گه‌ر هاواری پی ده‌کریت و وه‌لامت ده‌داته‌وه‌، ته‌لین: ته‌وه‌ شه‌یتانه‌ وه‌لامی دایته‌وه‌^١، ته‌وه‌ شه‌یتانه‌ به‌هاناته‌وه‌ هاتوه‌ بۆ ته‌وه‌ی له‌خشته‌ت به‌ریت چونکه‌ وه‌عدی

^١ ته‌م وه‌لامدانه‌وه‌ش به‌ویستی خوای گه‌وره‌یه‌ ته‌ویش بۆ ته‌وه‌یه‌ به‌نده‌کانی تاقی بکاته‌وه‌.

داوه تاوه کو رۆژی قیامت بهنده کان له ته و حید دور بخاته وه، شهیتان ته نها ئه وهی دهویت که شیرک قه رار بدریت وهک: هاوار بکریتته غهیری خوا و.. هتد.

بۆیه ده بی وهلی خوا و ساحیرمان لی تیکه له نه بیته، وهلی خوا ئه وهی دهینوسی و دهیللی و دهیکا زانراوه، به لام ساحیر ئه وهی دهینوسی و دهیللی و دهیکا زۆریکی نه زانراوه، نوسینه کانی زۆر به زه حمهت ده خوینریتته وه.

ئهم قورئانه جوانه به شیوازیك ده نوسیته و تیکدانیک تیکی ده دات به ئه سته م ده زانین چی نوسیوه، ئا ئه مه وهلی شهیتانه.

ساحیر ورته ورت ده کات، ته نها خۆی ده زانیت چی ده لیت به لام وهلی خوا قورئان به ئاشکرا ده خوینیت.

ههیه شه و ده خه ویت و سبه ی هه لده ستیت ده للی به شم دراوه، ته ماشا ده که یین دوا ی دو رۆژ له به رده م ده رگا که ی ریز ده گیریت. الله اکبر ئه مه نه فامی و نه زانییه، ئوممه تی موحه ممه د صلی الله علیه وسلم زۆر له وه ژیرتر و تیکه یشتوتره به و شیوه یه ی لیبت، با هوشیار و بیدارین.

ساحیر ئه وهی که ده یکات په نا بۆ شهیتان ده بات سو جده ی بۆ ده بات لیی ده پاریتته وه، وهلی راسته قینه ی خوا سبحانه به پیچه وانهی ئه مه وهیه.

سیحر پوچه ل ده کریتته وه به لام که رامهت پوچه ل ناکریتته وه. سیحر زانستی که به فیرون وهه ول و ته قه لا وشه که تبون به دی دیت، به لام که رامهت فه زل و دیاری و به خششی خوایه.

وهلی خوا بیروباوه ر و جل و به رگی پاکه و ده ست به ده ست نویتته وهیه، به پیچه وانهی ساحیر.

ساحیر هه ر به ده م و چاویه وه دیاره دوژمنی خوایه و رهش هه لگه راوه، بۆیه روی ره شه، به لام وهلی خوا روی گه شه.

خالیکِی تر - ئەم خالەش زۆر گرنگە - وەلی خوا پینچ فەرزە که له مزگەوتە .
 ھەربۆیە کەسیکتان بینی بەیەك قسە شیفای نەخۆش دەدات^۱ ، بەلام له نوێژی
 جەماعەت نەتان دەبینی بروای پێ مەکن، درۆزن و دەججالە .
 بزانی خوای گەورە شیفای لەسەر دەستی کەسیک نادات لە مزگەوتەکاندا نوێژ
 نەکات، شیفای لەسەر دەستی کەسیک نادات ئەھلی جومعە و جەماعەت نەبێت .
 بۆیە تەماشادەکریت^۲ بزانی ئەسەر فەرمان پیکراوەکان و قەدەغە لیکراوەکان
 دەوستیت، خوای گەورە فەرمانیکێ پێ دەکات جێ بەجێ دەکات، ئەگەر نەھی لێ
 بکات دەگەرپیتەو، ئەگەر ئاوا بو ئەوا کەرپاماتە، بەلام کەسیک لە مزگەوت
 نەبیریت: ئامادە نوێژی بەیانی نەبیت ئەوا ساحیر و جادوگەر، بەلام وەلی خوا
 ئەگەر شەونوێژ نەکات و بە خەبەر نەبیت لۆمە خۆی دەکات و دەگیریت و دەلێت
 خوای گەورە ئەمشەو لە سەحەردا فەرموی: کێ دەپارپیتەو وەلامی بدەمەو، کێ
 داوای لێ دەکات پێی ببەخشم .

بەلام من ئەوکاتە خەوتبوم، بۆیە جەرگی دەسوتی بیر لەو دەکاتەو، ناخی
 تازاری دەدات .

جا ئەگەر کەسیک ئەم وەصفانە وەلی خوای تیدا نەبو، لەبەر امبەرشدا ئەو
 وەصفانە ساحیری تیدا بو، ئەوا بزانی وەلی خوا نیە بەلکو درۆزنە و وەلی شەیتانە
 ئەگەر سەر وسیماشی سەر وسیمای کەسی مۆلتەزیم بو .

^۱ بەلکو هیچ کەسیک ناتوانیت شیفای نەخۆش بدات تەنھا خوای گەورە خۆی نەبیت ھەر وەکو
 لەسەر زمانی پینغەمبەر ابراھیم -علیہ السلام- دەفەرمویت: ﴿وَإِذَا مَرِضْتُ فَهُوَ يَشْفِينِ﴾
 [الشعراء: ۸۰]، واتە: ئەگەر نەخۆش کەوتم تەنھا ئەو شیفام دەدات .
^۲ وەکو شیخ الاسلام وئین حەجەر ویاقی زانیانی تر فەرمویانە .

یاساکهش ئیمامی شافعی - په‌همه‌تی خوای لیبیت - فی‌ری کردوین^۱ هەر کاریکتان بینی کاریکی ناتاسایی بو‌ئو کاته خاوه‌نه‌که‌ی ده‌ده‌ین له تهر‌ازوی قورئان وسوننه‌ت ته‌گهر ریکی قورئان وسوننه‌ت بو، ته‌هلی جومعه و جوماعت بو، فه‌رمانه‌کانی خوای گه‌وره‌ی جی به‌جی ده‌کرد، وله نه‌هییه‌کانیش دورکه‌وته‌وه ته‌وا که‌راماته، به‌لام ته‌گهر کاروکرده‌وه‌کانی ریکی قورئان وسوننه‌ت نه‌بو ناماده‌ی جومعه و جوماعت نه‌ده‌بو، فه‌رمانه‌کانی خوای گه‌وره‌ی جی به‌جی نه‌ده‌کرد وله نه‌هییه‌کانیش دورده‌نه‌که‌وته‌وه، ته‌وا به‌یارمه‌تی شه‌یتان کردویه‌تی نه‌ک به‌یارمه‌تی الرحمان.

ئین چه‌ر ته‌لی: «وینبغی أن یعتبر بحال من یقع الخارق منه فإن کان متمسکا بالشریعة متجنباً للموبقات فالذی یظهر علی یده من الخوارق کرامة وإلا فهو سحر لأنه ینشأ عن أحد أنواعه کإعانة الشیاطین».

ئین ته‌یییه ته‌فه‌رموی: «لو ذکرَ الرجلُ اللهَ سبحانہ وتعالی دائماً لیلاً ونهاراً مع غایة الزُّهد، وعبدَه مُجتهداً فی عبادتِه ولم یکن متبِعاً لِذِکره الذی أنزله - وهو القرآن - کان من أولیاء الشیطان وَلو طَارَ فی الهَوَاءِ أَوْ مَشَى عَلَی الْمَاءِ، فإن الشیطان یحْمِلُه فی الهَوَاءِ...».

^۱ به‌ئکو الله - جل جلاله - فی‌ری کردوین: ﴿قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ﴾.

ئەو نیشانانەى كە ساحىرى پى دەناسرىتەو^۱:

ئەمانەى خوارەو كۆمەلىك نیشانەن، لە ھەر كەسىكدا بىنرا ئەوا بى گومان
ودو دلى ساحىرە، ئەم نیشانانە ئەو نەبىت ھەر ھەموى لە ساحىرىكدا كۆبىتتەو،
ھەر يەكىك لەم نیشانانەت بىنى بەبى دودلى ساحىرە، ئەو نیشانانەش:

۱. پرسىارى ناوى نەخۆشە كە وناوى داىكى دەكات.

۲. ھەندىكجار ھەر كە چویتە ژورەو بۆلای ناوى خۆت پى دەلىت، تۆ ناوت
فلائە وناوى داىكت فلائە.

۳. ھەندىكجار پى دەلى لەبەر ئەو ھۆكارە ھاتوى بۆلام، يان دەرد
ونەخۆشە كەى پى دەلى، كە تۆ ئەوئەندە ماوئە پىو گىرۆدەى، لەو ئەچىت ئەو
كەسەى سەردانى دەكات وا بزانىت ساحىرە كە - كە ناوى مەلا وشىخى لەخۆى ناو-
عىلمى غەيب دەزانىت، بەلام ھەمو كەسىك ھاوئەل «قرىن» يكى لەگەلدايە لە جنۆكە
ھەرەكو خواى گەرە باسى كروە لە قورئاندا، كە لەگەلتدايە ئەوسا دەزانىت ھەزت
لە چىە، رقت لە چىە، بە چى بى تاقەت دەبىى، ئەوئەش لەپىشترە كە ناوى خۆى
وداىك وباوكى بزانىت، نەخۆشە كەى بزانىت، ھەرەھا چەندىكە پىوئە دەئالىنى، جا
ساحىرەكەش قەرىنى ھەيە.

ساحىرەكە پاش ئەو ھەمو پەرسش وسوجدە بردن وھاوارپىكردنە، ئەو كات
شەيتان و جنۆكە كۆمەلىك ئىش بۆ ساحىرەكە دەكەن، جا ئەم قەرىنى يەكەم بە
قەرىنى ساحىرەكە ئەلى وقەرىنى ساحىرەكەش بەساحىرەكە ئەلىت، ئەمە ئەوئەبو كە
تۆ واتدەزانى عىلمى غەبىە.

۴. داواى شوئىنەوارىك دەكات ھى ئەو كەسەى كە سىحرى لى دەكات يان
سىحرى بۆ دەكات وچارەسەرى دەكات، بۆ نمونە: داواى «فانىلە، سەرىوش، سەروئىن،

^۱ الصارم البتار في التصدي للسحرة الأشرار ص ۴۳-۴۴.

کلینسک...» دهکات یان هەر شتیکی تر عارهقی ئەو کەسە ی پۆه بیّت، یان داوای تەلەمو دەکات لەو کەسە ی کە سیحری لیّ دەکات یان بۆی دەکات.

۵. هەندیکجار داوای ئازەلێک یان بالندەیهک دەکات بەپیی کۆمەلێ وەصفی دیاریکراو، فەرمان دەکات سەری بپریت و ناوی خوا ی لەسەر نەهینریت، هەندیک جار بە خوینە کە لاشە ی نەخۆشە کە سور دەکات، یان دەروات لە کە لاوێه کدا فری ی دەدات.

۶. نوسینی تەلایم و عەزائیم و پرەمز و ژمارە و نوسینی وشە بە پیت پیت، ئەمانەتان لە هەر کەسیک بینی ئەوا بزانیان ساخیر و دەججالە .
هەندیک جار کاغەزێک دەدات بە نەخۆشە کە یان ئەو کەسە ی سەردانی دەکات و پێنە ی چوار گۆشە یان لاکیشە یان سیّ گۆشە ی تیدا کیشراو و پیت و ژمارە و پرەمز لە دەوربەریدا نوسراو.

۷. تیکەلی و پیکەلی کردن لە نوسینەوێ قورئان، ئەمەش لە ناو ئەو نوشتانە ی بە خەلکی دەدەن.

ئەگەر چی قورئان بنوسریتەو وەکو خۆی و بە جوانی، و لە لایەن دۆستیکی راستە قینە ی ((الله))و بە بیّت بۆ هەلۆاسین، جیی راجیاوازی زانایانە، ئەو هشی پەسەندە ((الراجح)) ئەصلّ تیبیدا دروست نیە، چونکە سەردە کیشیت بۆ شیرک و پە یو هەست بونی دل بە غەیری خوا، مە بەست لە هاتنی ئاینە کانیش ئەو هیه کە مرۆ قایەتی پە یو هەست بیّت بە خواو، جا هەر شتیکی ببیتە مایە ی ئەو ه ی دلی بە ندە کان لە خواو بەرپوات بۆ غەیری خوا، ئە بیّت پینگری لیّ بکریت و حەرام بکری.

موسلمان کاتیک قورئانیک بە خۆیدا هەلدە واسیت، ئەوسا دلی پێو ه ی پە یو هەست دە بیّت، دەلی ئە مە من دە پاریزیت، بە لام نازانیت کە خوا پاراستو یەتی، هەر بۆ یە ئەگەر قورئان بیّت و بە جوانی و پیکیش بنوسریت هەر نابیت، چ جای ئەو ه ی

قورئان بەو جوانيە ئەم بېت بە خراپى وبەناشيريىنى بينوسىت كە ھەتا دەيخويىتەو ھە ماندو دەبىت، جگە لە دەستكارى كردنى.

۸. ھەندى جار فەرمان دەكات كەسە كە بۆ ماو ھەكە لە خەلكى دوربەكە ویتەو ھە، يان دەرو دەشت نەكات، يان نىنۆك نەگرىت، يان خۆى نەشوات، يان ماو ھەكە خۆر لىي نەدات، يان تىكە لاوى ھىچ كەسىك نەكات، يان دەست نەدات لە ھەندىك شتى ديارى كراو^۱، ھەر كاتىك ئەم حالەتەتان بينى بزانن ئەو جنۆكەيە كە خزمەتى ساحيرە كە دەكات ھەزى لەو بەزمەيە.

ھەر بۆيە دەبى ئەو شتە بكات كە جنۆكە وشەيتانە كان پىيان خۆشە پاشان كارە كانى بۆ ئەنجام دەدەن.

۹. ھەندىك جار شتانىك دەدات بە نەخۆشەكە وپىي ئەلى: لە فلان شوين بىشارەو ھە، بىخەرە ژىر بەردىكەو ھە، بىخەرە روبرەو ھە، بىخەرە تەنكى سەربانەكە، بىخەرە نىو چايەو ھە.. ھەتد، ھەندىك جار كاغەزىك يان پارچەيەك يان ھەر شتىك دەداتە نەخۆشەكەو پىي ئەلى بىسوتىنە ودوكەلەكەى ھەلمژە.

۱۰. ھەندىك جار ورتە ورتىك دەكات، كەس نازانىت چى دەلى؟ ئايەتىك بەدەنگى بەرز دەخوينىت، پاشان بە لەسەر خۆييەو ھە ورتە ورتىك دەكات، ئەو بەزانە ئايەت تىكەلى سىحر وتەلىسم وعەزىمە دەكات كە شەيتانە كان پىيان وتو ھە بىلىت.

^۱ لەم ماو ھە دو برا سەردانىان كردم، وتیان: باوكمان خوشكىكمانى بردو ھە بۆ لای فلان ساحير وئەویش پىي وتو: نايىت تا چل رۆژ خۆى بشوات، نايىت نىنۆك بگرىت، نايىت دەرو دەشت بكات... تاكو تايى، منىش وتم: جا ئەو ساحيرانە ھەر بە شتىكى ئاوا ئەبىن بە ساحير كە چل رۆژ نوپۆ ناكەن و نىنۆك ناگرن و خۆيان ناشۆن و پەرسىش بۆ شەيتان دەكەن وئەبنە ساحير، وتى: لەسەر داواى ساحيرەكە نازەلىكمان بۆ سەربرى و جگەرەكەيمان بۆ ھىنا ئەویش بە خويىنەكەى ھەندىك شتى لەچەند كاغەزىكدا نوسى وتى: لە كاتى بانگى ئىوارەدا تاگرى پىو ھە بنىن، بۆ ماو ھە چوار رۆژ ... نسال الله السلامة والعافية في ديننا ودياننا.

۱۱. ساحیر هەر شتیکی پی بلیی هەرگیز نالیت ناتوانم، یان پیم ناکریت، هەر دهردیکی پی بلیی دهوات بو دینی، ههلبهت بهقسه ی خویان!! ته گهرنا دهرمانی هه مو دهردیك هەر لای خوی گهره یه وئهو ساحیره دهرمانی هه مو دهردیکی پی نیه، پیشینان ته لیتن: قسه فهقیره هه مو کس پیی دهویری، درو زهرری له کی داوه تاوه کو زهره ره له ساحیر بدات.

۱۲. هه ندیک جار بی پشکنین و پرسیارکردن ته زانی چ نه خو شیه کی هه یه.

۱۳. هه ندیک جار ته لی: تهو سیحره له لایهن فلان که سه وه لیت کراوه، یان شوینی سیحره که یان پی ته لیت.

۱۴. هه ندیک ساحیر ژوره که ی شله ژاوه، جل و بهرگی پیس و شرکه و دراوه، قژی شیواوه.

۱۵. دهست ده خاته سه ره جهسته ی ئافرهت به بیانوی ته وه ی بو شیفایه قهیناکا.

۱۶. له گهل نه خو شی ئافرهت ته نهها ده که ویت و بی باکه.

وامه زانن ساحیر راست ده کات و چاره سه ری لایه و توانای زوره، به راستی ته گهر که سیك هه بیته لی کولینه وه بکات که ساحیران له چه ند شتدا پیکاو یانه وله چه ند شتدا درویان کردوه و چاره سه ریان پی نه بوه، ده بینی درویان زور له وه زیاتره.

خه لک نالیتن ساحیر دروی کرد. به لکو هه می شه هه ره باسی ته وه ده کریت چاره سه ری کردوه و راستی کردوه، ته گهر هاتو خه لکی باسی درو کانی ش بکه ن ته و سا هیچ که سیك رو له ساحیره کان ناکات. ته مهش سو دیکی گهره و گرنگه بی زانه.

خو ته گهر بوته رون بو یه وه ساحیره ئامان نه رو ی بولای، گهرنا ته و فه رمایشته ی په یامبهرت - صلی الله علیه وسلم - له سه ره جی به جی ده بیته که ته فه رمویته: «مَنْ أْتَى عَرَفًا أَوْ كَاهِنًا، فَسَأَلَهُ عَنْ شَيْءٍ لَمْ تُقْبَلْ لَهُ صَلَاةُ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً»^۱ واته: هه ره کهس

^۱ سبق تخریجه.

برواته لای فالچییهك، جادوگه‌ریك وپرسیاری شتیکی لی بکات تا چل رۆژ نوژیی قبول ناییت. هه‌وره‌ها ده‌فهرموی: «مَنْ أَتَى عَرَّافًا أَوْ كَاهِنًا فَصَدَّقَهُ بِمَا يَقُولُ فَقَدْ كَفَرَ بِمَا أَنْزَلَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ»، واته: هه‌ر كه‌سیك بروات بۆ لای فالچییهك یان جادوگه‌ریك بروات بکات به‌وه‌ی پیی ده‌لیت، ئەوه کوفری کردوه به‌وه‌ی بۆ سه‌ر رسول الله -صلی الله علیه وسلم- دابه‌زیوه.

په‌یامبه‌ری خوا صلی الله علیه وسلم چاره‌سه‌ری سه‌حابه‌ی کردوه، و سه‌حابه‌کانیش چاره‌سه‌ری چه‌ندین كه‌سیان کردوه، هه‌رگیز رۆژتیک له رۆژان پرسیری ناوی دایکی یه‌کیکیان نه‌کرد، داوای شوینه‌واری یه‌کیکیان نه‌کردوه، و داوای ناژه‌لیان له كه‌سیك نه‌کردوه.

له سه‌حیحی موسلمدا هاتوه كه عوسمانی کورپی ئەبی العاص -خوای لی پازی بی‌ت- ده‌لیت: كه نوژیژم ده‌کرد هه‌ستم به‌شتانیك ده‌کرد نوژیژه‌كه‌ی لی تیک ده‌دام، ئەوه‌بو رۆیشتمه خزمه‌ت په‌یامبه‌ری خوا صلی الله علیه وسلم، وتم: قوربان هه‌ست به‌ حاله‌تیکی ئاوها ده‌كه‌م، په‌یامبه‌ری خوا صلی الله علیه وسلم روقیه‌ی بۆ كردم، و فه‌رموی: نزیك به‌ره‌وه، پاشان ده‌ستی خسته سه‌ر سنگم و پاشان تفی کرده ناو ده‌مم و پاشان فه‌رموی: «أُخْرِجْ عَدُوَّ اللَّهِ»، ده‌رچۆ ئەی دوژمنی خوا، مه‌به‌ستی جنۆكه‌كه‌ی گیانیه‌تی، ئەلی: سویند به‌خوا له‌داوای ئەوه هه‌ستم نه‌کرد تیکه‌لاوی لاشه‌م بویت.

زۆربه‌مان چه‌رۆکی ئەو هاوه‌لانه‌مان بیستوه كه جاریکیان ده‌رۆن چاره‌سه‌ر بۆ گه‌وره‌ی خیلینك ده‌که‌ن، و سوره‌تی فاتیه‌ی به‌سه‌ردا ده‌خوینن، نه‌داوای ناویان کرد و نه‌داوای ناوی دایکیان کرد.

ئه‌مانه کۆمه‌لیك فیلبازن ده‌یانه‌ویت به‌سه‌ر پاره‌ی خه‌لكیه‌وه بژین .

ئهو نیشانانەى که سیحرلیکراوی پی دەناسریتەوه^۱:

سیحرەکان زۆر و جۆراو جۆرن، جا هەر جۆریک و نیشانەى خۆى هەیه بەلام ئیمە هەندیک نیشانه و دیاردەى گشتى دیارى دەکەین که له زۆریکی سیحرلیکراوەکاندا هەیه، بە تاییبەت ئەوهى جنۆکه دەستى لیۆهشاندون. ئەم نیشانانەش مەرج نیە له هەر کەسیک هەبون ئیتر سیحر لیکراو بیّت، مەرجیش نیە هەموى کۆ بیّتەوه له سیحر لیکراودا.

۱. شەوان کەم دەخەوێت.
۲. لەکاتى خەوتنەکەى ئارەق دەکات.
۳. لەخەودا زۆر رادەچەلەکیّت.
۴. شەوان دواى پراکشانیکی زۆر زۆر پاشان خەوى لیّدەکەوێت.
۵. خەوى ناخۆش دەبینى.
۶. بینینی ئازەلان له خەودا، وەك: پشیلە وسەگ و شتر و مار و شیر و پړپړى و مشک. بە تاییبەت ئەگەر لەلایەن ئافرەتانەوه بینرا و دو گیان بو ئەوه والله أعلم سیحرى لیکراوه.
۷. له خەودا گاز دەگریت له دانەکان و له لیوی خۆى.
۸. بینینی شەوه له خەودا، شەوهش ئەوهیه: شتیك دەبینیت له خەودا ناپەرەحتى دەکات و ئازارى دەدات و ئەیهوێت هاوار بکات ناتوانیت.
۹. بە دەم خەوهوه زۆر پیّدەکەنى یان زۆر دەگرى یان زۆر هاوار دەکات.
۱۰. لەخەودا دەبینیت که لەناو گۆرستان یان زیلدان یان کەلاوه دایه.
۱۱. لە خەودا دەبینیت که له بەرزایی بەر دەبیّتەوه.
۱۲. پیکردن بە دەم خەوهوه و هەستیشى پی ناکات.

^۱ وقایة الإنسان من الجن والشيطان ص ۷۰-۷۱.

۱۳. ناخ وئۆفکردنی زۆر به دەم خه‌وه‌وه.

۱۴. له‌خه‌ودا كه‌سانێك ده‌بینی شیوازیان ئاسایی نیه‌ و زۆر نامۆیه‌، وه‌ك ئه‌وه‌ی
 بیینی بالاییان زۆر به‌رزه‌، یان بالاییان زۆر نزمه‌.
 ئه‌مانه‌ نیشانه‌كان بون له‌ خه‌ودا.

له‌ بیداریشدا:

۱. سه‌ری به‌ خیرایی و به‌ زۆری ژان ده‌كات، ئه‌مه‌ ئه‌گه‌ر به‌هۆی شتی تره‌وه‌
 نه‌بیته‌، وه‌ك: دان ئیسه‌، چاوئیشه‌، لوت ئیسه‌، گۆی ئیسه‌، ئیش و ئازاری
 گه‌ده‌...

۲. ته‌مه‌ل و ته‌وه‌زه‌لی له‌ بۆ په‌رستش و یادی خوا.

۳. په‌رکه‌م.

۴. بونی ئیش و ئازاریك له‌ هه‌ندیک له‌ ئه‌ندامه‌کانی لاشه‌ی، كه‌ پزیشكه‌کانیش
 ناتوانن چاره‌سه‌ری بکه‌ن. بۆ نمونه‌ قاچی یان بالی یان هه‌ر شوینیکی تری ئازاری
 ده‌بیته‌ كه‌ سه‌ردانی پزیشك ده‌كات له‌ راپۆرته‌ پزیشکییه‌کاندا هه‌یج ده‌رنه‌که‌وتوه‌.

نیشانه‌کانی سیحری جیاکردنه‌وه‌:

که‌ بریتیه‌ له‌ کردنی سیحر بۆ جیاکردنه‌وه‌ یان رق و کینه‌ خستنه‌ نێوانیان:
 وه‌ك ژن و پیاو^۱، یان کوپ و دایک، یان کوپ و باوک، یان برا و برا، یان دو براده‌ر یان
 دو شه‌ریک،... هتد

دیارده‌ و نیشانه‌کانی ئه‌م سیحره‌:

۱. هه‌لگه‌رانه‌وه‌ی له‌ ناکاوی بارودۆخه‌ که‌ له‌ خۆشه‌ویستی و ته‌باییه‌وه‌ بۆ رق

و ناکوکی.

۲. دروست بونی گومانی زۆر له‌ نێوانیاندا.

^۱ که‌ ئه‌مه‌یان له‌ هه‌موی زیاتر به‌ربلاوتره‌.

۳. عوزر نه هینانهوه بو یه کتر.

۴. گهوره کردنهوهی شته بچوکهکان که ئه بیته مایه ی ناکوکی نیوانیان.

۵. ههردولا وینه ی یه کتر به ناشیرین دینه پیش چاویان، ئه گهر جوانترین ئافرهت

ویاوه کهش جوانترین پیاو بیت به ناشیرین دینه پیش چاوی یه کتر.

۶. لایه نی سیحر لیگراو رقی له هه مو کاریکی بهرامبهره که ی ده بیته وه،

ته نانهت رقی له و شوینهش ده بیته وه که لایه نی بهرامبهر تیدا داده نیشیت.

۷. میرده که که له مال نیه ئافره ته که ئاساییه، به لام که هاته وه ئافره ته که

ناره حهت ده بیت. به نیسهت میرده کهش به هه مان شیویه ئه گهر سیحره که له و

کراییت.

۸. له کاتی جوتبوندا لایه نی سیحر لیگراوه به بهرده وامی ههست به ناره حهتی

ده کات.

سیحری خوڤشه ویستی

دیارده ونیشانه کانی سیحری خوڤشه ویستی:

۱. شهیدا و خوڤشه ویستی که له راده به ده ری لا دروست ده بیت بو بهرامبهره که ی.

۲. ههزی زور له جیماع کردن ده بیت.

۳. ناتوانیت ئارام بگریت که دور بیت لییه وه.

۴. هه میسه تینوی بینینی بهرامبهره که یه تی.

۵. گویرایه لی کردنی کویرانه ی بهرامبهره که ی.

هه‌مو شتیك ته‌نھا به‌ده‌ستی خوایه

هه‌مو شتیك به‌ده‌ستی الله یه، قازانج گه‌یه‌نهر ته‌نھا الله یه، زهردر گه‌یه‌نهر ته‌نھا الله یه، عیلمی غه‌یب ته‌نھا لای الله یه.

په‌روه‌ردگار ده‌فرمویت: ﴿تَبَارَكَ الَّذِي بِيَدِهِ الْمُلْكُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾^۱،
واته: به‌رزی و پیرۆزی بو‌ئه و خوایه‌ی که هه‌مو شتیك مولکی ئه‌وه، مولک و ده‌سه‌لاتی هه‌مو شتیکی به‌ده‌سته، و توانای هه‌یه به‌سه‌ر هه‌مو شتیکه‌وه.

خوای گه‌وره ده‌فرمویت: ﴿وَأَنَّ الْفَضْلَ بِيَدِ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ﴾^۲، واته: فه‌زل و خیر و چاکه هه‌ر به‌ده‌ستی خوایه.

هه‌روه‌ها ده‌فرمویت: ﴿قُلِ اللَّهُمَّ مَالِكَ الْمُلْكِ تُؤْتِي الْمُلْكَ مَنْ تَشَاءُ وَتَنْزِعُ الْمُلْكَ مِمَّنْ تَشَاءُ وَتُعِزُّ مَنْ تَشَاءُ وَتُدَلُّ مَنْ تَشَاءُ بِإِذْنِكَ الْخَيْرُ إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ، تُوَلِّجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَتُوَلِّجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ وَتُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَتُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ وَتَرزُقُ مَنْ تَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ﴾.

رزق و رۆزیت ده‌وی، مندالت ده‌وی، کورت ده‌وی، کچت ده‌وی، ته‌ندروستیت ده‌ویت، پارپوه و داوا له خوا بکه.

ئه‌وه ئیبراهیمه ئه‌لی هه‌ر خوا شیغام ده‌دات: ﴿وَإِذَا مَرَضْتُ فَهُوَ يَشْفِينِ﴾

ئه‌وه ئه‌یویه هه‌ر داوا له‌خوا ده‌کات شیقای بدات، دوا‌ی نزیکه‌ی **پانزه سال** هانا و دادی بو‌ جگه له ده‌رگای خوا نه‌برد: ﴿وَأَيُّوبَ إِذْ نَادَى رَبَّهُ أَنِّي مَسَّنِيَ الضُّرُّ وَأَنْتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ، فَاسْتَجَبْنَا لَهُ فَكَشَفْنَا مَا بِهِ مِنْ ضُرٍّ﴾.

^۱ سورة الملك: ۱.

^۲ سورة يونس: ۵۸.

ئەوہ یونسە لە گەرەترین تەنگانەییە تەنھا لە خوا دەپاریتەوہ: ﴿فَنَادَى فِي الظُّلُمَاتِ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ، فَاسْتَجَبْنَا لَهُ وَنَجَّيْنَاهُ مِنَ الْغَمِّ وَكَذَلِكَ نُنْجِي الْمُؤْمِنِينَ﴾.

ئەوہ زەكەریایە كە مندالی دەویتی تەنھا داوا لە خوا دەكات و لەو دەپاریتەوہ: ﴿هُنَالِكَ دَعَا زَكَرِيَّا رَبَّهُ قَالَ رَبِّ هَبْ لِي مِنْ لَدُنْكَ ذُرِّيَّةً طَيِّبَةً إِنَّكَ سَمِيعُ الدُّعَاءِ﴾، ﴿وَزَكَرِيَّا إِذْ نَادَى رَبَّهُ رَبِّ لَا تَذَرْنِي فَرْدًا وَأَنْتَ خَيْرُ الْوَارِثِينَ، فَاسْتَجَبْنَا لَهُ وَوَهَبْنَا لَهُ يَحْيَىٰ وَأَصْلَحْنَا لَهُ زَوْجَهُ﴾.

ئەوہ ئیبراھیمی باوکیانە، پێشەوای موەحیدەکانە، هەمو دنیا لێی کۆ دەبنەوہ، دەخریته نیو ئاگرەوہ، هاوار بە کەس ناکات، پەنا بۆ کەس نابات تەنانەت جوهرەئیلیش، تەنھا پەنا بۆ خوا دەبات و ئەلی: «هەر خوام بەسە». بۆیە لەبەر ئەو تەوھیدە ئیبراھیم، ئەو ئاگرە دەست دەسوتینی بەلام بۆ ئیبراھیم دەرچیینی و بە سەلامەت دەریدیینی.

بۆیە هیچ شتێک لای خوا گران نیە جل جلاله و تقدست اسماء و صفاته. خوای گەرە دەفەر مویت: ﴿وَإِنْ يَمْسَسْكَ اللَّهُ بِضُرٍّ فَلَا كَاشِفَ لَهُ إِلَّا هُوَ وَإِنْ يُرِدْكَ بِخَيْرٍ فَلَا رَادَّ لِفَضْلِهِ﴾^۲، واتە: ئەگەر خوای گەرە توشی زەرەر و زیانیکت بکات هیچ هیزیک ناتوانیت لەسەرتی لابدات مەگەر هەر ئەو نەبیت.

^۱ بەلام ئەو رپوایەتە کە ئەلی جوهرەئیل هاتوہ بۆلای باوکمان ئیبراھیم و تویەتی ئیشت نیە، ئەویش و تویەتی: بە تو نا، بەلام بە خوا بەلی «حسیی اللہ ونعم الوکیل» لاوازه و ئیسرائیلییە. بەلام و تینی: «حسیی اللہ ونعم الوکیل» لەوکاتەدا لە بوخاریدا هاتوہ لە وتە ئیبن عەباسەوہ.

^۲ سورة یونس: ۱۰۷.

پیویسته ئەم بیروباوەرە لەناخی دلمان ریشە دابکووتیت، لەسەر ئەم عەقیدەییە
بەڕین: ﴿وَإِنْ يَرِدْكَ بَحِيرٌ فَلَا رَأْدَ لِفَضْلِهِ﴾، واتە: خو ئەگەر بیهووت خیر و خوشی و چاکە
وقازانج و سودیکت پی بگەیه نیت هیچ هیژیک نیه ریگر بیت له گەیشتن بیت.
تایا متمانەت نیه: ئەگەر بریار بیت سودیکت پیبگات، هەر بیت دەگات،
ئەگەر لەلایەن خواوەوه بیت؟!

وئەگەر بریار بیت زەرەریکت پیبگات، هەر بیت دەگات، ئەگەر لەلایەن خواوەوه
بیت، وهیژی هیچ بەهیژیک ناتوانیت بیته ریگر له بەرامبەر بریارەکانی خوی گەرە.
پەيامبەری خوا - صلی الله علیه وسلم - نامۆژگاری عەبدولای کوری عەباس
دەگات و دەفەرمووت: «يَا غُلَامُ إِنِّي أُعَلِّمُكَ كَلِمَاتٍ، احْفَظِ اللَّهَ يَحْفَظَكَ احْفَظِ اللَّهَ
تَجِدْهُ تَجَاهَكَ، إِذَا سَأَلْتَ فَاسْأَلِ اللَّهَ، وَإِذَا اسْتَعَنْتَ فَاسْتَعِنْ بِاللَّهِ، وَاعْلَمْ أَنَّ الْأُمَّةَ لَوِ
اجْتَمَعَتْ عَلَىٰ أَنْ يَنْفَعُوكَ بِشَيْءٍ لَمْ يَنْفَعُوكَ إِلَّا بِشَيْءٍ قَدْ كَتَبَهُ اللَّهُ لَكَ، وَلَوْ اجْتَمَعُوا
عَلَىٰ أَنْ يَضُرُّوكَ بِشَيْءٍ لَمْ يَضُرُّوكَ إِلَّا بِشَيْءٍ قَدْ كَتَبَهُ اللَّهُ عَلَيْكَ، رُفِعَتِ الْأَقْلَامُ وَجَفَّتِ
الصُّحُفُ»^۱.

ئەو رۆلە چەند رستەییەکت فیژدەگەم فیژی ببە ولەگیانی خوژدا جیبەجیی بکە:
- «احْفَظِ اللَّهَ يَحْفَظَكَ» خوا پیاریژە خوا دەتپاریژیت.
- «احْفَظِ اللَّهَ تَجِدْهُ تَجَاهَكَ» خوا پیاریژە هەمیشە له پیژتەوهیە ولە تەنگانە
بە دادتەوه دیت، پیویستییه کانت بو پرده کاتهوه.

کەواتە پیویست ناکات هانا بو ساحیر و بەناو شیخ وشەخص بەریت، بەلکو هانا
بو عیبادات ببە وتەقوای خوا بکە و دەستت بو ئاسمان بەرز بکەرەوه، فەرمانەکانی
خوا جیبەجیی بکە ولە نەهییه کانی خوا خوژت پیاریژە.

^۱ رواه الترمذي، وصححه الألباني في صحيح الجامع الصغير.

- «تعرف إلى الله في الرخاء يعرفك في الشدة» له خوْشیدا خوا بناسه، له نارچهتی وتهنگانه دا خوی گهوره بهاناتهوه دیت.

- «إِذَا سَأَلْتَ فَاسْأَلِ اللَّهَ» ته گهر پارایتهوه، داوای شتیکت کرد، داوا له پهروهردگار بکه، رو لهو بکه، له ده رگای تهو بده، تهو بناسه، بلی یا الله ههر تو ده رگای هیوا وئومییدی منی.

- «وَإِذَا اسْتَعْنَتْ فَاسْتَعْنِ بِاللَّهِ» که داوای یارمهتیت کرد، داوای یارمهتی له الله جل جلاله - بکه، چونکه دونیا به یارمهتی الله پراوهستاوه وپراوهوستی، ههر تهو جی نیازی بی نیازه. جی نیازه: نیاز وپیویستی هه مو بهنده کان له لای تهوه، بی نیازه: نیاز وپیویستی به هیچ کهسیک نیه.

- «وَأَعْلَمُ أَنَّ الْأُمَّةَ لَوِ اجْتَمَعَتْ عَلَىٰ أَنْ يَنْفَعُوكَ بِشَيْءٍ إِلَّا بِشَيْءٍ قَدْ كَتَبَهُ اللَّهُ لَكَ»، بشزانه: ته گهر هه مو دونیا کو بیتهوه، بو تهوهی سودیکت پی بگه یهنن، ناتوانن وسودت پی ناگه یهنن، مه گهر به شتیک خوا ویستی له سهر بیته.

- «وَلَوْ اجْتَمَعُوا عَلَىٰ أَنْ يَضُرُّوكَ بِشَيْءٍ لَمْ يَضُرُّوكَ إِلَّا بِشَيْءٍ قَدْ كَتَبَهُ اللَّهُ عَلَيْكَ» ته گهر هه مو دونیا کو بیتهوه بو تهوهی زیانیکت پی بگه یهنن، ناتوانن زیانت پی بگه یهنن، مه گهر خوا له سهرتی نوسی بیته.

یانی تهوهی که نوسراوه ههر تهوه ده بیته، هه مو دونیا وشهیهک لهوه ناگورن که نوسراوه.

- «رُفِعَتِ الْأَقْلَامُ وَجَفَّتِ الصُّحُفُ» پینوسه کان هه لگراون وپه پراوه کان وشکهوه بوون، یانی کار له کار ترازاوه، بواری گورین ودهستکاریکردنی نوسراوی خوا نه ماوه.

که وابو بزانه: ته گهر خوی گهوره مندال نه به خشیت هیچ هیزیک ناتوانیت مندالت پی ببه خشیت، ههر وه کو دده فرمویت: ﴿لِلَّهِ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ يَخْلُقُ

ههروهها خوی گهوره دهفهرمویت: ﴿مَا كَانَ اللَّهُ لِيَدْرَأَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَىٰ مَا أَنْتُمْ عَلَيْهِ حَتَّىٰ يَمِيزَ الْخَبِيثَ مِنَ الطَّيِّبِ﴾^۱، خوی گهوره ههروا دهستبهرداری خه لکی نابیی وئاوه کو پاک وپیس، باوهردار وبی باوهر، مونافیق وصادق لهیه کتر جیانه کاتهوه، ئەم تاقیکردنهوه که ئەم ئایهته باسی دهکات شهپی ئوحوده، بو ئهوهی خوی مهزن پیشانی بدات کی بهراستی شوینی په یامبهه کهوتوه وکیش به درووه شوینی کهوتوه. جا که مندالی ناییت وهانا بو ساحیریك دهبات ئهوه له تاقیکردنهوه که دژاوه، موکللهیه کم لایه زیاتر له ۱۶۰سم دریژه بو ئافرتیک کراوه تا مندالی بییت، بیان منداله کانی بو مینیتتهوه. کاغهزیک چون مندال دهه خشیت؟!

وهسیلهی شهرعی به کاربهینه، وزیکره کانی به یانیان وئیواران بخوینه، ونویژه کانت له کاتی خوینی وله شوینی خوئی به جوانی ته نجام بده، سهردانی پزیشکی شارهزا بکه. یه کیك له نه خویشیه کانی ته مرۆی کومه لگه مان ئهوه یه: کاتیک توشی نارپه حهتی دهبین، خوامان له بیر دهچیت وهانا بو ساحیر وقهبر وشه خص وشیح^۲ دهبین، ئەمهش خوا سبحانه - خوا تورپه دهکات. دهبی لهو حهقیقهته تی بگهین ئیمه بو ئهوه دروستکراوین رو له خوا بین، بو ئهوه دروست نه کراوین رو له ساحیر وقهبر وشه خص وشیح بکهین، ئەگهه منالت ناییت ههه شیح، وباران ناباریت ههه شه خص، نه خویشیت ههه قهبر، وکیشته ههیه ههه دار، ئەهی خوا دونیای بوچی دروستکردوه!! کاتیک سه یاره کهت لارده بیتهوه ئەلیتی غهوسه کهی به غدا هاوار، ئاخو الله جل جلاله چون تورپه ناییت، ئەم قسانه له زینا گهوره تره.

^۱ سورة آل عمران: ۱۷۹.

^۲ مه به ستمان له شیخ لیسه دا، عه شیره تی: «شیخ» نیه، به لکو مه به ستمان ئه و درۆزن وده جبالانه یه که به ناوی پیواچکی وهلی خواوه مالی خه لک به ناحق دهخۆن.

که ده‌ترسی به‌لایه‌کت توش ببی هه‌ر بلێ یا الله، که توشیشت هات بۆ لابرده‌نی هه‌ر بلێ یا الله.

ده‌بینی له‌ مزگه‌وت نوێژ ده‌کات خشوع نایگری، دو‌عا ده‌کات خشوع نایگری، به‌لام کاتی که له‌لای قه‌بره‌که‌ی شه‌خص وشییخێک نوێژ ده‌کات خشوعی که ده‌یگری ته‌گه‌ر بانگی بکه‌ی ناگای لی نیه‌.

که‌چی خوای گه‌وره‌ په‌یامبه‌رانی نارده‌وه‌ بۆ ته‌وه‌ی خه‌لکی خویان له‌ دلدا گه‌وره‌ بیته‌ و بۆ ته‌و خاشع بن. هه‌روه‌کو خوای گه‌وره‌ ده‌فه‌رمویته‌: ﴿قُلْ اِنَّ صَلَاتِي وَنُسُكِي وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾^۱.

به‌رێزه‌کان...

ته‌گه‌ر به‌هویت سویند بخۆم سویند ده‌خۆم، ته‌وه‌نده‌ی هه‌ندیک خه‌لک باوه‌رپان به‌شیخ و سه‌ید و قه‌بر و دار و به‌رد هه‌یه‌، ته‌وه‌نده‌ باوه‌رپان به‌خوا هه‌بیته‌، ئیستا سیبه‌ری توێکله‌ هه‌ناریک به‌شی دو‌ که‌سی ده‌کرد. یانی: به‌ره‌که‌تی ئاسمان وزه‌وی داده‌به‌زی.

به‌لام خه‌لک ته‌وه‌نده‌ی شه‌خص و شیخ و قه‌بر و ساحیر ده‌ناسن ته‌وه‌نده‌ خوا ناسن. ته‌وه‌نده‌ ئومید و ترسیان له‌وان هه‌یه‌ له‌ خوا جل جلاله‌ نیانه‌!

ته‌و نوشته‌یه‌ی که‌ ساحیری که‌ بۆی کردوه‌، خوا نه‌ناسیک بۆی کردوه‌، ده‌ستی بۆ ببه‌ بیکه‌ره‌وه‌، ناهیلته‌، خۆ ته‌گه‌ر پیی نه‌کرا راده‌کات و ناوه‌ستیه‌ و ده‌ترسیته‌ غه‌زه‌بی خوا دابه‌زیته‌ به‌سه‌ریاندا.

به‌لام زینا ده‌کات و مه‌شروب ده‌خوات و هاوار ده‌کاته‌ غه‌یره‌ خوا زۆر لای ئاسانه‌. به‌ پیش چاویه‌وه‌ جوین به‌ خوا، به‌ په‌یامبه‌ر، به‌ ئیسلام، به‌ قورئان ده‌دریته‌، ئاساییه‌ به‌لایه‌وه‌، نه‌ پرا ده‌کات، نه‌ ده‌ترسیته‌، به‌ترسیته‌ ته‌وه‌نده‌ی ترسه‌که‌ی نابیته‌

^۱ سورة الأنعام: ۱۶۲.

له كردنه وهی نوشته كهی كاكه شیخ. به لآم كه سیك جویینك یان قسه یه کی له سنور
 ده رچو - كه شهوش جائیز نیه - بهو شه خص و شیخه ی له دلی شهو گه وره یه بدات
 دونیای لی تاخر ده بیئت.

تا ئیستا دهیان جار رویشتوته سهر مه زاری شیخ عه بدولقادی گه یلانی - خوا
 به ره همه تیک -، به لآم تا ئیستا بو یه كجاریش نه حه جی كردوه ونه عومره، شه مه
 شه گهر بزانیئت عومره چیه، والله هه ندیکیان پیی وتوم من ههر نه مزانیوه عومره
 هه یه له م دوا بیانه له ده می ئیوه بیستومه.

لهو هه مو شیخ وشه خصه كه نمونه ی شیخ عبدالقادر رحمه الله - ده هینمه وه،
 له بهر دو هوکاره:

یه كه میان: خه لکیکی زور روی تی ده كه ن.

دوه میان: به راستی پیاوچاك بوه وزانایان به موجه لی شایه تیان بو داوه^۱، باسی
 شهوانی تر ناکه یین چونکه له میژودا به ناوبانگن که ده ججال و دروزن و مشه خوړ بون.

^۱ شه سلین شه بولفه ره ج ئین شه لجه وزی به غدادی حه نبه لی کتیبیکی نوسیوه وره دی شیخ
 عه بدولقادی داوه ته وه، جا شیخ عه بدولقادریش ههر حه نبه لیه، به لآم یه کیک لهو وته مونصیفانه یه ی
 که له باره یه وه وتراوه، وته که ی ئین که سیره له «البداية والنهاية» شه لی: «کان له سمت حسن،
 وصمت غیر الأمر بالمعروف والنهي عن المنکر، وکان فیه زهد کثیر، وله أحوال صالحة
 ومکاشفات، ولأتباعه وأصحابه فیه مقالات، ویذکرون عنه أقوالاً وأفعالاً، ومکاشفات أكثرها
 مغالاة، وقد کان صالحاً ورعاً، وقد صنف کتاب «الغنية»، و«فتوح الغیب»، وفیهما أشياء
 حسنة، وذكر فیهما أحادیث ضعيفة وموضوعة، وبالجملة کان من سادات المشایخ».

له مهش مونصیفانه تر وته که ی زهه بیه له السیر له کو تابی ژیاننامه که یدا شه لی: «وفي الجملة
 الشيخ عبد القادر كبير الشأن، وعليه مأخذ في بعض أقواله ودعاويه، والله الموعده، وبعض ذلك
 مكذوب عليه».

جا سه‌رنج بده و بربكه‌ره‌وه: شیخ عبدالقادر - به‌ره‌حمه‌ت بی - له ده‌وری سالانی ٤٧١-٤٩٠ كۆچی له دایك بوه، وله سالی ٥٦١ كۆچی دوایی كردوه، ئیستا ئیمه سالی «١٤٣٣» هه ، زیاتر له هه‌شت سه‌د ساله، زیاتر له هه‌شت سه‌ده و نیوه خه‌لكی له خۆلی سه‌ر قه‌بره‌كه‌ی دینن.

پیم بلین: ته‌گه‌ر له‌هه‌ر زه‌ویه‌ك براهه ئیستا هه‌تا هه‌ر جهوت چینی خاكه‌كه‌ی چال بویو، ئیتر ته‌و خۆله چۆن ته‌واو نه‌بو؟!!

ئیمامی حوسه‌ین - خوای لیی رازی بی - نزیكه‌ی چوارده سه‌ده‌یه خه‌لكی له خۆلی سه‌ر قه‌بره‌كه‌ی دینن، ته‌گه‌ر خه‌لكی هه‌ر رۆژی مشتیك خۆلیان به‌ئینیايه ئیستا قه‌بره‌كه‌ی نه‌مابو!!

با هۆشیار و بیدارین، هه‌مو شتیك هه‌ر به‌ده‌ستی خوايه، عیلمی غه‌یب هه‌ر له‌لای خوايه هه‌یج كه‌سیك عیلمی غه‌یب نازانیت. په‌روه‌ردگار ته‌فه‌رموی: ﴿وَعِنْدَهُ مَفَاتِحُ الْغَيْبِ لَا يَعْلَمُهَا إِلَّا هُوَ وَيَعْلَمُ مَا فِي الْبُرِّ وَالْبَحْرِ وَمَا تَسْقُطُ مِنْ وَرَقَةٍ إِلَّا أَلَّا يَعْلَمُهَا وَلَا حَبَّةٍ فِي ظُلُمَاتِ الْأَرْضِ وَلَا رَطْبٍ وَلَا يَابِسٍ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُّبِينٍ﴾. هه‌روه‌ها ته‌فه‌رموی: ﴿إِنَّمَا الْغَيْبُ لِلَّهِ﴾

ته‌نانه‌ت مه‌لائیكه‌ته‌كانیش عیلمی غه‌یب نازانن، هه‌ر وه‌كو خوای گه‌وره ده‌فه‌رمویت: ﴿قَالُوا سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا﴾، وتیان: په‌روه‌ردگار ئیمه هه‌یج نازانین ته‌وه نه‌بیته كه خۆت فیرت كردوین.

به‌لكو ته‌وه جوهره‌ئیلی سه‌ردار و سه‌روه‌ریانه - علیه السلام - غه‌یب نازانیت، وه‌كو له چه‌دیسه به‌ناوبانگه‌كه‌ی جوهره‌ئیلدا هاتوه پرسیار له په‌یامبه‌ر ده‌كات له‌باره‌ی هاتنی قیامه‌ته‌وه: په‌یامبه‌ر صلی الله علیه وسلم پیی ته‌لی: ﴿مَا الْمَسْئَلُ

عَنْهَا بِأَعْلَمَ مِنَ السَّائِلِ»، واته: پرسیار لیكراو له پرسیاركه زياترى لِنَازَانِيَّتْ، يانى ههردوكمان وهكو يهك واين، له ناست غهيب وهاتنى قيامهت.

بهلكو پهيامبهرانيش عيلمى غهيبان پى نه بوه.

ته وه نوحه: ﴿وَلَا أَقُولُ لَكُمْ عِنْدِي خَزَائِنُ اللَّهِ وَلَا أَعْلَمُ الْغَيْبَ وَلَا أَقُولُ إِنِّي مَلَكٌ وَلَا أَقُولُ لِلَّذِينَ تَزْدَرِي أَعْيُنُكُمْ لَنْ يُؤْتِيَهُمُ اللَّهُ خَيْرًا اللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا فِي أَنْفُسِهِمْ إِنِّي إِذًا لَمِنَ الظَّالِمِينَ﴾.

ته وه سهروهه وسهرداره كه يانه -صلى الله عليه وسلم-: ﴿قُلْ لَا أَقُولُ لَكُمْ عِنْدِي خَزَائِنُ اللَّهِ وَلَا أَعْلَمُ الْغَيْبَ وَلَا أَقُولُ لَكُمْ إِنِّي مَلَكٌ إِنْ أَتَّبِعُ إِلَّا مَا يُوحَى إِلَيَّ﴾ ﴿تِلْكَ مِنْ أَنْبَاءِ الْغَيْبِ نُوحِيهَا إِلَيْكَ مَا كُنْتَ تَعْلَمُهَا أَنْتَ وَلَا قَوْمُكَ مِنْ قَبْلِ هَذَا﴾ ههروهه ته بههرا دهكات له وهى عيلمى غهيب بزانيهت، ﴿قُلْ لَا أَمْلِكُ لِنَفْسِي نَفْعًا وَلَا ضَرًّا إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ وَلَوْ كُنْتُ أَعْلَمُ الْغَيْبَ لَأَسْتَكْثَرْتُ مِنَ الْخَيْرِ وَمَا مَسَّنِيَ السُّوءُ إِنْ أَنَا إِلَّا نَذِيرٌ وَبَشِيرٌ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ﴾^۱، واته: پييان بلى: من تواناي ته وهه نيه هيچ سود وزيان به خووم بگهيه نم مه گهر خوا بيه ويهت، خو ته گهر عيلمى غهيبم بزانيايه تهوا خير وسودى زورم بو خووم دهسته بهه ده كرد وتوشى هيچ زيانيك نه ده بوم.

«توشى هيچ زيانيك نه ده بوم ته گهر غهيبم بزانيايه» به لام دهيينن پهيامبهرى خوا -صلى الله عليه وسلم- دداني ده شكيت وناو سكى وشترى به سههردا ده كريت، ته گهر علمى غهيبى بزانيايه نه يدهه هيشت توشى هيچ جوهره زيانيك بيته.

جنوكهش له غهيب نازانن، ته وهتا خواى گهوره باسى چيروكى پهيامبهه سلیمان -عليه السلام- دهكات، كه جنوكهيه كى زور خزمه تكارى بون، كوژشك وته لارى گهوره يان دروستده كرد، زهوى كوژشكه كهى وهك شوشه وابو، ته ونده جووان بو كاتيك

به‌لقیس^۱ هاته نیو کۆشکه‌که‌ی سوله‌یمان‌ه‌ه قاچی هه‌ل‌کرد، وای زانی ئاوه، ئه‌وه‌بو
پییان وت: ﴿إِنَّهُ صَرَحٌ مُّمَرَّدٌ مِّن قَوَارِيرَ﴾^۲، ئه‌وه ئا و نیه قاچت هه‌ل مه‌که به‌ل‌کو
لوسه وه‌ک شوشه وایه.

جا ئه‌و جنۆکانه سه‌رباری زیره‌کی ولیهاتویان، غه‌یبیان نه‌زانیوه.

خوای گه‌وره‌ش پیشانی‌دان که جنۆکه «غه‌یب» نازان، ئه‌مه‌ش به‌وه‌ی:

له کاتی سه‌ره‌مه‌رگدا سوله‌یمان -علیه السلام- خو‌ی دابو به‌سه‌ر گۆچانه‌که‌یدا،
هه‌ر له‌و کاته رۆحی کیشرا، «خۆرک - گل خۆرکه» - که جو‌ره کرمی‌که - به‌ره به‌ره له
گۆچانه‌که‌یان خوارد، تا سوله‌یمان -علیه السلام- دای به‌زه‌ویدا، ئه‌وسا جنۆکه زانییان
سلیمان مردوه، یانی: ئه‌گه‌ر غه‌یبیان بزانیایه ده‌یان زانی سوله‌یمان مردوه، که ئاواتی
گه‌وره‌یان بو بمی، ئه‌وسا ئه‌و هه‌مو ئیش و کاره قورسه‌ی ده‌یان‌کرد رزگاریان لیده‌بو:
خوای گه‌وره ده‌فه‌رمویت: ﴿فَلَمَّا قَضَيْنَا عَلَيْهِ الْمَوْتَ مَا دَلَّهُمْ عَلَى مَوْتِهِ إِلَّا دَابَّةُ
الْأَرْضِ تَأْكُلُ مِن سَائِغِهِ﴾ کاتیک رۆحی سلیمان کیشا، که‌س نه‌یزانی وه‌فاتی کردوه
به‌ل‌کو خۆرکی زه‌وی به‌ره به‌ره لیبیان خوارد، که دای به‌زه‌ویدا، ئه‌نجا زانیان وه‌فاتی
کردوه.

﴿مَا لَبِثُوا فِي الْعَذَابِ الْمُهِينِ﴾^۳، ئه‌گه‌ر غه‌یبیان بزانیایه، ئه‌و هه‌مو نازاره‌یان

نه‌ده‌چه‌شت وئه‌و هه‌مو ماندوبونه‌یان نه‌ده‌کیشا.

که‌چی ئه‌و ساحیرانه بانگه‌شه‌ی زانیی غه‌یب ده‌که‌ن وباسی کاتی هاتنی

قیامه‌ت ده‌که‌ن، وه‌کو له رۆژنامه و کۆفاره‌کاندا چه‌ندین هه‌اولیان له‌م باره‌وه ده‌بیسین.

^۱ له ریوایاتی ئیسرائیلی ناوی ئاوها هاتوه. والله أعلم

^۲ سورة النمل: ۴۴.

^۳ سورة سبأ: ۱۴.

خو ته گهر قسه یه کی راستت لی بیستن ته وه له ئاسمانه کانه وه دزیویانه، به لام نه وه و نو درویمان پیوه پیچاوه.

وَعَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: سَأَلَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَاسٌ عَنِ الْكِهَانَةِ فَقَالَ: «لَيْسُوا بِشَيْءٍ». فَقَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّهُمْ يُحَدِّثُونَ أَحْيَانًا بِشَيْءٍ فَيَكُونُ حَقًّا، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «تِلْكَ الْكَلِمَةُ مِنَ الْحَقِّ يَخْطُفُهَا الْجَنِّيُّ فَيَقْرُهَا فِي أُذُنِ وَكِيِّهِ يَخْلُطُونَ مَعَهَا مِائَةَ كَذْبَةٍ»^۱.

موسولمانه به ریزه کان بادلمان په یوه ست بیت به خواوه هه میسه رو له خوا بین، با زمانمان فیری یا الله بیت، هانا بو خوا به رین، با نه لیین غه وسه که ی به غدا!

((غه وس)) واته فریاد په س، هر خوا فریاد په سه، بویه حرامه به که س بلیین غه وس، وه کو ده فر مویت: ﴿إِذْ تَسْتَغِيثُونَ رَبَّكُمْ فَاسْتَجَابَ لَكُمْ﴾^۲، ﴿أَمَّنْ يُجِيبُ الْمُضْطَرَّ إِذَا دَعَاهُ﴾^۳.

^۱ متفق علیه.

^۲ سورة الأنفال: ۹.

^۳ سورة النمل: ۶۲.

حوکمی پوچه لکردنه وهی سیحر به سیحر^۱

له‌بهر ئه‌وهی سیحر دهردی‌که وکاریگه‌ری هه‌یه، ده‌کوژیت، نه‌خۆش ده‌خات، ژن وپی‌او لیک جیا ده‌کات، بۆیه دروسته هه‌ولێ چاره‌سه‌رکردنی بده‌ین وهۆکاره شه‌رعیه‌کان بگرینه به‌ر بۆ لابردنی چونکه خوای گه‌وره هه‌ر دهردی‌کی دانا‌بیت دهرمانه‌که‌شی بۆ داناوه، هه‌ر وه‌کو په‌یامبه‌ری خوا -صلی الله علیه وسلم- ده‌فه‌رمویت: «مَا أَنْزَلَ اللَّهُ دَاءً إِلَّا أَنْزَلَ لَهُ شِفَاءً»^۲، واته: خوای گه‌وره هه‌رچی دهردی‌کی دانا‌بیت دهرمانه‌که‌شی داناوه، ئه‌مه‌ش به‌لگه‌یه له‌سه‌ر ئه‌وهی هه‌یچ دهردی‌که نیه دهرمانی نه‌بیت، به‌لام هه‌ندی‌که جار دهرمانه‌که به‌ر دهرده‌که ده‌که‌ویت وشیفای دیت، هه‌ندی‌که جار به‌ری ناکه‌ویت وشیفای نایه‌ت. وه‌کو په‌یامبه‌ری خوا صلی الله علیه وسلم- ده‌فه‌رمویت: «فَإِذَا أُصِيبَ دَوَاءُ الدَّاءِ بَرَأَ بِإِذْنِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ»^۳، ته‌گه‌ر هاتو دهرمانه‌که به‌ر دهرده‌که بکه‌ویت خوای گه‌وره شیفای ده‌دات.

وسیحر چاره‌سه‌ر ده‌کریت به‌ قورئان وحه‌دیس وئهو دو‌عیایانه‌ی شه‌رعیه وئهو دهرمانانه‌ی هه‌لاله. به‌سیحر چاره‌سه‌رکردنی‌شی هه‌رامه، چونکه سیحر به‌ کۆده‌نگی زایان هه‌رامه وه‌ک نه‌وه‌وی وئیبین هه‌جه‌ر وئیبین قودامه‌ و جگه‌ له‌وانیش کۆده‌نگی زانایانان گه‌ی‌راوه‌ته‌وه.

ئه‌وه‌تا په‌یامبه‌ری خوا صلی الله علیه وسلم ده‌فه‌رمویت: «خوای گه‌وره شیفای دهرده‌کانی نه‌خستۆته هه‌رامه‌کان»^۴.

^۱ ينظر: الكتب والمقالات والفتاوى التي ردت على الشيخ عبد المحسن العبيكان في تجويزه لهذا الأمر، ومنها استفدت.

^۲ رواه البخاري.

^۳ رواه مسلم.

^۴ قال ابن قسيم -رحمه الله-: «روى أبو داود فى «سننه» من حديث أبى الدرداء -رضى الله عنه- قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «إِنَّ اللَّهَ أَنْزَلَ الدَّاءَ وَالدَّوَاءَ، وَجَعَلَ لِكُلِّ دَاءٍ

نابیت بۆ چاره‌سەر رو له فالچی و جادوگەر بکریت.

پاشان سیحر به دهقی قورئان ئیشی شهیتانه، به دهقی فه‌رمایشتی په‌یامبه‌ریش صلی الله علیه وسلم ئیشی شهیتانه، شه‌وه‌تا له سونه‌نی شه‌بو داود هاتوه به سه‌نه‌دیکی صه‌حیح پرسیار له په‌یامبه‌ر صلی الله علیه وسلم ده‌کریت سه‌رباره‌ت به چاره‌سه‌رکردنی سیحر به سیحر فه‌رموی: شه‌وه ئیشی شه‌یتانه. ئیتر چۆن دروسته چاره‌سه‌ری پی بکه‌ی؟

پاشان ساحیره‌کان درۆزن و ده‌ج‌جالن چۆن دروسته چاره‌سه‌ری لا بکه‌ی.

به‌راستی پروکردنه ساحیر بۆ چاره‌سه‌ر وه‌کو شه‌وه وایه بلیی چاره‌سه‌رم بکه به‌وه‌ی که نه‌خۆشم ده‌خات، وه‌کو که‌سیک وایه له گه‌رمی په‌نا بۆ ئاگر بیات. پاشان شه‌مه ده‌بیته یارمه‌تیده‌ری ساحیره‌که و دانانه به‌وه‌ی ساحیره‌که له‌سه‌ریه‌تی له کوفر وشیرک.

تایا کوفر وشیرک دروسته بکریت بۆ شه‌وه‌ی نه‌خۆشیک چاک بیته‌وه؟!!

دواء، فَتَدَاوَا، وَلَا تَدَاوَا بِالْمُحَرَّمِ». وَذَكَرَ الْبُخَارِيُّ فِي «صَحِيحِهِ» عَنْ ابْنِ مَسْعُودٍ: «إِنَّ اللَّهَ لَمْ يَجْعَلْ شِفَاءَ كُمْ فِيمَا حَرَّمَ عَلَيْكُمْ». وَفِي «السَّنَنِ» عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: نَهَى رَسُولُ اللَّهِ -صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ- عَنِ الدَّوَاءِ الْحَبِيثِ. وَفِي «صَحِيحِ مُسْلِمٍ» عَنْ طَارِقِ بْنِ سُوَيْدِ الْجُعْفِيِّ، أَنَّهُ سَأَلَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنِ الْخَمْرِ، فَنَهَاها، أَوْ كَرِهَ أَنْ يَصْنَعَهَا، فَقَالَ: إِنَّمَا أَصْنَعُهَا لِلدَّوَاءِ، فَقَالَ: «إِنَّهُ لَيْسَ بِدَوَاءٍ وَلَكِنَّهُ دَاءٌ». وَفِي «السَّنَنِ» أَنَّهُ -صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ- سُئِلَ عَنِ الْخَمْرِ يُجْعَلُ فِي الدَّوَاءِ، فَقَالَ: «إِنَّهَا دَاءٌ وَلَيْسَتْ بِالدَّوَاءِ» رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ، وَالتِّرْمِذِيُّ. وَفِي «صَحِيحِ مُسْلِمٍ» عَنْ طَارِقِ بْنِ سُوَيْدِ الْحَضْرَمِيِّ، قَالَ: قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ بَارِضَنَا أَعْنَابًا نَعْتَصِرُهَا فَنَشْرَبُ مِنْهَا، قَالَ: «لَا». فَرَأَيْتُهُ، قُلْتُ: إِنَّا نَسْتَشْفِي لِلْمَرِيضِ قَالَ: «إِنَّ ذَلِكَ لَيْسَ بِشِفَاءٍ وَلَكِنَّهُ دَاءٌ». وَفِي «سُنَنِ النَّسَائِيِّ» أَنَّ طَبِيبًا ذَكَرَ ضِفْدَعًا فِي دَوَاءٍ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ -صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ-، فَنَهَاها عَنْ قَتْلِهَا. وَيُذَكَّرُ عَنْهُ -صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ- أَنَّهُ قَالَ: «مَنْ تَدَاوَى بِالْخَمْرِ، فَلَا شِفَاءَ اللَّهُ».

ئە‌ی په‌یامبەر -صلی الله علیه وسلم- نافه‌رموی -وه‌کو له‌ سه‌حیحی موسلیمدا هاتوه‌: «لَا بَأْسَ بِالرُّقَى مَا لَمْ يَكُنْ فِيهِ شِرْكٌ» روقیه وچاره‌سه‌رکردن قه‌یدی ناکات ئە‌گەر شیرکی تیدا نه‌ییت. سیحریش به‌ بی‌ شیرک به‌دی نایه‌ت.

پاشان له‌ سه‌رده‌می په‌یامبهریشدا سیحر لی‌کراو هه‌بوه وپیوستیشیان به‌وه هه‌بوه چاره‌سه‌ری بکه‌ن، که‌چی له‌ ته‌نیا هه‌دیسینکیشدا نه‌هاتوه بل‌ی دروسته‌، به‌ل‌کو پی‌چه‌وانه‌که‌ی هاتوه که‌ ئە‌فه‌رموی: «ئیشی شه‌یتانه».

ناییت له‌ بری هانا بردن بۆ وه‌سیله‌ی شه‌رعی، هانا بریت بۆ ساحیر وفال‌چی، ناییت ئە‌و ده‌رمانانه‌ی شه‌رع دیاری کردوه پشت گوی بخ‌رین وه‌انا بۆ ئە‌م ده‌رمانه‌ کوشنده‌ کوفریه‌ بری، ناییت هانا بۆ وه‌سیله‌ی هه‌رام بری.

گه‌وره‌ترین شتی‌ک که‌ خوای گه‌وره‌ فه‌رمانی پی‌کردییت بریتییه‌ له‌ ته‌و‌حید ویه‌کتاپه‌رستی، وه‌کو چۆن گه‌وره‌ترین شتی‌ک که‌ نه‌هی لی‌کردییت بریتییه‌ له‌ شیرک په‌یداکردن، سیحریش هه‌م دژی ته‌و‌حید وه‌له‌وه‌شینه‌ره‌وه‌یه‌تی هه‌م به‌شی‌کی شیرکه‌ ویاوکیه‌تی.

پرسیاریان کرد له‌ په‌یامبهری خوا صلی الله علیه وسلم ده‌باره‌ی نوشره‌، په‌یامبهری خوا صلی الله علیه وسلم فه‌رموی: ئە‌وه ئیشی شه‌یتانه‌.

«نوشره‌ش» (النُّشْرَة) یانی چاره‌سه‌رکردنی سیحر، ئە‌وه‌ش دو‌ جو‌ری هه‌یه‌:

یه‌که‌میان: سحر به‌ سیحر چاک بکه‌یته‌وه‌.

دوه‌میان: به‌زیکری شه‌رعی. پرسیاره‌که‌یان ده‌باره‌ی جو‌ری یه‌که‌م بو‌. وه‌ک ئیبن قه‌ییم ده‌فه‌رموی.

جا هه‌ر که‌سی‌ک سیحر به‌سیحر چاک بکاته‌وه ئە‌وه ئیشی شه‌یتانه‌، چۆن دروسته‌ که‌سی‌ک پروات بۆلای ساحیرێ‌ک که‌ کوفر به‌خوا ده‌کات، پی‌ی بل‌یی ئە‌م نه‌خۆشه‌م بۆ چاک بکه‌ره‌وه‌.

حوکمی نه و کهسانه‌ی دهرۆن بۆ لای ساحیر

له گهل زهره‌ر و زیانه‌کانی رۆیشتن بۆ لایان

- رۆیشتن بۆ لایان حه‌رامه. له به‌ر حه‌دیه‌که‌ی موعاویه‌ی کورپی حه‌که‌می سوله‌می، ته‌لی: «قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي حَدِيثٌ عَهْدٍ بِجَاهِلِيَّةٍ وَقَدْ جَاءَ اللَّهُ بِالْإِسْلَامِ فَإِنَّ مِنَّا رَجُلًا يَأْتُونَ الْكُفَّانَ، قَالَ: «فَلَا تَأْتِهِمْ»^۱»، واته: «وتم ته‌ی په‌یامبه‌ری خوا من تازه موسلمان بوم، وخوا‌ی گه‌وره‌ش ته‌م ئیسلامه‌ی بۆ هیناوین، جا ئیمه‌ که‌سانیکمان لایه‌ ته‌چن بۆ لای فالچی وتاله‌گه‌ره‌کان ته‌وه‌ چۆنه‌ له‌ ئیسلامدا؟ فه‌رموی: مه‌رۆن بۆ لایان...».

- چل شه‌و و چل رۆژ نوێژی قه‌بول ناییت، په‌یامبه‌ری خوا -صلی الله علیه وسلم- ده‌فه‌رمویت: «مَنْ أَتَى عَرَّافًا فَسَأَلَهُ عَنْ شَيْءٍ لَمْ تُقْبَلْ لَهُ صَلَاةٌ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً»^۲، واته: هه‌ر که‌س ب‌رواته‌ لای تاله‌گریک وپرسیاری شتیکی لی بکات تا چل رۆژ نوێژی قبول ناییت.

- هه‌ر که‌س ب‌روا بۆ لایان کوفری به‌خوا کردوه، په‌یامبه‌ر صلی الله علیه وسلم ده‌فه‌رموی: «مَنْ أَتَى عَرَّافًا أَوْ كَاهِنًا فَصَدَّقَهُ بِمَا يَقُولُ فَقَدْ كَفَرَ بِمَا أُنزِلَ عَلَى مُحَمَّدٍ»^۳، واته: هه‌ر که‌سیک ب‌روات بۆ لای تاله‌گریک یا جادوگه‌ریک ب‌روا بکات به‌وه‌ی پیی ده‌لیت، ته‌وه‌ کوفری کردوه به‌وه‌ی بۆ سه‌ر رسول الله -صلی الله علیه وسلم- دابه‌زیوه.

- رۆیشتن بۆ لایان له‌ تاوانه‌ هه‌ره‌ گه‌وره‌ له‌ ناوبه‌ره‌کانه‌ و خانه‌وه‌که‌ی له‌ ناوده‌بات، له‌ بوخاری و موسلیمدا هاتوه، له‌ ته‌بو هوره‌یره‌وه‌ که‌ په‌یامبه‌ر -صلی

^۱ أخرجه مسلم.

^۲ أخرجه مسلم.

^۳ سبق تخريجه.

الله علیه وسلم - فہرمویہ تی: «اجْتَنِبُوا السَّبْعَ الْمُؤْبَقَاتِ. قَالُوا: وَمَا هُنَّ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: «الشِّرْكَ بِاللَّهِ، وَالسَّحْرُ، وَقَتْلُ النَّفْسِ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ، وَأَكْلُ الرِّبَا، وَأَكْلُ مَالِ الْيَتِيمِ، وَالتَّوَلَّى يَوْمَ الزَّحْفِ، وَقَذْفُ الْمُحْصَنَاتِ الْغَافِلَاتِ الْمُؤْمِنَاتِ»». واتہ: خوتان بیاریزن لہ حہوت تاوانہ لہ ناوبہرہ کہہ: شیرک و سیحر ..

تہ مانہ دین و تیمانی موسولمان بہرہو لہ ناوچون دہبہن و چارہ نوسی دہسوتینن

- ہہر کہس بروای پییان ہہ بیٹ نارواتہ بہ ہہشت، پہ یامبہری خوا صلی اللہ علیہ وسلم دہ فہرمویت: «لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ مُؤْمِنٌ بِسِحْرٍ»^۱، واتہ: ناچیتہ بہ ہہشتہوہ کہ سیٹک باوہری بہ سیحر ہہ بیٹ.

- ہہر کہس بروا بولایان تا سیحری بؤ بکہن لہ ٹومہ تی موحمہد نیہ، عیمپانی کورپی حوصہین تہ لی: پہ یامبہری خوا صلی اللہ علیہ وسلم فہرموی: «لَيْسَ مِنَّا مَنْ سَحَرَ، أَوْ سُحِرَ لَهُ، أَوْ تَطَيَّرَ، أَوْ تُطِيرَ لَهُ، أَوْ تَكْهَنَ، أَوْ تُكْهَنَ لَهُ»». واتہ: لہ نیمہ نیہ تہوہی سیحر دہکا و تہوہشی سیحری بؤ دہ کریت، تہوہی غہرری دہکات و تہوہشی داوای کردنی دہکات، تہوہی تالہ دہ گریتہوہ و تہوہشی داوای گرتنہوہی دہکات.

- چارہ سہر کردن بہ سیحر چارہ سہر کردنہ بہ حہرام، لہ کاتی کدا پہ یامبہر صلی اللہ علیہ وسلم دہ فہرمویت: «إِنَّ اللَّهَ أَنْزَلَ الدَّاءَ وَالِدَوَاءَ، وَجَعَلَ لِكُلِّ دَاءٍ دَوَاءً، فَتَدَاوَوْا، وَلَا تَدَاوَوْا بِالْمُحْرَمِ»». واتہ: بیگومان خوای گہورہ دہرد و دہرمانی

^۱ قال الألباني في «الصحيحه»: أخرجه ابن حبان في «صحيحه» قلت: رجال إسناده ثقات غير أبي حريز، ففيه ضعف، وقد صحح هذا الحديث الحاكم والذهبي، وبينت خطأهما في ذلك في الكتاب الآخر «(١٤٦٣)»، وذكرت له هناك شاهدا من حديث أبي سعيد الخدري، فالحديث بمجموع الطريقين حسن، والله أعلم» - هـ باختصار.

دابەزاندو، و بۆ هەر دەردی کیش دەرمانی داناوه، بۆیه به دوای چاره سەردا بگهڕین و به لآم چاره سەری حەرام به کار مههینن^۱.

- په نا بردن بۆ ساحیر له رهوشت و ئاكاره كانی «سه رده می نه فامی و جاهلیه ته»، که شرع نهی لی کردوه و هه ولێ بنه بر کردنی داوه، هه ربۆیه شیخ موحه ممد له کتیبی المسائل الجاهلیه دا باسی سیحریشی کردوه.

- ساحیران ئەم کارانه ناکەن له به رامبەر برێك پاره نهییت، که به ستهم وهریده گرن، ئەو بره پاره یه ش به پێی دهقی فه رمایشتی په یامبەر صلی الله علیه وسلم ورا ی سه رجه م زانایان حه رامه، له عوقبه ی کورپی عامره وه ئەلی: «نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ تَمَنِ الْكَلْبِ، وَمَهْرِ الْبَغِيِّ، وَحُلْوَانِ الْكَاهِنِ، وَإِنْ أَتَاكَ صَاحِبُ الْكَلْبِ يَلْتَمِسُ ثَمَنَهُ، فَاْمَلْ أَيْدِيَهُ تَرَابًا»^۲. واته: په یامبەر صلی الله علیه وسلم نهی کردوه له نرخ ی سه گ، و نرخ ی زینا کردن و فالچی و جادوگره.

- که ده رۆی بۆ لای ساحیره که وه کو ئەوه وایه پێی بلێی من دان ده نییم بهو کاره ی تۆ، به راستی ئەم کاره ی تۆ کارێکی چاکه، با ئەمه به زمانیش نه لێی، چونکه که ده رۆی بۆ لای و پرسیاری لی ده که ی، ئەمه زمانی جهسته یه.

- که ده رۆی بۆ لای ساحیران، روه روی ئەو هه مو هه ره شه و سزایانه ده بیته وه که گویت لیبو.

- که ده رۆی قسه ی شرع ده شکینی.

^۱ ته ماشای په راوێزی لاپه ره ۱۱۱ بکه.

^۲ رواه الجماعة، وقال الترمذي عقب الحديث: «حديث حسن صحيح، والعمل على هذا عند أكثر أهل العلم، كرهوا ثمن الكلب، وهو قول الشافعي وأحمد وإسحاق. وقد رخص بعض أهل العلم في ثمن كلب الصيد».

- که سیڤک جاریک و دو جار رۆیشت بۆلای ساحیران، ئەوسا فیڕ دەبیئت وئاسان دەبیئتەوه بەلایهوه، وچەند بارەى دەکاتەوه.

- که سیڤک هەر کیشە و دەردیکی هەبو، حەز وئارەزویەکی هەبو، ئومیدیکی هەبو، ترسیکی هەبو، بۆ جی بەجیکردنیان پەنا بۆ ساحیر ببات، دلای پەیوەست دەبی بەغەیری خواوه، ئەمەش شیرکە.

- سیحر کردن یه کیکه لهو شتانهی یه کتاپه‌رستی هه‌لده‌وه‌شینیته‌وه، زانایان له باسی هه‌لوه‌شینه‌ره‌وه‌کانی ئیسلام «نواقض الإسلام» یه کیک لهو هه‌لوه‌شینه‌ره‌وانه‌ی باسی ده‌کەن، سیحر کردنه، یانی: به سیحرکردن ئیسلامه‌تیه‌که‌ی هه‌لده‌وه‌شینیته‌وه.

هه‌ربۆیه بیگومان چاره‌سه‌رکردن به سیحر هه‌رامه: له‌به‌ر رۆیشتنی بۆلایان، پەیوەست بونی بەغەیره خوا، پەنابردنی بۆ هۆکاریکی ناشه‌رعی، گوپرایه‌لیکردنی ساحیر لهو شتانه‌ی ساحیر پیی ده‌لی بیکا، رازی بونی به ئیشی ساحیره‌که، له‌وه ده‌چیت شتیکی هه‌رامیش بکات که ساحیره‌که فه‌رمانی پیکردییت بیکات.

ئەم هەمو بەلگەیه نابن بەرپیگری موسوڵمان که ئیتر رو له فالچی و جادوگەر وتاله‌گەر نه‌کەن، ئەگەر شه‌رع پیشت بلای: کافر، هەر ده‌رۆی!!

پیٔ بلای: چل شه‌و نویت لی وەرناگیریت، هەر ده‌رۆی!!

پیٔ بلای: ئیمانە کهت هه‌لده‌وه‌شینیته‌وه، هەر ده‌رۆی!!

پیٔ بلای: له تاوانه ناوبه‌ره‌کانه، هەر ده‌رۆی!!

*** **

چارهسههر چیه؟

زۆر باسی ترسناکی سیحرمان کرد، دلتان ترسا چی بکهن بۆ ئهوهی پارێزراوین له سیحر و ساحیران، ئهم خالانهی خوارهوه یارمهتیدهر وهاوکارن، بهلكو بهپشتیوانی خوای گهوره جیبهچیکردنی ئهبیته «قهلائی پارێزهر له جنۆکه و جادوگەر»^۱، ئهمهش پهجمهتی خوای گهورهیه، و سروشتی ئهم شهعهیه، کاتیک دهرگایهکت لیّ دهگریت دهرگایهکی ترت بۆ دهکاتهوه، کاریکت لیّ ههپام دهکات بهدپلهکهیت پیّ دهلیّ، که دهلیّ بهدهستی چهپدا مهپۆ، دهستی راستی پیشانداوی.

ئییستاش که ریگیرمان کرد له سیحر، ئهوه پارێزهر و چار و چارهسههر:

۱. خواردنی ههوت خورمای عهجوهدی مهدینه ههمو بهیانیهك. ئهمهش له باشتترین دهرمانهكانه وهكو پهیامبهری خوا صلی الله علیه وسلم باسی دهکات، له ههر دو سهحیحی بوخاری وموسلیمدا هاتوه پهیامبهری خوا صلی الله علیه وسلم دهفهرمویت: «مَنْ اصْطَبَحَ سَبْعَ تَمْرَاتٍ مِنْ عَجْوَةِ الْمَدِينَةِ لَمْ يَضُرَّهُ ذَلِكَ الْيَوْمَ سُمٌّْ وَلَا سِحْرٌ». واته: ههر کهسیك بهیانیان ههوت خورمای عهجوهدی مهدینه بخوات، ئهوه پۆژه نه ژههر ونهسیحر زیانی پیّ ناگهیهنیّت.

لهم فهرمودهدا تایبتهت کراوه بهخورمای عهجوهدی مهدینه، بهلام شیخ عهبدولعهزیز ئیبن باز - به پهجمهت بیّ - دهفهرمویت: ئهگهر ئهوه دهست نهکهوت، ئومید دهکهم ههر خورمایهکی تر جیگهی بگریتهوه.

۲. پهناگرتن بهخوای گهوره، واته: خۆدان به دهستی خواوه، وهانا بهی بۆ خوا، پهنا بگریت له شهپری ههمو خاوهن شهپریك وله درندهیی ههمو درندهیهك، چونکه

^۱ ئهم شهعه قهلایهکی بۆ موسولمان دروست کردوه کهتیری هیچ دوژمنیک پیی ناگات بهلام موسولمانان بیّ ناگان له دروستکردنی ئهم قهلا پارێزهره، ئهم قهلایهش ههندیکی بریتییه لهو زیکرانهی که له شهو و پۆژدا دهخویندریت و پهیامبهری خوا صلی الله علیه وسلم فیرو کردوین.

مرؤڤ به‌بی خوا هیچی پیناکریت، ﴿وَأَمَّا يَنْزَغَنَّكَ مِنَ الشَّيْطَانِ نَزْعٌ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ إِنَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ له هه‌رکاتیک هه‌ستت به وه‌سوه‌سه‌ی شه‌یتان، وته‌مبه‌لی بۆ خیر وچاکه وئیعازی شه‌یتان کرد ئەوا په‌نا بگره به خوا وده‌ست بگره به‌خوا..

ده‌گیرنه‌وه له یه‌کیک له سه‌له‌فی صالحه‌وه، به قوتابیه‌که‌ی وتوه: ئە‌گه‌ر شه‌یتان تاوانی بۆ جوان ده‌کردیته‌وه چی ده‌که‌ی؟ وتی: به‌گویی ناکه‌م، وه‌ه‌ولی له‌گه‌ل ده‌ده‌م، وتی: ئە‌گه‌ر دیسانه‌وه هاته‌وه، وتی: هه‌ولی له‌گه‌ل ده‌ده‌م، وتی: کورم ئە‌مه زۆر ئە‌کات، ئە‌گه‌ر به‌لای رانی‌کدا تیپه‌ر بویت وه‌گی شوانه لی‌ی خورپیت وپه‌لاماری دایت چی ده‌که‌یت؟ وتی: به‌ردی تی‌ده‌گرم، وتی: کورم، ئە‌مه درێژه ده‌کیشیت، په‌نا ببه بۆ خاوه‌نه‌که‌ی، به‌وه‌ش رزگار ت ده‌بی‌ت.

له‌و کاتانه‌شی که تییدا هاتوه مرؤڤ په‌نا بگریت به‌خوا:

۳. له‌کاتی نویژ به‌جی‌گه‌یاندن‌دا: جوبه‌یری کورپی موتعی‌م ئە‌لی: په‌یامبه‌ری خوام صلی الله علیه وسلم بینی نویژی کرد، دوعای ده‌ست پیکردنی نویژی خویند: «الْحَمْدُ لِلَّهِ كَثِيرًا طَيِّبًا مُّبَارَكًا فِيهِ»، وه‌رموی: «أَعُوذُ بِاللَّهِ السَّمِيعِ الْعَلِيمِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ مِنْ هَمِّهِ وَنَفْخِهِ وَنَفْثِهِ»، په‌نا ده‌گرم به‌خوای بیسه‌ری زانا له‌کیبر وشیرک وشیتتی شه‌یتانی له‌ره‌جمه‌تی خوا ده‌رکراو.

«نَفْخِهِ» واته: کیبری شه‌یتان.

«نَفْثِهِ» واته: شیرک بۆ دروستکردنی شه‌یتان.

«هَمِّهِ» واته: شیتتی وپه‌رکه‌می شه‌یتان.

۴. له‌کاتی قورئان خویندن‌دا: ^۱ په‌روه‌ردگار ده‌فه‌رمویت: ﴿فَإِذَا قَرَأْتَ الْقُرْآنَ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ، إِنَّهُ لَيْسَ لَهُ سُلْطَانٌ عَلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَعَلَى رَبِّهِمْ

^۱ قال ابن قیم في إغاثة اللهفان: «فأمر سبحانه بالاستعاذة به من الشيطان عند قراءة القرآن. وفي ذلك وجوه: منها: أن القرآن شفاء لما في الصدر يذهب لما يلقيه الشيطان فيها من

يَتَوَكَّلُونَ، إِنَّمَا سُلْطَانُهُ عَلَى الَّذِينَ يَتَوَكَّلُونَهُ وَالَّذِينَ هُمْ بِهِ مُشْرِكُونَ ﴿۱۰۲﴾ واته: كه ويستت قورنان بخوینی په نا بگره به خوا له شهیتانی له رهمهت دهرکراو، بینگومان نهو هیچ دهسه لاتیکی ناشکیت به سهر نه وانه ی ئیمانیان هیناوه وپشت به په ورو دگاریان ده به ستن.

۵. ههروه ها له کاتی چونه سهر ناو وگرماو ((الحمام))، ته لئی: ((بسم الله، اللهم إني أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْخُبُثِ وَالْخَبَائِثِ))، واته: به ناوی خوا، خوییه پهنات پی ده گرم له جنوکه ی نیرومی.

چهن دین جنوکه هیه له کاتی چونه سهر ناو روشتونه ته گیانی مروژ، چونکه جنوکه به دوا ی فرسه تیک ده گه ریټ زه فهر به مروژ ببات، به تاییه تی که سیک سیحری لیکرایت ته وسا چاوه روانی بی تاگایی موسولمانه که ده کات وزه فهری پی ده بات.

۵. خویندنی هه ردو سوره تی الفلق: ﴿قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ، مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ، وَمِنْ شَرِّ غَاسِقٍ إِذَا وَقَبَ، وَمِنْ شَرِّ النَّفَّاثَاتِ فِي الْعُقَدِ، وَمِنْ شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ﴾ و سوره تی الناس ﴿قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ، مَلِكِ النَّاسِ، إِلَهِ النَّاسِ، مِنْ شَرِّ الْوَسْوَاسِ الْخَنَّاسِ، الَّذِي يُوَسْوِسُ فِي صُدُورِ النَّاسِ، مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ﴾ له به یانیا ن وئیوارندا.

الوساوس والشهوات والإرادات الفاسدة، فهو دواء لما أمره فيها الشيطان، فأمر أن يطرد مادة الداء ويغلى منه القلب ليصا داف الدواء محلاً خالياً، فيتمكن منه، ويؤثر فيه.. فيجىء هذا الدواء الشافى إلى قلب قد خلا من مزاحم ومضاد له فينجم فيه. ومنها: أن القرآن مادة الهدى والعلم والخير فى القلب، كما أن الماء مادة النبات، والشيطان نار يحرق النبات أولاً، فكلما أحس بنبات الخير فى القلب سعى فى إفساده وإحراقه، فأمر أن يستعيذ بالله عز وجل منه لئلا يفسد عليه ما يحصل له بالقرآن... ومنها: أن الملائكة تدنو من قارئ القرآن وتستمع لقراءته.. والشيطان ضد الملك وعدوه. فأمر القارئ أن يطلب من الله تعالى مباحدة عدوه عنه حتى يحضره خاصته وملائكته، فهذه وليمة لا يجتمع فيها الملائكة والشياطين». اهـ باختصار

به‌لکو په‌یامبه‌ری خوا صلی الله علیه وسلم ده‌فهرمویت: «باشترین شتیک که په‌ناگر په‌نای پی بگریت له خوا تم دو سوره‌ته‌یه»^۱.

هه‌روه‌ها به‌سن بوت له هه‌مو شتیک^۲.

په‌یامبه‌ر صلی الله علیه وسلم له کاتی خه‌وتندا، هه‌مو شه‌ویک هه‌ردو له‌پی ده‌گرت وپاشان فوی تیده‌کرد و«الإخلاص» و«الفلق» و«الناس» ی تیدا ده‌خویند وپاشان ده‌ستی ده‌هینا به هه‌مو لاشه‌یدا شه‌ونده‌ی ده‌ستی پییده‌گه‌یشت، له سه‌ر وده‌م وچاویه‌وه ده‌ستی پییده‌کرد، شه‌می سی جار دوباره ده‌کرده‌وه^۳.

۶. خویندنی نایه‌تی کورسی: ﴿اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ لَا تَأْخُذُهُ سِنَةٌ وَلَا نَوْمٌ لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ مَنْ ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَهُ إِلَّا بِإِذْنِهِ يَعْلَمُ

^۱ في الحديث الصحيح: «قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ وَقُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ مَا تَعَوَّذَ النَّاسُ بِأَفْضَلٍ مِنْهُمَا». وفي رواية: «يا ابن عباس ألا أخبرك بأفضل ما تعوذ به المتعوذون؟ قال: بلى يا رسول الله، قال: ﴿قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ﴾ و﴿قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ﴾، هاتين السورتين».

^۲ عَنْ مُعَاذِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ حَبِيبٍ، عَنْ أَبِيهِ، قَالَ: «حَرَجْنَا فِي لَيْلَةٍ مَطِيرَةٍ مُظْلِمَةٍ شَدِيدَةٍ، نَطْلُبُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِيُصَلِّيَ لَنَا قَالَ: فَأَدْرَكْتُهُ، فَقَالَ: «قُلْ»، فَلَمْ أَقُلْ شَيْئًا، ثُمَّ قَالَ: «قُلْ»، فَلَمْ أَقُلْ شَيْئًا، ثُمَّ قَالَ: «قُلْ»، قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، وَمَا أَقُولُ؟ قَالَ: «قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ، وَالْمَعُودَتَيْنِ حِينَ تُمْسِي، وَحِينَ تُصْبِحُ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ تَكْفِيكَ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ». رواه الترمذي وأبو داود والنسائي وحسنه الألباني.

^۳ وعن عائشة رضي الله عنها: «أن النبي صلى الله عليه وسلم كان إذا أوى إلى فراشه كل ليلة جمع كفيه، ثم نفث فيهما فقرأ فيهما «قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ» و«قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ» و«قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ» ثم مسح بهما ما استطاع من جسده، يبدأ بهما على رأسه ووجهه وما أقبل من جسده، يفعل ذلك ثلاث مرات».

وسیاتی -إن شاء الله- حدیث‌ی‌ی‌ س‌ع‌ید‌ی‌ الح‌د‌ری‌ رضی‌ الله‌ عنه‌ قال: «كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَتَعَوَّذُ مِنَ الْجَانِّ، وَعَيْنِ الْإِنْسَانِ، حَتَّى نَزَلَتْ الْمُعَوَّذَتَانِ، فَلَمَّا نَزَلَتَا، أَحَدُ بِهِمَا وَتَرَكَ مَا سِوَاهُمَا». رواه الترمذي، وقال: «حَدِيثٌ حَسَنٌ».

مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يُحِيطُونَ بِشَيْءٍ مِنْ عِلْمِهِ إِلَّا بِمَا شَاءَ وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَلَا يَئُودُهُ حِفْظُهُمَا وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ ﴿١٠٤﴾

«ههركهس كه چوه سهر جيگه كهى وئايه تى كورسى خويند ته وه به بهرده وامى له لايهن خواوه پاريزه ريكي له گه لدا ده بيت وشه يتان نزيكى ناكه ويته وه هه تا به يانى»^١.

به لام به داخه وه موسولمانىكى زور ته م جوړه زيكر وقه لا مه زاننه يان له بهر نيه، تا ته مه يه شه يتانى زال كرده به سهر زوري كدا، به هوى بيتا گايى وشاره زا نه بونيان. شه ويك گه نجيك ته له فونى بو كردم، وتى: تازه زاوام وئهم شهو ژنم گواستوتته وه، به لام سيحرم ليكراوه وناتوام نزيكى خيزانم بكه ومه وه، منيش وتم: نيسستا نه وهى كه بيت ده كريت، ته شتيك تاويك بهينه و«آية الكرسي» وسوره تى الفلق وسوره تى الناس سيبحار بخوينه به سه ريده وپاشان لى بخو وخوتى پى بشو، وتى: له بهرم نيه!!
تهى چون شه يتان زه فهرت پى نابات؟ تهى چون سيحرت لى ناكريت وكارت تيناكات؟

٧. ههروه ها ده ستنويز شوشتن، به كيكي تره له وه قه لا پاريزه رانه^٢.

٨. ته قواى خوا، به كيكي تره له وشتانه ي كه پاريزه ره له جنوكه وشه يتانه كان، هه ره وه كو خواى گه وره ده فهرمويت: ﴿وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجًا﴾^٣ هه ره كه سيك ته قواى خوا بكات ده روى لى ده كاته وه، ﴿وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مِنْ أَمْرِهِ يُسْرًا﴾^٤؛

^١ البخاري وغيره.

^٢ عن ابن عمر مرفوعاً: «طَهَّرُوا هَذِهِ الْأَجْسَادَ طَهَّرَكُمُ اللَّهُ، فَإِنَّهُ لَيْسَ عَبْدٌ يَبِيْتُ طَاهِرًا إِلَّا بَاتَ مَعَهُ مَلَكٌ فِي شِعَارِهِ لَا يَنْقَلِبُ سَاعَةً مِنَ اللَّيْلِ إِلَّا قَالَ: اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِعَبْدِكَ فَإِنَّهُ بَاتَ طَاهِرًا». حسنه الألباني.

^٣ سورة الطلاق: ٢.

^٤ سورة الطلاق: ٤.

هەر که سیڤ ته قوای خوا بکات کارناسانی بو ده کات. ﴿وَإِنْ تَصْبِرُوا وَتَتَّقُوا لَا يَضُرُّكُمْ كَيْدُهُمْ شَيْئًا﴾^۱، ئە گەر ئارام بگرن و ته قوا کاربن دوزمن ناتوانیت زهره رتان لی بدات و فرۆفیلان کارتار تیناکات.

ئە مانە هەموی فرمایشتی خوای پەرورده گاره، ته قوا کاریش ئە وهیه فرمانه کانی خوای گه وره جیبه جی بکات وله نه هیه کانیش خوی پاریزیت.

۹. ته وه کول و پشت به ستن به خوای گه وره، باشترین شتی که بییت به پشتی موسولمان وله ساحیر و سه رجه م دوزمنه کان پاریزراو بییت، ئە وهیه پشت به خوا ببه ستیت، هەر وه کو خوای گه وره ده فرمویت: ﴿وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ وَاتِه: هەر که سیڤ پشت به خوا ببه ستی ئە وه به سیه تی.

ئە بییت نیمه به راستی هه ست به گه وره یی خوا بکه ین، بو ئە وهی هه ست به گه وره یی ئە و پشته مه زنه بکه ین که پشتگیرمانه.

ئە گەر بلین ده سه لاتداریک یان وه زیریک، یان به رپرسیک له پشتتدایه، چە ند چاو نه ترس ده بییت، به لام که بلین خوات له پشته، هه ست به و دلنیا ییه ناکه یت چونکه درک به گه وره یی خوا ناکه یت!!

مرۆڤ که خوای له گه لدا بو گه وره ترین پشتی له گه لدا یه، که خوای له گه لدا نه بو که سی له پشت نیه، با هه مو دنیاشی له پشت بییت، «ئە گەر هه مو دنیای کۆبیته وه بو ئە وهی سو دیکت پی بگه یه نن ئە گەر خوای گه وره ویستی له سه ر نه بییت پییت ناگات، و ئە گەر هه مو دنیای کۆبیته وه بو ئە وهی زیانیکت پی بگه یه نن ئە گەر خوای گه وره ویستی له سه ر نه بییت ناتوانن»، که واته مرۆڤ هەر خوای هه بییت باشه وه هر پشت به خوا ببه ستی به سیه تی.

^۱ سورة آل عمران: ۱۲۰.

^۲ سورة الطلاق: ۳.

۱۰. خۆدارپن له تاوان و خۆپا ککردنهوه له چهرامه كان و تهوبه كردن، يه كيكى تره لهو هۆكارانهى موسولمان دهپاريزييت له سىحر - ياذن الله - ههر وهكو خواى گهوره دهفهرموييت: ﴿وَمَا أَصَابَكُمْ مِّنْ مُّصِيبَةٍ فَبِمَا كَسَبَتْ أَيْدِيكُمْ﴾^۱، ههرچى موصيبت دهرد و بهلايه كتان بهسهردا هات تهوا دهرئه نجامى دهستى خۆتانه و بههوى خراپى خۆتانهوه بهسهرتان هاتوه، ههروهها خواى گهوره دهفهرموييت: ﴿أَوَلَمَّْا أَصَابَتْكُمْ مُّصِيبَةٌ قَدْ أَصَبْتُمْ مِثْلَيْهَا قُلْتُمْ أَنَّى هَذَا قُلْ هُوَ مِنْ عِنْدِ أَنْفُسِكُمْ﴾^۲، واته: كه موصيبتى كتان بهسهردا ديت - مه بهستى تهو نارچه تيانهيه كه به هوى شهري ئو خودهوه بهسهرريان هاتوه - دهلپن ته مه چيبو؟ بوچى ته مه مان بهسهر هات؟ بلى تهوه به هوى خودى خۆتانه وهيه، واته: خراپى خۆتان بهسهرى هيئاون، لوهمى خۆت بكه ولوهمى كهس مه كه.

جا تهو نه هاهمه تيهى بهسهر هاوه لانداندا هات له شهري ئو خود دا به هوى شكاندنى يهك فهرمى پيامبهه بو صلى الله عليه وسلم، ته نهها يهك فهرمى، جا توخخوا له شهو روژي كدا به دهيان وسه دان فهرمى پيامبهه ده شكيندرييت، ئيتر چۆن توشى دهرد و نه هاهمه تى نايهين؟!

۱۱. سه دهقه و چاكه كردن، دهوړيكى گه وړه ههيه بو ته وهى موسولمان له سىحر و جادو و دوژمن پاريزراوييت.

۱۲. پاكي بيروباوه، ريشه داكوتاندنى ته و حيد له دلدا، ته مهش له سه ره كيترينى هۆكاره كانه بو پاريزراو بون له شهيتان، چونكه شهيتان زور زاله بهسهر كه سيك هاوهل بو خوا پهيدا بكات ﴿إِنَّمَا سُلْطَانُهُ عَلَى الَّذِينَ يَتَوَلَّوْنَهُ وَالَّذِينَ هُمْ بِهِ مُشْرِكُونَ﴾، به لام ههركيز ناتوانيت زه فهه ره كهتا په رست بهريت.

^۱ سورة الشورى: ۳۰.

^۲ سورة آل عمران: ۱۶۵.

۱۳. پاراستنی نویژه جه‌ماعه‌ته‌کان، به‌تایبته‌له‌ مزگه‌وته‌کان، له‌ گه‌وره‌ترین ته‌و هۆکارانه‌یه‌ له‌ ساحیر پاریزراوت ده‌کات، ههر که‌سیک ده‌یه‌ویته‌ پاریزراوت بیت با ده‌ست بگریته‌ به‌ مزگه‌وته‌ کانه‌وه‌.

ته‌وه‌تا په‌یامبه‌ری خوا صلی الله علیه وسلم ده‌فه‌رمویته‌: «مَا مِنْ ثَلَاثَةٍ فِي قَرْيَةٍ، وَلَا بَدْوٍ، لَا تُقَامُ فِيهِمُ الصَّلَاةُ إِلَّا قَدْ اسْتَحْوَذَ عَلَيْهِمُ الشَّيْطَانُ. فَعَلَيْكُمْ بِالْجَمَاعَةِ، فَإِنَّمَا يَأْكُلُ الذَّنْبُ مِنَ الْغَنَمِ الْقَاصِيَةَ»^۱.

۱۴. وتنی: «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ الْمَلِكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ»^۲ سه‌د جار له‌ به‌یاناندا، په‌یامبه‌ری خوا صلی الله علیه وسلم ده‌فه‌رمویته‌: ههر که‌سیک ته‌م دوعایه‌ بکات: وه‌کو ته‌وه‌ وایه‌ ده‌ به‌نده‌ی نازاد کردیته‌، وسه‌د چاکه‌ی بو‌ ده‌نوسریته‌، وسه‌د خراپه‌ی له‌سه‌ر لاده‌چیته‌، وته‌و روزه‌ پاریزراویکی هه‌یه‌ له‌ شه‌یتان ده‌پاریزریته‌ تاوه‌کو تیواره‌، وله‌ قیامه‌تدا که‌س نایه‌ت له‌وه‌ باشتری هینایته‌ که‌ ته‌م هیناویه‌تی، مه‌گه‌ر که‌سیک له‌م زیاتری وتبیته‌.

۱۵. خویندنی زیکری هاتنه‌ ناو مزگه‌وت، په‌یامبه‌ری خوا صلی الله علیه وسلم ده‌فه‌رمویته‌: ههر که‌سیک هاته‌ ناو مزگه‌وته‌وه‌ با بلی: «أَعُوذُ بِاللَّهِ الْعَظِيمِ وَبِوَجْهِهِ الْكَرِيمِ وَسُلْطَانِهِ الْقَدِيمِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ» ههر که‌سیک ته‌م دوعایه‌ بخوینی ته‌وا خوی گه‌وره‌ پاریزراوی ده‌کات، وشه‌یتان ته‌لی: به‌ دریژایی ته‌مرو له‌ من ده‌پاریزریته‌^۳.

^۱ وعن أبي الدرداء رضي الله عنه قال: سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول: «فذكره». رواه أبو داود بإسناد حسن.

^۲ من قالها مائة مرة في يوم كانت له عدل عشر رقاب، وكتب له مائة حسنة، ومحيت عنه مائة سيئة، وكانت له حرزا من الشيطان يومه ذلك حتى يمسي، ولم يأت أحد بأفضل مما جاء به إلا أحد عمل أكثر من ذلك. البخاري ومسلم

^۳ رواه أبو داود بسند حسن. قاله الألباني.

۱۶. خویندنی زیکری دەرچون له مزگهوت، «بِسْمِ اللَّهِ وَالصَّلَاةِ وَالسَّلَامِ عَلَيَّ رَسُولِ اللَّهِ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ فَضْلِكَ، اللَّهُمَّ اعْصِمْنِي مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ».

واته: خواجه له شهیتانی ره جیم بمپاریزه.

۱۷. خویندنی: «أَعُوذُ بِكَلِمَاتِ اللَّهِ التَّامَّاتِ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ»^۱، له به یانیان وئیواران. واته: په نا ده گرم به وشه ته واهه کانی خوا له شهر و خراپه ی دروستکراوه کانی.

۱۸. خویندنی زیکری دەرچون له مال بلیی: «بِسْمِ اللَّهِ تَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّهِ لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ»^۲. به ناوی خوا، پشتم به خوا به ستوه، هیچ گوران و هیژیک به بی خوا سبحانه نایت، که ئەم زیکره ی خویند پیی ده لاین: «بهسته، به راستی هیدایه تدرای، کیفایه تکرای، وپاریزراوی» تیر شهیتان دور ده گریت، شهیتانیک پیی نه لی: چون ده توانی زهفر به که سیک به ریت که هیدایه تدرایه و کیفایه تکرایه وپاریزراوه.

ئەم هه مو قه لایه و بونی ئەم هه مو زیکرانه به لگه یه کهوا دوژمن هه یه، چاویس وحه سود و جنوکه وشهیتان وناحه ز و ساحیر. هه یه، بویه ده بی ئەم زیکرانه بخوینین تاوه کو قه لایه کی پاریزراومان هه بیته له جنوکه و ساحیر و جادوگر و چاویس وحه سود.

^۱ «جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا لَقِيتُ مِنْ عَقْرَبٍ لَدَغَتْني الْبَارِحَةَ، قَالَ: «أَمَا لَوْ قُلْتَ حِينَ أُمْسَيْتَ: أَعُوذُ بِكَلِمَاتِ اللَّهِ التَّامَّاتِ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ: لَمْ تَضُرَّكَ»». رواه مسلم .

قال القرطبي: منذ سمعت هذا الخبر عملت عليه، فلم يضرني شيء إلى أن تركته فلدغتنى عقرب ليلاً، فتفكرت في نفسي فإذا بي قد نسيت أن أتعوذ بتلك الكلمات.

^۲ إذا حَرَجَ الرَّجُلُ مِنْ بَيْتِهِ فَقَالَ: «بِسْمِ اللَّهِ تَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّهِ لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ فَيُقَالُ لَهُ حَسْبُكَ قَدْ هُدَيْتَ وَكُفَيْتَ وَقِيَتْ فَيَتَنَحَّى لَهُ الشَّيْطَانُ فَيَقُولُ لَهُ شَيْطَانُ آخَرَ كَيْفَ لَكَ بِرَجُلٍ قَدْ هُدِيَ وَكُفِيَ وَقِيَّ». رواه أبو داود والترمذي والنسائي وغيرهم. وقال الترمذي: «حديث حسن».

۱۹. وتنى: «بِسْمِ اللَّهِ الَّذِي لَا يَضُرُّ مَعَ اسْمِهِ شَيْءٌ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ»^۱ سى جار له به‌يانيان وټيواراندا. اته: به‌ناوى ټه و خوايهى كه له‌گه‌ل ناوى ټه ودا هيچ زيان ناگه‌يه‌نيټ له ټه‌رز ټاسماندا، وهه‌ر ټه‌ويش بيسه‌ر وزانايه. هه‌ر كه‌سيټك ټه‌م دوعايه بخويټيټ هيچ زه‌ره‌رى پى ناگات اته له‌لايه‌ن خواوه پاريزراو ده‌بيټ.

۲۰. په‌يوه‌ست بون به‌قورټان وسونه‌ت ودوركه‌تنه‌وه له بيده‌ه وخورافات، يه‌كيكى تره له‌گه‌وره‌ترين ټه‌و هوكارانه‌ى كه موسولمان ده‌پاريزيټ له ساحير وجادوگه‌ر، چونكه ساحير به‌رده‌وام به‌دواى شيرك وبيده‌ه وټاواندا ده‌گه‌ريټ، مرؤف ټاچهند تا چهند شيرك وبيده‌ه وخورافاتى ټيدا بيټ، به‌گوټره‌ى ټه‌وه شه‌يتان زياتر ده‌سه‌لاټى به‌سه‌ردا ده‌كيټيټ.

۲۱. په‌ناگرتن به‌خوا له كاتى ټوره‌بوندا، چونكه له‌كاتى ټوره‌بييدا ده‌رفه‌ټيكي چاكه بو شه‌يتان بو چونه ناو لاشه‌ى مرؤف. خواى گه‌وره ده‌فه‌رموى: ﴿وَأَمَّا يَنْزَغَنَّكَ مِنَ الشَّيْطَانِ نَزْعٌ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ إِنَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾^۲ روژټيك دو كه‌س بوبه شه‌ره جوينيان ويه‌كيكيان ټه‌ونده ټوره‌بو، ده‌موچاوى سوره‌وه بو وده‌ماره‌كانى ملى ده‌رچو، په‌يامبه‌رى خوا -صلى الله عليه وسلم- فه‌رموى: من شټيك ده‌زائم ټه‌گه‌ر ټه‌م پياوه بيلى له‌و حاله‌ى رزگارى ده‌بيټ، «أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ»^۲، په‌نا ده‌گرم به‌خوا له شه‌يتانى نه‌فرين ليكراو.

^۱ عن عثمان بن عفان رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «مَا مِنْ عَبْدٍ يَقُولُ فِي صَبَاحٍ كُلِّ يَوْمٍ وَمَسَاءٍ كُلِّ لَيْلَةٍ: بِسْمِ اللَّهِ الَّذِي لَا يَضُرُّ مَعَ اسْمِهِ شَيْءٌ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ، ثَلَاثَ مَرَّاتٍ، إِلَّا لَمْ يَضُرَّهُ شَيْءٌ». رواه أبو داود والترمذي، وقال: «حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ».

^۲ عن سُلَيْمَانَ بْنِ صُرَدٍ رضي الله عنه قال: كُنْتُ جَالِسًا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، وَرَجُلَانِ يَسْتَبَانِ، وَأَحَدُهُمَا قَدْ أَحْمَرَّ وَجْهَهُ، وَانْتَفَحَتْ أَوْذَانُهُ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

۲۲. خویندنی سورہتی «البقرہ» له ماله کاند، یان گوی لیگرتنی، چونکه شهیتان لهو ماله راده کات که سورہتی به قهره ی تیدا ده خویندریت. ههر وه کو په یامبهری خوا -صلی الله علیه وسلم- ده فهرمویت: ماله کانتان مه کهن به گورستان، چونکه شهیتان راده کات لهو ماله ی سورہتی به قهره ی تیدا ده خویندریت^۱. که واته گورستان قورثانی تیدا ناخویندریت، فهرموده که ش زور رون وناشکرایه.

۲۳. خویندنی دو ثایه تی کوتابی سورہتی «البقره»:

﴿أَمِنَ الرَّسُولُ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْهِ مِنْ رَبِّهِ وَالْمُؤْمِنُونَ كُلٌّ آمَنَ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ لَأَنْفِرُوا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنْ رُسُلِهِ وَقَالُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا غُفْرَانَكَ رَبَّنَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ، لَأَيُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا لَهَا مَا كَسَبَتْ وَعَلَيْهَا مَا اكْتَسَبَتْ رَبَّنَا لَأَنْتَ تَوَّخِذُنَا إِنْ نَسِينَا أَوْ أَخْطَأْنَا رَبَّنَا وَلَا تَحْمِلْ عَلَيْنَا إصْرًا كَمَا حَمَلْتَهُ عَلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِنَا رَبَّنَا وَلَا تُحَمِّلْنَا مَا لَنَا طَاقَةً لَنَا بِهِ وَاعْفُ عَنَّا وَاعْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا أَنْتَ مَوْلَانَا فَانصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ﴾

په یامبهری خوا صلی الله علیه وسلم ده فهرمویت: ههر که سیاک له کاتی خه وتندا بیخوینیت به سن بوی^۲، هه ندیک ده فهرمون: یانی به سن بوی له شهیتانه کان.

وسلم: «إِنِّي لِأَعْلَمُ كَلِمَةً لَوْ قَالَهَا لَذَهَبَ عَنْهُ مَا يَجِدُ، لَوْ قَالَ: أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ، ذَهَبَ عَنْهُ مَا يَجِدُ». فَقَالُوا لَهُ: إِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «تَعَوَّذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ». متفق عليه.

قال في النهاية: الأوداج ما أحاط بالعنق من العروق التي يقطعها الذابح، واحدها ودج بالتحريك، وقيل الودجان هما عرقان غليظان عن جانبي ثغرة النحر.

^۱ عن أبي هريرة رضي الله عنه أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: «لَا تَجْعَلُوا بَيُوتَكُمْ مَقَابِرَ، إِنَّ الشَّيْطَانَ يَنْفِرُ مِنَ الْبَيْتِ الَّذِي تُقْرَأُ فِيهِ سُورَةُ الْبَقَرَةِ». رواه مسلم.

^۲ وعن أبي مسعود البدری رضي الله عنه عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: «مَنْ قَرَأَ بِالْآيَتَيْنِ مِنْ آخِرِ سُورَةِ الْبَقَرَةِ فِي لَيْلَةٍ كَفَتَاهُ». متفق عليه. قيل: كَفَتَاهُ الْمَكْرُوهَ تِلْكَ اللَّيْلَةَ،

۲۴. بسم الله کردن له هه مو کاتی کدا وبۆ هه مو شتیك. له بوخاری وموسلیمدا هاتوه، جابر ئەلی: په یامبهر صلی الله علیه وسلم فه رموی: «إِذَا كَانَ جُنْحُ اللَّيْلِ أَوْ أَمْسَيْتُمْ فَكُفُّوا صَبِيَانَكُمْ فَإِنَّ الشَّيَاطِينَ تَنْتَشِرُ حِينَئِذٍ فَإِذَا ذَهَبَ سَاعَةٌ مِنَ اللَّيْلِ فَحَلُّوهُمْ فَأَغْلِقُوا الْأَبْوَابَ وَادْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ فَإِنَّ الشَّيْطَانَ لَا يَفْتَحُ بَابًا مُغْلَقًا وَأَوْكُوا قَرَبَكُمْ وَادْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ وَحَمَّرُوا أُنْيَتَكُمْ وَادْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ وَلَوْ أَنَّ تَعْرَضُوا عَلَيْهَا شَيْئًا وَأَطْفَأُوا مَصَابِيحَكُمْ

۲۵. دو عاکردن وپارانوه له وهی خوا ی گه وره له شهیتان و جنۆکه بتپاریزیت، ئەمه له مهزنتین رینگاکانه، ئەوهتا ئەبو سه عیدی خودری رضي الله عنه ئەلی: «كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَتَعَوَّذُ مِنَ الْجَانِّ، وَعَيْنِ الْإِنْسَانِ، حَتَّى نَزَلَتْ الْمُعَوَّذَاتَانِ، فَلَمَّا نَزَلَتَا، أَخَذَ بِهِمَا وَتَرَكَ مَا سِوَاهُمَا».

واته: په یامبهری خوا صلی الله علیه هه میشه په نای ده گرت به خوا له جنۆکه وچاوی مرۆف، تا «المعوذتان» -واته: سوره تی الفلق والناس- دابهزی، که دابهزی ئیتر هه ره ئەوهی ده خویند وپه ناگرتنه کانی پيشوی وازلیهینا^۲.

۲۶. پاراوبونی زمان به زیکر ویادی خوا له هوکاره کانی پاریزراوینته له جنۆکه وشهیتانه کان، به لکو قه لایه، وهکو زه کهریا -علیه السلام- ناوی ده نیت به قه لای، هه روهک له سونه نی تورمزیدا هاتوه: په یامبهر -صلی الله علیه وسلم- ئە فه رموی: «إِنَّ اللَّهَ أَمَرَ يَحْيَى بْنَ زَكَرِيَّا بِخَمْسِ كَلِمَاتٍ أَنْ يَعْمَلَ بِهِنَّ وَأَنْ يَأْمُرَ بَنِي إِسْرَائِيلَ أَنْ

وَقِيلَ: كَفَّتَاهُ مِنْ قِيَامِ اللَّيْلِ. قال الحافظ: وقيل: معناه أجزأته فيما تعلق بالاعتقاد، لما اشتملتا عليه من الإيمان والأعمال إجمالاً، ثم ذكر أقوالاً أخرى، قال: ويجوز أن يراد جميع ما تقدم، والله أعلم.

^۱ إقباله بعد غروب الشمس.

^۲ رواه الترمذي، وقال: «حَدِيثٌ حَسَنٌ».

يَعْمَلُوا بِهِنَّ... فَجَمَعَ يَحْيَىٰ بَنِي إِسْرَائِيلَ فِي بَيْتِ الْمَقْدِسِ حَتَّىٰ امْتَلَأَ الْمَسْجِدُ فَقَعَدَ عَلَى الشَّرَفَاتِ فَحَمَدَ اللَّهَ وَأَثْنَىٰ عَلَيْهِ ثُمَّ قَالَ إِنَّ اللَّهَ أَمَرَنِي بِخُمْسِ كَلِمَاتٍ أَنْ أَعْمَلَ بِهِنَّ وَأْمُرَكُمْ أَنْ تَعْمَلُوا بِهِنَّ... وَأْمُرَكُمْ بِذِكْرِ اللَّهِ كَثِيرًا وَمِثْلَ ذَلِكَ كَمَثَلِ رَجُلٍ طَلَبَهُ الْعَدُوُّ سِرَاعًا فِي أَثَرِهِ فَاتَىٰ حَصْنًا حَصِينًا فَأَحْرَزَ نَفْسَهُ فِيهِ وَإِنَّ الْعَبْدَ أَحْصَنُ مَا يَكُونُ مِنَ الشَّيْطَانِ إِذَا كَانَ فِي ذِكْرِ اللَّهِ تَعَالَىٰ».

۲۷. گوی نه گرتن له گورانی و موسیقا، چونگه گورانی و موسیقا قورثانی

شهیتانن.

۲۸. خویندنه وه و گوی گرتن له قورثان. چونگه قه رثان هم قه لغانه هم شیفایه، قه لغانه بو پیش توشبون، و شیفایه بو دواى توشبون، خواى مه زن ده فه رموى: ﴿وَنَزَّلَ مِنَ الْقُرْآنِ مَا هُوَ شِفَاءٌ وَرَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ وَلَا يَزِيدُ الظَّالِمِينَ إِلَّا خَسَارًا﴾ تاخر چوډ درده كان بهرگه ی فه رمایشتی ره همان ده گرن؟ که ته گهر به سهر شاخه کاند ا دابه زیت ورد و خاش ده بن.

ته مانه هموى زور به سودن بو پیش رودانى سیجره که.

بو پاش رودانیشتی، با ئەم ریگیانیه به گیریته بهر^۱:

دهست بخریته سهر نیو چاوانی نه خو شه که و ئەم زیکرانه بخوینری به سه ریدا:

هه لبهت باشتین زیکر و به سودترین وته وتهی خوايه که قورثانه، قورثانیشت

هه موی شیفایه، له وانه:

- خویندنى سورتهى الفاتحه: اَعُوذُ بِاللَّهِ السَّمِيعِ الْعَلِيمِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ مِنْ هَمْزِهِ وَنَفْخِهِ وَنَفْثِهِ: ﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ، الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ، الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ، مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ، إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ، اهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ، صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ﴾.

^۱ انظر: الصارم البتار.

- أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ: ﴿وَاتَّبَعُوا مَا تَتْلُو الشَّيَاطِينُ عَلَىٰ مُلْكِ سُلَيْمَانَ وَمَا كَفَرَ سُلَيْمَانُ وَلَكِنَّ الشَّيَاطِينَ كَفَرُوا يُعَلِّمُونَ النَّاسَ السِّحْرَ وَمَا أُنزِلَ عَلَى الْمَلَكَيْنِ بِبَابِلَ هَارُوتَ وَمَارُوتَ وَمَا يُعَلِّمَانِ مِنْ أَحَدٍ حَتَّىٰ يَقُولَا إِنَّمَا نَحْنُ فِتْنَةٌ فَلَا تَكْفُرْ فَيَتَعَلَّمُونَ مِنْهُمَا مَا يُفَرِّقُونَ بِهِ بَيْنَ الْمَرْءِ وَزَوْجِهِ وَمَا هُمْ بِضَارِّينَ بِهِ مِنْ أَحَدٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ وَيَتَعَلَّمُونَ مَا يَضُرُّهُمْ وَلَا يَنْفَعُهُمْ وَلَقَدْ عَلِمُوا لَمَنِ اشْتَرَاهُ مَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ خَلْقٍ وَلَبِئْسَ مَا شَرَوْا بِهِ أَنفُسَهُمْ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ، وَلَوْ أَنَّهُمْ آمَنُوا وَاتَّقَوْا لَمَثُوبَةٌ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ خَيْرٌ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ﴾.

- أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ: ﴿وَالْهَكْمُ إِلَهُ وَاحِدٌ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ، إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَالْفُلْكِ الَّتِي تَجْرِي فِي الْبَحْرِ بِمَا يَنْفَعُ النَّاسَ وَمَا أَنْزَلَ اللَّهُ مِنَ السَّمَاءِ مِنْ مَاءٍ فَأَحْيَا بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَبَثَّ فِيهَا مِنْ كُلِّ دَابَّةٍ وَتَصْرِيفِ الرِّيَّاحِ وَالسَّحَابِ الْمُسَخَّرِ بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ لآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ﴾

- نايه تی کورسی: أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ: ﴿اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ لَا تَأْخُذُهُ سِنَّةٌ وَلَا نَوْمٌ لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ مَنْ ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَهُ إِلَّا بِإِذْنِهِ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يُحِيطُونَ بِشَيْءٍ مِنْ عِلْمِهِ إِلَّا بِمَا شَاءَ وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَلَا يَئُودُهُ حِفْظُهُمَا وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ﴾.

- دو نايه تی کورتای سوره تی «البقره»: أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ: ﴿آمَنَ الرَّسُولُ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْهِ مِنْ رَبِّهِ وَالْمُؤْمِنُونَ كُلٌّ آمَنَ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِنْ رُسُلِهِ وَقَالُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا غُفْرَانَكَ رَبَّنَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ، لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا لَهَا مَا كَسَبَتْ وَعَلَيْهَا مَا اكْتَسَبَتْ رَبَّنَا لَا تُؤَاخِذْنَا إِنْ نَسِينَا أَوْ أَخْطَأْنَا رَبَّنَا وَلَا تَحْمِلْ عَلَيْنَا إِصْرًا كَمَا حَمَلْتَهُ عَلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِنَا رَبَّنَا

وَلَا تُحْمَلُنَا مَا لَنَا طَاقَةٌ لَنَا بِهِ وَاعْفُ عَنَّا وَاعْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا أَنْتَ مَوْلَانَا فَانصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ﴿١﴾ .

- أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ: ﴿شَهِدَ اللَّهُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَالْمَلَائِكَةُ وَأُولُو الْعِلْمِ قَائِمًا بِالْقِسْطِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ، إِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللَّهِ الْإِسْلَامُ وَمَا اخْتَلَفَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ إِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ بَعِيًّا بَيْنَهُمْ وَمَنْ يَكْفُرْ بِآيَاتِ اللَّهِ فَإِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ﴾ .

- أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ: ﴿إِنَّ رَبَّكُمُ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَى عَلَى الْعَرْشِ يُغْشِي اللَّيْلَ النَّهَارَ يَطْلُبُهُ حَثِيثًا وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ وَالنُّجُومُ مُسَخَّرَاتٌ بِأَمْرِهِ أَلَا لَهُ الْخَلْقُ وَالْأَمْرُ تَبَارَكَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ، ادْعُوا رَبَّكُمْ تَضَرُّعًا وَخُفْيَةً إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ، وَلَا تَفْسُدُوا فِي الْأَرْضِ بَعْدَ إِصْلَاحِهَا وَادْعُوهُ حَوْفًا وَطَمَعًا إِنَّ رَحْمَتَ اللَّهِ قَرِيبٌ مِنَ الْمُحْسِنِينَ﴾ .

- خويندنی هه مو نهو نایه تانه ی که باسی پوجه ل بونه وهی سیحری له خو گرتوه. له وانه ش:

- أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ: ﴿وَأَوْحَيْنَا إِلَى مُوسَى أَنْ أَلْقِ عَصَاكَ فَإِذَا هِيَ تَلْقَفُ مَا يَأْفِكُونَ، فَوَقَعَ الْحَقُّ وَبَطَلَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ، فَغَلَبُوا هُنَالِكَ وَانْقَلَبُوا صَاغِرِينَ، وَأَلْقَى السَّحْرَةَ سَاجِدِينَ، قَالُوا آمَنَّا بِرَبِّ الْعَالَمِينَ، رَبِّ مُوسَى وَهَارُونَ﴾^١ .

- أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ: ﴿فَلَمَّا أَلْقَوْا قَالَ مُوسَى مَا جِئْتُمْ بِهِ السَّحْرُ إِنَّ اللَّهَ سَيُبْطِلُهُ إِنَّ اللَّهَ لَا يُصْلِحُ عَمَلَ الْمُفْسِدِينَ، وَيُحِقُّ اللَّهُ الْحَقَّ بِكَلِمَاتِهِ وَلَوْ كَرِهَ الْمُجْرِمُونَ﴾^٢ .

^١ الأعراف: ١١٧-١٢٢

^٢ يونس: ٨١-٨٢.

- أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ: ﴿وَأَلْقَى مَا فِي يَمِينِكَ تَلْقَفَ مَا صَنَعُوا آمَنَّا صَنَعُوا كَيْدُ سَاحِرٍ وَلَا يُفْلِحُ السَّاحِرُ حَيْثُ أَتَى، فَأَلْقَى السَّحْرَةَ سَجْدًا قَالُوا آمَنَّا بِرَبِّ هَارُونَ وَمُوسَى﴾^١.

- أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ: ﴿أَفَحَسِبْتُمْ أَنَّمَا خَلَقْنَاكُمْ عَبَثًا وَأَنَّكُمْ إِلَيْنَا لَا تُرْجَعُونَ، فَتَعَالَى اللَّهُ الْمَلِكُ الْحَقُّ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْكَرِيمِ، وَمَنْ يَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ لَا بُرْهَانَ لَهُ بِهِ فَإِنَّمَا حِسَابُهُ عِنْدَ رَبِّهِ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الْكَافِرُونَ، وَقُلْ رَبِّ اغْفِرْ وَارْحَمْ وَأَنْتَ خَيْرُ الرَّاحِمِينَ﴾.

- أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ: ﴿وَالصَّافَاتِ صَفًّا، فَالزَّاجِرَاتِ زَجْرًا، فَالتَّالِيَاتِ ذِكْرًا، إِنَّ إِلَهَكُمْ لَوَاحِدٌ، رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا رَبُّ الْمَشَارِقِ، إِنَّا زِينَا السَّمَاءَ الدُّنْيَا بَرِيْنَةَ الْكَوَاكِبِ، وَحِفْظًا مِنْ كُلِّ شَيْطَانٍ مَارِدٍ، لَا يَسْمَعُونَ إِلَى الْمَلَأِ الْأَعْلَى وَيُقَدِفُونَ مِنْ كُلِّ جَانِبٍ، دُحُورًا وَلَهُمْ عَذَابٌ وَاصِبٌ، إِلَّا مَنْ حَطَفَ الْحَطَفَةَ فَاتَّبَعَهُ شِهَابٌ ثَاقِبٌ﴾.

- أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ: ﴿وَإِذْ صَرَفْنَا إِلَيْكَ نَفْرًا مِنَ الْجِنِّ يَسْتَمِعُونَ الْقُرْآنَ فَلَمَّا حَضَرُوهُ قَالُوا أَنْصِتُوا فَلَمَّا قُضِيَ وَلَّوْا إِلَى قَوْمِهِمْ مُنْذِرِينَ، قَالُوا يَا قَوْمَنَا إِنَّا سَمِعْنَا كِتَابًا أُنزِلَ مِنْ بَعْدِ مُوسَى مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ يَهْدِي إِلَى الْحَقِّ وَإِلَى طَرِيقٍ مُسْتَقِيمٍ، يَا قَوْمَنَا أَجِيبُوا دَاعِيَ اللَّهِ وَآمِنُوا بِهِ يَغْفِرَ لَكُمْ مِنْ ذُنُوبِكُمْ وَيُجِرْكُمْ مِنْ عَذَابٍ أَلِيمٍ، وَمَنْ لَا يُجِبْ دَاعِيَ اللَّهِ فَلَيْسَ بِمُعْجِزٍ فِي الْأَرْضِ وَلَيْسَ لَهُ مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءُ أُولَئِكَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ﴾.

- أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ: ﴿يَا مَعْشَرَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ إِنِ اسْتَطَعْتُمْ أَنْ تَتَنَفَّذُوا مِنْ أَقْطَارِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ فَانفُذُوا لَا تَتَنَفَّذُونَ إِلَّا بِلِسَانٍ، فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمْ

تُكذِّبَانِ، يُرْسَلُ عَلَيْكُمَا شَوْاظٌ مِّنْ نَّارٍ وَنُحَاسٌ فَلَا تَنْتَصِرَانِ، فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكذِّبَانِ ﴿١١٦﴾.

- أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ: ﴿لَوْ أَنزَلْنَا هَذَا الْقُرْآنَ عَلَى جَبَلٍ لَّرَأَيْتَهُ حَاشِعًا مُّتَصَدِّعًا مِّنْ خَشْيَةِ اللَّهِ وَتِلْكَ الْأَمْثَالُ لَضَرِبُهَا لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ، هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ هُوَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ، هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْمَلِكُ الْقُدُّوسُ السَّلَامُ الْمُؤْمِنُ الْمُهَيْمِنُ الْعَزِيزُ الْجَبَّارُ الْمُتَكَبِّرُ سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ، هُوَ اللَّهُ الْخَالِقُ الْبَارِئُ الْمُصَوِّرُ لَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى يُسَبِّحُ لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿١١٧﴾.

- أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ: ﴿قُلْ أُوْحِي إِلَيَّ أَنَّهُ اسْتَمَعَ نَفَرٌ مِّنَ الْجِنِّ فَقَالُوا إِنَّا سَمِعْنَا قُرْآنًا عَجَبًا، يَهْدِي إِلَى الرُّشْدِ فَآمَنَّا بِهِ وَلَمْ نُشْرِكْ بِرَبِّنَا أَحَدًا، وَأَنَّهُ تَعَالَى جَدُّ رَبِّنَا مَا اتَّخَذَ صَاحِبَةً وَلَا وَلَدًا، وَأَنَّهُ كَانَ يَقُولُ سَفِيهُنَا عَلَى اللَّهِ شَطَطًا، وَأَنَّا ظَنَنَّا أَن لَّنْ نَقُولَ الْإِنسُ وَالْجِنُّ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا، وَأَنَّهُ كَانَ رِجَالٌ مِّنَ الْإِنسِ يَعُوذُونَ بِرِجَالٍ مِّنَ الْجِنِّ فَزَادُوهُمْ رَهَقًا، وَأَنَّهُمْ ظَنُّوا كَمَا ظَنَنْتُمْ أَن لَّنْ يَبِيعَ اللَّهُ أَحَدًا، وَأَنَّا لَمَسْنَا السَّمَاءَ فَوَجَدْنَاهَا مَلْتًا حَرَسًا شَدِيدًا وَشُهَبًا، وَأَنَّا كُنَّا نَقْعُدُ مِنْهَا مَقَاعِدًا لِلسَّمْعِ فَمَنْ يَسْتَمِعِ الْآنَ يَجِدْ لَهُ شِهَابًا رَّصَدًا ﴿١١٨﴾.

- بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ: ﴿قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ، اللَّهُ الصَّمَدُ، لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ، وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ ﴿١١٩﴾.

- بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ: ﴿قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ، مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ، وَمِنْ شَرِّ غَاسِقٍ إِذَا وَقَبَ، وَمِنْ شَرِّ النَّفَّاثَاتِ فِي الْعُقَدِ، وَمِنْ شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ ﴿١٢٠﴾.

- بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ: ﴿قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ، مَلِكِ النَّاسِ، إِلَهِ النَّاسِ، مِنْ شَرِّ الْوَسْوَاسِ الْخَنَّاسِ، الَّذِي يُوَسْوِسُ فِي صُدُورِ النَّاسِ، مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ ﴿١٢١﴾.

خویندنی سوره تی «البقرة»، یان گوئی لیگرتنی.

- وتنى: «أَعِيدُكَ بِكَلِمَاتِ اللَّهِ التَّامَّةِ، مِنْ كُلِّ شَيْطَانٍ وَهَامَّةٍ، وَمِنْ كُلِّ عَيْنٍ لَامَّةٍ»^١.

- وتنى: «بِسْمِ اللَّهِ» سى جار، پاشان ههوت جار بلى: «أَعِيدُكَ بِعِزَّةِ اللَّهِ وَقُدْرَتِهِ مِنْ شَرِّ مَا تَجِدُ وَتُحَاذِرُ»^٢.

- وتنى: «اللَّهُمَّ رَبَّ النَّاسِ أَذْهِبِ الْبَأْسَ، اشْفِ أَنْتَ الشَّافِي، لَا شِفَاءَ إِلَّا شِفَاؤُكَ شِفَاءً لَا يُغَادِرُ سَقَمًا»^٣.

- وتنى: «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ الْمَلِكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ» سهه جار له بهيانياندا.

^١ روى البخاري عن ابن عباس قال: «كان رسولُ الله صلى الله عليه وسلم يعوِّذُ الحسن والحسين: أَعِيدُكُمْ بِكَلِمَاتِ اللَّهِ التَّامَّةِ، مِنْ كُلِّ شَيْطَانٍ وَهَامَّةٍ، وَمِنْ كُلِّ عَيْنٍ لَامَّةٍ ويقول: إِنَّ أَبَاكُمْ كَانَ يُعَوِّذُ بِهَا إِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ. صلى الله عليهم أجمعين وسلم.

قال النووي: قال العلماء: الهامة بتشديد الميم: وهي كل ذات سم يقتل كالحية وغيرها، والجمع الهوام، قالوا: وقد يقع الهوام على ما يدب من الحيوان وإن لم يقتل كالحشرات. ومنه حديث كعب بن عجرة رضي الله عنه «أَيُّؤَذِيكَ هَوَامٌ رَأْسِكَ؟» أي القمل. وأما العين اللامة بتشديد الميم: وهي التي تُصِيب ما نظرت إليه بسوء. اهـ وقال ابن حجر: «واللامه» كل داء وآفة تلم بالإنسان من جنون أو خبل. اهـ من الفتح

^٢ عن عثمان بن أبي العاص، «أنه شكأ إلى رسول الله صلى الله عليه وسلم وجعاً يجده في جسده، فقال له رسول الله صلى الله عليه وسلم: «ضَعْ يَدَكَ عَلَى الَّذِي يَأْلَمُ مِنْ جَسَدِكَ، وَقُلْ: بِسْمِ اللَّهِ ثَلَاثًا، وَقُلْ سَبْعَ مَرَّاتٍ أَعُوذُ بِعِزَّةِ اللَّهِ وَقُدْرَتِهِ مِنْ شَرِّ مَا أَجِدُ وَأُحَاذِرُ» رواه مسلم.

^٣ عن عائشة: أن النبي صلى الله عليه وسلم كان يُعَوِّذُ بعضَ أهله يمسحُ بيده اليمنى ويقول: «اللَّهُمَّ رَبَّ النَّاسِ أَذْهِبِ الْبَأْسَ، اشْفِ أَنْتَ الشَّافِي، لَا شِفَاءَ إِلَّا شِفَاؤُكَ شِفَاءً لَا يُغَادِرُ سَقَمًا» رواه البخاري ومسلم.

* دۆزینه‌وه‌ی شوینی سیحره‌که، ئەمەش کاریگەرترین رینگه‌یه بۆ پوچەلکردنە‌وه‌ی سیحر، وه‌کو ئەوه وایه ماده پیسه‌که بدۆزیتە‌وه وله‌لاشه ده‌ری بهینی^۱، په‌یامبه‌ریش صلی الله علیه وسلم ئەم رینگه‌یه‌ی به‌کاره‌یناوه.

سه‌بارەت به‌ چۆنیتی دۆزینه‌وه‌ی، چەند رینگه‌یه‌ک هه‌یه:

- دوعا وپارانه‌وه‌ی به‌ کول، وه‌ک په‌یامبه‌ریش صلی الله علیه وسلم، ئەنجامیدا،

ئەمەش زۆر به‌ سووه.

- خه‌وی راست، ئەمەش چه‌ندین جار له‌ خه‌لکمان بینیه‌ وشوینی سیحره‌که‌ی

پیشاندراوه وراست ده‌رچوه. ئەمەش یان به‌هۆی ئەوه‌یه دوعای کردوه، یان الله

به‌زه‌یی پیدا هاتۆته‌وه، یان به‌هۆی بۆ خوا صولحانیه‌وه بوه...

- ئەو جنۆکه‌یه‌ی له‌ لاشه‌یه‌تی بیته‌ قسه‌ وشوینی سیحره‌که‌ بلی.

- به‌ هۆی گه‌ران وپشکنینی خۆیانە‌وه‌ بیدۆزنه‌وه، ئەمەش هه‌ر بوه ودرسته.

- به‌ حیجامه‌ کردن ناسه‌واری ئەو سیحره‌ ده‌ربکریت که له‌ لاشه‌دایه.

* خواردنی هه‌وت خورمای عه‌جوه‌ی مه‌دینه‌ هه‌مو به‌یانیه‌ک. ئەمەش له‌

باشترین ده‌رمانه‌کانه‌ وه‌کو په‌یامبه‌ری خوا صلی الله علیه وسلم ده‌فه‌رمویت: هه‌ر

که‌سیک به‌یانیان هه‌وت خورمای عه‌جوه‌ی مه‌دینه‌ بخوات، ئەو رۆژه‌ نه‌ ژه‌هر

ونه‌سیحر زیانی پێ ناگه‌یه‌نیت. شیخ عه‌بدولعه‌زیز ئه‌ین باز به‌ ره‌حمه‌ت بێ-

ده‌فه‌رمویت: ئەگه‌ر خورمای عه‌جوه‌ی مه‌دینه‌ ده‌ست نه‌که‌وت، ئومید ده‌که‌م هه‌ر

خورمایه‌کی تر جیگه‌ی بگریته‌وه.

زیکر وچاره‌سه‌ره‌کان زۆرن به‌گویره‌ی نه‌خۆشه‌کانیش جۆراوجۆرن، هه‌ر سیحره‌یک

چاره‌سه‌ری خۆی هه‌یه، به‌لام ئەمانه‌ کۆمه‌لیک چاره‌سه‌ری گشتین بۆ پیش سیحره‌که

^۱ قاله ابن قییم رحمه الله.

ودوای سیحره که، که بهویستی خوای گهوره ده بیته شیقای، خو ئه گهر ههست به هیچ نه کرا ئەوا با چەند باره بکریته وه، بیگومان سودی ده بیته به ئیزنی خوای تهعالا.

له کۆتایی ئەوه ئەلین که صدیق خان وتویه تی: «هه مو ئیشیک وپارانه وهیه که که نه خووشی چاک ده کاته وه ودهرد لادهدا، وبۆ نه خووشی ودهرده کان سودی ده بیته وپی بوتری چاکه ره وه، دروسته سودی لی بیبیری ئه گهر هاتو له قورئان وسوننه تدا هاتبو، یان له سه له فی صالحمانه وه هاتبیت، ویه تال بیته له ناو ومواصه فاته شیرکیه کان، ویه زمانی عه ره بی بیته، ئه گهر وا نه بو ئەوا حه رامه یا شیرکه»

وده مه ویت ئاماژه بو ئەوهش بکه م، مه رج نیه ئەم زیکرانه که سییک بیخوینیت که دوکانیکی داناوه، یان له مالله وه خوئی ته رخان کردوه بو چاره سه رکردنی خه لک، به لکو هه رکه سییک موسلمان بیته وبروای به م زیکرانه هه بیته ده توانیت بیخوینیت، وتا دیندارتر بیته بیگومان چاکتره.

به للام خو ته رخانکردن بو ئەم بواره، له کۆندا ئەمه نه بوه ونه هاتوه که سییک خوئی ته رخان بکات بو شیفادانی خه لک، ودوعا به سه ر خه لکدا بخوینیت، ونه بیته مایه ی ته زکیه ی نه فسی خو کردن که پهروه ردگار نه هی لی کردوه.

خو ئه گهر ئەوهش کرا ئەوا با سنوره شه رعیه کان بیاریزیت.

جا هه مو موسولمانیک ده توانیت ئەم دوعایانه بخوینیت به سه ر ئەو که سه ی که نه خو شه یان سیحری لی کراوه، به للام تا شاره زاتر و پارێزکارتی بیته دوعاکه ی گیراتره وکاریگه ری زیاتره، چونکه خوای گهوره ده فهرمویت: ﴿إِنَّمَا يَتَقَبَّلُ اللَّهُ مِنَ الْمُتَّقِينَ﴾^۱، به م ئایه تهش کۆتایی به کتیبه که دینین...

له پهروه ردگار ده پارێمه وه سه رکه وتومان بکات بو په زامه ندی خوئی، به فه زل وکه ره می خوئی دامه زراومان بکا تا ده گه ینه وه به لبقای.

هه‌رچی هه‌قیکتان بینی له‌م بابه‌ته و بابه‌ته‌کانی تریشمان به بینراو و بیسراو
 و خوینراوه‌وه، ئه‌وه ته‌نھا فه‌زلی خوایه و به‌س، و هه‌رچی هه‌له و که‌م و کورتیه‌کتان بینی
 ئه‌وه له نه‌فسی به‌دکاری خۆم وشه‌یتانه‌وه‌یه، خوا و په‌یامبه‌ره‌که‌ی لیبی به‌رین،
 په‌حه‌تی خوی گه‌وره له‌وه‌ی به‌ تیبینی و سه‌رنجه‌کانی بابه‌ته‌که ده‌وله‌مه‌ند ده‌کات
 و که‌م و کورتیه‌کان به‌ دیاری ره‌وانه ده‌کات. والحمد لله رب العالمین...

پیرستی بابه‌ته‌کان

5	پیشه‌کی
8	سیجر له روی زمانه‌وانی و زاراوه‌بییه‌وه
11	ساحیران چونن وچی ده‌که‌ن؟
14	چوئییتی سیجرکردن و ناماده‌بونی شه‌یتانه‌کان له‌به‌ر ده‌ستی ساحیران
22	بون وراستی و کاریگه‌ری سیجر و به‌نگه‌کان له‌سه‌ری
22	به‌نگه‌کان له‌سه‌ر بونی سیجر
27	به‌نگه‌کان له قورئاندا
36	حه‌قیقه‌تی سیجر به به‌نگه‌ی سوننه‌ت
۵۳	حوکمی سیجرکردن
۵۷	به‌نگه‌کانی کافریتی ساحیر له قورئان و سوننه‌تدا
۵۹	به‌نگه‌کان له سوننه‌تدا
۵۹	سزای ساحیر لای غه‌یره نیسلام
۶۱	سزای ساحیر له نیسلامدا
۶۳	رای په‌سه‌ند له‌گه‌ل به‌نگه‌کان
۶۶	جیاوازی له نیوان سیجری ساحیران و که‌راماتی پیاوچاکان
۷۳	ئه‌و نیشانانه‌ی که ساحیری پی‌ده‌ناسریتته‌وه
۷۸	ئه‌و نیشانانه‌ی که سیجرلیکراوی پی‌ده‌ناسریتته‌وه
۸۱	هه‌مو شتیك ته‌نھا به‌ده‌ستی خواجه
۹۳	حوکمی پوچه‌لکردنه‌وه‌ی سیجر به سیجر
۹۶	حوکمی ئه‌و که‌سانه‌ی ده‌رون بو‌لای ساحیر له‌گه‌ل زهره‌ر و زیانه‌کانی رویشتن بو‌لایان
۱۰۰	چاره‌سه‌ر چیه؟
۱۲۱	پیرستی بابه‌ته‌کان

بانگه وازمان

۱- گه پانه وهیه بو قورئانی پیروژ و سوننه ته کانی پیغه مبهه (صلي الله عليه وسلم) و تیگه یشتن و کار کردن پیمان بهو شیوه یه ی که سه له فی صالح لیان تیگه یشتون و له ژیاناندا رنگی داوه ته وه.

۲- پاك کردنه وهی ته واوی تهو لایه نانه که په یوهستن به ژیانی موسلمانان له سه رجهم دیارده کانی هاوبه شی (الشرك) و جوړه کانی و ووریا کردنه وه یان له ترسناکی بیدعه و تیکرای تهو بیرو بوچوونه پوچانه ی که تیکه ل به بیرو هوشیان بووه ههروه ها پالواتن و جیا کردنه وهی سوننه ته کانی پیغه مبهه (صلي الله عليه وسلم) لهو ریوایه ته (ضعیف) و هه ل به ستراو (موضوع) به بی بنه میانه ی که ئایینی پاکی ئیسلامیان له که دار کردوه و بوونه ته په رچ له پری پیش که وتنی موسلمانان .

۳- په روه رده کردنی موسلمانان له سه ر ئایینه راسته قینه که یان و بانگ کردنیانه بو کار پیکردنی و جوان کردن و رازاندن وه (التحلی) یان به ته واوی تهو په وشت و ئاکاره به رزانه ی که په زامه ندی خویان پی به ده ست دی و مایه ی به خته وه ری و سه رفرازی دونیاو دوا رۆژن .

۴- زیندوو کردنه وهی بیرو هوشی په سه ن و دروستی ئیسلامیه له ژیر رۆشنایی قورئان و سوننه تدا له سه ر ری و شوینی پیشینانی چاکی ئەم ئەم ئوممه ته ئیسلامیه له گه ل لابر دن و بنه بر کردنی هه موو جوړه ده مار گیریه کی مه زه به ی و حزبی که بوونه ته مایه ی پارچه پارچه کردنی موسلمانان و دوور خستنه وه یان له یه کتری و کۆسپ و ته گه رهن له پری په نگ دانه وهی برایه تی په سه نی ئیسلامی.

۵- دانانی چاره سه ری ئیسلامیان به ته واوی تهو گیرو گرفته هاوچه رخانه ی که له ئارادان وهه ولدانه بو دهسته بهر کردنی ژیانیکی ئیسلامیان له سه ر ری بازی په سه نی پیغه مبهه (صلي الله عليه وسلم) و هاوه له به ریژه کانی .